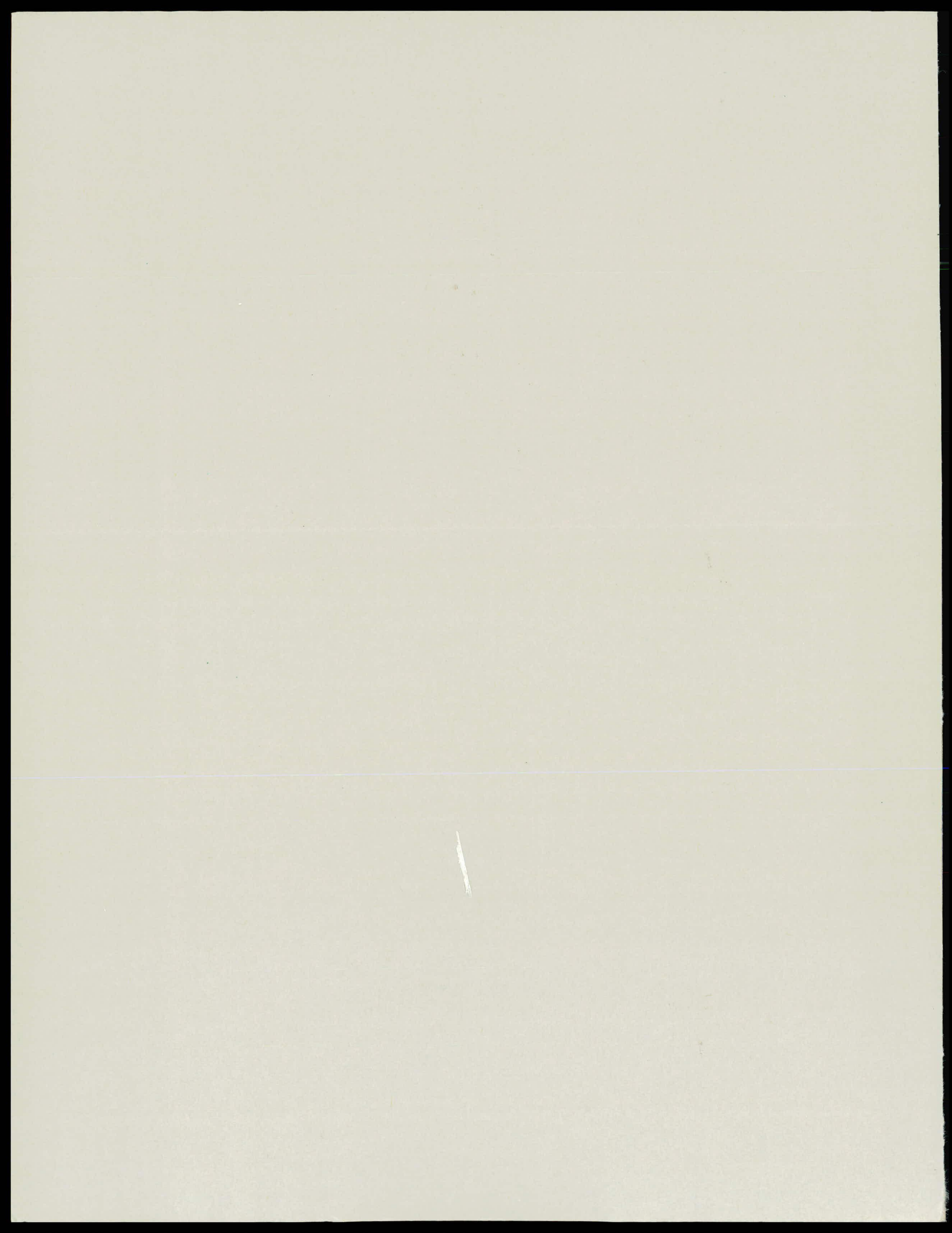

STIP 2010 EN KUNST NU

Anna Bas Backer
p.011 ▶

Miranda Cleary
p.017 ▶

Monica Kluckova
p.022 ▶

Ton van Zandvoort
p.027 ▶

Iris van Herpen
p.033 ▶

Rob Hornstra
p.026 ▶

Felix Weigand
p.044 ▶

Alberto De Michele
p.049 ▶

Tom Verbruggen
p.054 ▶

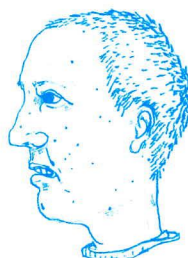
Joep Overtoom
p.058 ▶

Roos van Soest
p.063 ▶

Awoiska van der Molen
p.068 ▶

Marijn van Kreijl
p.073 ▶

Job Wouters
p.079 ▶

Christien Meindertsma
p.084 ▶

LOLA

p.089 ▶

Demakersvan

p.092 ▶

Jonas Staal

p.097 ▶

Reineke Otten

p.102 ▶

Katrin Maurer

p.106 ▶

Idan Hayosh

p.110 ▶

Jennifer Pettersson

p.115 ▶

Atelier NL

p.119 ▶

Jeroen van Bergen

p.123 ▶

Rogier Klomp

p.127 ▶

Gijs Kast

p.133 ▶

René van Engelenburg

p.138 ▶

Wikke van Houwelingen

p.142 ▶

Sjocosjon

p.146 ▶

Alfons Hooikaas

p.153 ▶

Marc Koehler

p.159 ▶

einde

AANZET

RECHT VOOR ZIJN RAAP. STIP 2010 EN KUNST NU

De plaats is nu het Centraal Museum in Utrecht, de titel van de tentoonstelling luidt nu *Recht voor zijn Raap. Stip 2010 en kunst nu*. De handeling is dezelfde: de presentatie van jonge kunstenaars die een startstipendium van het Fonds BKVB hebben ontvangen. Wat dit allemaal betekent, vraagt enige toelichting.

Het Fonds BKVB (Fonds voor beeldende kunsten, vormgeving en bouwkunst) stimuleert getalenteerde beeldende kunstenaars, vormgevers en architecten om hun werk te maken. Dat doet het Fonds BKVB op velerlei manieren en zo kunnen jonge kunstenaars in aanmerking komen voor een startstipendium. Per jaar kent het Fonds ongeveer 135 startstipendia toe waarvan ongeveer 75 aan beeldend kunstenaars, ongeveer 40 aan vormgevers en 20 aan architecten. Afgezet tegen het jaarlijks aantal academieverlaters wil dat zeggen dat minder dan 10% van hen een startstipendium krijgt. Echt riant is dat nauwelijks te noemen.

Een startstipendium krijgen is dan ook bepaald geen eenvoudige zaak - en het woord 'krijgen' staat hier alleen omdat de uitdrukking zo luidt, veroveren zou juist zijn. De deels internationale commissie die de aanvragen beoordeelt, moet overtuigd zijn van de mogelijkheden en kwaliteit van het werk.

De bedoeling van een startstipendium is dat het de maker in de gelegenheid stelt zijn werk verder te ontwikkelen. Wie wel eens een eindexamententoonstelling op een academie bezocht heeft, weet dat dat geen overbodige luxe is. Het werk hinkt meestal nog op wankelende benen en zoekt een eigen houvast. Een startstipendium moet die zoek- en ontwikkelingstocht mogelijk maken. Maar zelfs dan wordt het niet echt gemakkelijk, want met de 18.000 euro die het startstipendium behelst, doet de aanvrager meestal twee jaar - en dat betekent in de praktijk net genoeg geld om (tijdelijk) een atelier te huren en wat materiaal te kopen. Scharrelbaantjes moeten de financiële gaten dichten. De broodnodige tijd die met het maken van kunst gemoeid is, wordt in alle gevallen moeizaam bevochten en als de vis van Herman Heijermans duur betaald.

Veel van de kunstenaars die een startstipendium van het Fonds BKVB ontvangen, weten hun weg in de kunstwereld te vinden. Hun werk duikt op in tentoonstellingen en manifestaties, zij gaan naar het buitenland, worden voor opdrachten gevraagd en spelen een rol in het publieke debat over de kunst.

Door steeds een ander museum uit te nodigen een hoogst eigen keuze uit de toekenningen te maken, wil het Fonds BKVB op een andere, meer samenhangende en betekenisvolle manier laten zien wat die beurzen voor de ontwikkeling van de kunsten betekenen. In 2006 ging het GEM in Den Haag onder de titel *Met Stip het Centraal Museum voor*. Toen werden er 21 beeldend kunstenaars gepresenteerd, nu onder de veelzeggende titel *Recht voor zijn Raap* zijn het 36 kunstenaars, vormgevers

C C C
C
C C
centraal
museum

Centraal Museum Utrecht

RECHT
VOOR
ZIJN
RAAP

Recht voor zijn raap

WAT IS EEN
STARTSTIPENDIUM?

Een startstipendium stelt beginnende kunstenaars in staat te stellen zich verder te ontwikkelen. Met het startstipendium kunnen zij zich op de artistieke en zakelijke ontplooiing van hun werk richten. Ontvangers van een startstipendium kunnen in principe met de subsidie doen wat hun voor de start van hun beroepspraktijk goeddunkt. De subsidie kan bijvoorbeeld gebruikt worden voor de kosten van levensonderhoud en vaste beroepskosten voor materiaal en de huur van een werkruimte. Ook kan het bedrag bijvoorbeeld besteed worden aan het verrichten van onderzoek, het deelnemen aan tentoonstellingen en manifestaties in binnen- en buitenland, het uitvoeren van projecten of een werkperiode in het buitenland.

en architecten. De periode waar de curatoren van het Centraal Museum hun keus uit maakten is van 2006 tot 2008.

De begeleidende publicatie dient een zelfde doel en bestaat uit twee delen: een deel met de exposanten die door het museum werden geselecteerd; het andere deel met werk van iedereen die in die periode een startstipendium kreeg. Deze beide delen zijn vormgegeven door twee verschillende vormgevers, wier enige overeenkomst is dat zij in die periode een startstipendium ontvingen.

Het Fonds BKVB is verheugd dat het Centraal Museum ook de opdracht voor de inrichting van de tentoonstelling aan een 'starter' gegeven heeft en veelzijdig gebruikmaakt van de mogelijkheden van de kunstenaars: er is speciaal werk voor de tentoonstelling gemaakt, er zijn acts en performances.

In Recht voor zijn Raap zijn de kunstenaars aan slag. Het kan niet anders of dat komt aan.

Lex ter Braak, directeur Fonds BKVB

Beeldend kunstenaars kunnen tot uiterlijk 4 jaar na het verlaten van een bachelor opleiding aan een HBO-academie voor beeldende kunsten, een aanvraag indienen. De opleiding dient tenminste 2 jaar te zijn gevolgd. Aanvragen kan ook tot 4 jaar na het verlaten van een master opleiding, op voorwaarde dat deze aansluitend op de eerste opleiding is gevolgd.

Het verzamelinkomen van de aanvrager mag in het jaar of de jaren waarvoor de subsidie wordt toegekend niet hoger zijn dan € 35.000.

Aanvragers kunnen maximaal 2 keer een startstipendium toegekend krijgen.

BE O O R D E L I N G

De werkgroep beoordeelt de kwaliteit van het werk van de aanvrager. Zij doet dit op basis van:

- de meegestuurde visuele documentatie
- de toelichting op het werk en de zich ontwikkelende beroepspraktijk
- een globale indicatie van de plannen die de aanvrager heeft voor het komende jaar

Bij startende kunstenaars zal de werkgroep beoordelen of het werk zich naar verwachting zal ontwikkelen tot een waardevolle bijdrage aan de beeldende kunst. Dit blijkt in de eerste plaats uit de kwaliteit van het werk uit de afgelopen 2 à 3 jaar. Het cultureel ondernemerschap speelt hierbij een rol. Indien de werkgroep positief is over de kwaliteit, kan zij ook de motivatie en plannen beoordelen.

B E D R A G

Een startstipendium bedraagt € 18.000 voor maximaal 12 maanden gerekend vanaf de ingangsdatum van de subsidieperiode. Als de aanvrager het startstipendium voor een kortere periode wil aanvragen, wordt het bedrag aangepast aan de duur van die periode.

startstipendium

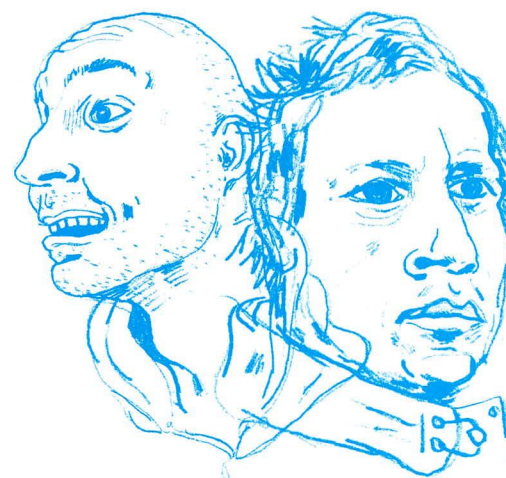

Fonds BKVB

gem
MUSEUM VOOR
ACTUELE KUNST

GEM in Den Haag

twee verschillende vormgevers

p.044 ► & p.153 ►

einde

RECHT
◀ 002 | 003 | 004 ▶

VOOR

ZIJN

RAAP

WAT IS EEN
STARTSTIPENDIUM?

startstipendium

p. 001 ►

Fonds BKVB

het museum

p. 001 ►

Uit de meer dan 350 kunstenaars die tussen 2006 en 2008 een startstipendium kregen zijn er 36 geselecteerd voor de tentoonstelling - een kleine 10 procent van de kleine 10 % stipendia die het Fonds BKVB aan de academieverlaters verstrekke. Dat stemt tot nadenken. Is het weinig? In de discussies tijdens de vele selectiesessies kwam de vraag naar voren wat de taak van het museum in deze eigenlijk is. Moet het museum recht doen aan het brede spectrum van werken die de afgelopen periode zijn gemaakt, anders gezegd: moet het museum de keuzes of selectiecriteria van het Fonds zichtbaar maken?

We vonden tenslotte van niet. Het Fonds en het museum zijn verschillende instituties met onderscheiden taken. Het Fonds maakt mogelijk: het stimuleert en ondersteunt kunstenaars. Het museum dient in de eerste plaats het publiek; het laat zien wat de museumstaf van belang acht in, en voor, de actualiteit van de kunst. In de praktijk betekent dat, dat we bij onze keuzes toewerkten naar een zekere ordening, om tot een overtuigend beeld te komen.

Zo begonnen we overigens niet met het selecteren. We lieten ons eenvoudig overtuigen door wat we te zien kregen. De selectie deden we met zijn allen, met alle conservatoren en beleidsmedewerkers van het museum. Ergens halverwege het proces riep een van ons uit dat we opvallend veel confronterend werk selecteerden: 'In your face'!

Dat werd het motto. Wat is het Nederlandse equivalent daar eigenlijk van, vroegen we ons vervolgens af, want waarom zouden we als Nederlands museum een Engelse titel bezigen. 'Recht voor zijn raap!' zei iemand. Het was even schrikken. Op zijn Nederlands klinkt het wel erg confronterend en eh... plat.

Nee, 'plat' bedoelen we niet - directheid en confrontatie beogen we wél met de tentoonstelling. Meer dan dat 'recht voor zijn raap' de kunstwerken zelf karakteriseert, drukt de titel uit hoe wij ze beleven: als uitgesproken verbeeldingen van de intenties van de makers. Dat gebeurt nu eens subtiel, zoals Awoiska

'In your face'!

RECHT
VOOR
ZIJN
RAAP

'Recht voor zijn raap!'

van der Molen in haar foto's visualiseert, maar ook – vaak – rauw en direct, bijvoorbeeld in de installatie van Idan Hayosh, de muurschildering van Jonas van Praag, of de affiches van Job Wouters.

Het selectieproces heeft als een eye-opener gewerkt. Het is duidelijk dat zich vandaag de dag een jonge generatie kunstenaars, vormgevers, modeontwerpers en architecten aandient die anders te werk gaat dan eerdere generaties. Dit is de 'connected' generatie: moeiteloos worden wisselende samenwerkingsverbanden aangegaan, met dank aan Facebook, het mobieltje en wat dies meer zij. Toe-eigening van op internet gevonden beeldmateriaal is – anders dan in de jaren '80, toen er veel ophef was over auteursrechtelijke kwesties van de zgn. 'appropriation art' – heel gebruikelijk en geen punt meer. Alles is beschikbaar, en alles gaat in de mix. Je zou de performance *Moederkoek* van Tom Verbruggen haast emblematisch noemen: de kunstenaar staat aan het mengpaneel om de geluiden te mixen die zijn moeder bij het mixen van cakedeeg produceert.

Een mix van twee culturen, in dit geval de Nederlandse en de islamitische, ligt politiek en ideologisch gevoelig – zoals naar verwachting zal blijken uit het project van Jonas Staal. Vijf maal per dag wil hij vanaf het dak van het museum de islamitische gebedsoproep laten klinken; een controversiële shocktherapie bedoeld om de discussie over integratie en identiteit aan te wakkeren.

In de vormgeving blijkt identiteit een belangrijke rol te spelen. Christien Meindertsma maakt in haar producten zichtbaar welke grondstoffen zij gebruikt heeft. Reineke Otten doet cartografisch onderzoek naar zo onderscheiden visuele fenomenen als huidskleur of stedelijke bebouwing. Op vergelijkbare manier ontwikkelt beeldend kunstenaar Jeroen van Bergen sculpturen die hij baseert op architectonische modules.

Een aantal deelnemers hebben we gevraagd om speciaal voor de tentoonstelling een werk of project te ontwikkelen. Dankzij het Fonds konden de voorstellen gerealiseerd worden. De enthousiaste betrokkenheid van Lex ter Braak en medewerkers Mirjam Beerman en Marleen Stuivenberg werkte inspirerend. Marjolein Sponselee danken we voor haar begeleiding van de kunstenaars; samen met Camiel van Lenteren coördineerde zij de expositie en de catalogus. Architect Marc Koehler ontwikkelde met zijn medewerkers de ruimtelijke gestalte van de tentoonstelling en grafisch ontwerper Alfons Hooikaas tekende voor het actuele catalogusontwerp; waarvoor veel dank.

Last but not least bedanken wij de deelnemende kunstenaars. We wensen hen inspiratie en succes bij het vervolgen van hun carrière.

Namens de staf van het Centraal Museum,

Marja Bosma, conservator moderne kunst
en Edwin Jacobs, directeur.

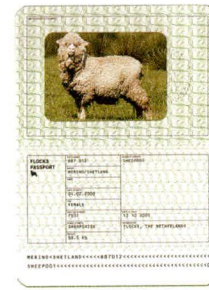
confrontatie
Rob Hornstra

confrontatie
Ton van Zandvoort

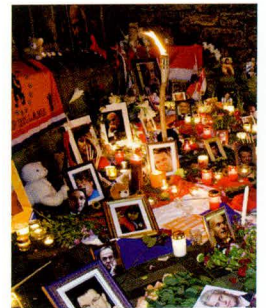
p.038 ►

p.027 ►

confrontatie
Christien
Meindertsma

p.084 ►

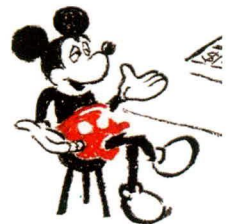
confrontatie
Jonas Staal

p.097 ►

confrontatie
Jennifer
Pettersson

p.115 ►

confrontatie
Rogier Klomp

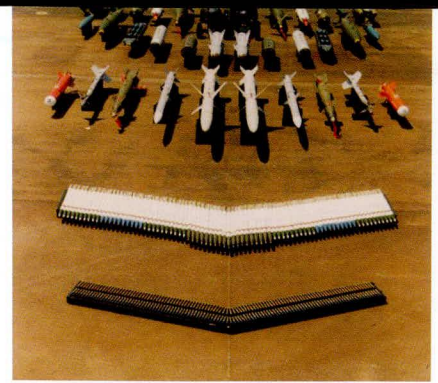
p.127 ►

Awoiska van der Molen

p. 068 ►

Idan Hayosh

p. 110 ►

Jonas van Praag, alias Sjocosjon

p. 146 ►

Job Wouters

p. 079 ►

samenwerking
Anna Bas Backer

samenwerking
Monica Kluckova

samenwerking
Rob Hornstra

samenwerking
Job Wouters

p.038 ►

p.079 ►

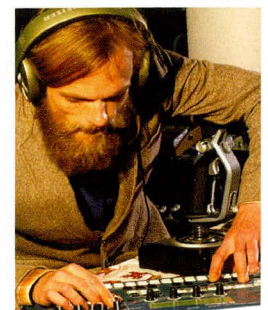
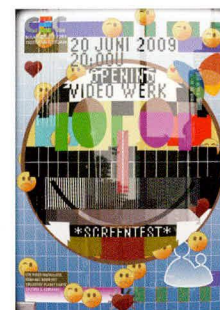

mixen
Miranda Cleary

mixen
Iris van Herpen

p.017 ►

p.033 ►

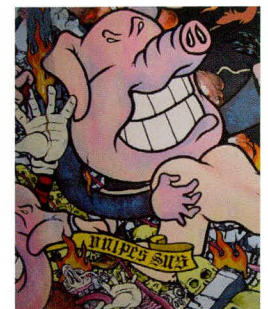

mixen
Alfons Hooikaas

mixen
MArc Koehler

p.153 ►

p.159 ►

identiteit
Jonas Staal

identiteit
Sjocosjon

p.097 ►

p.146 ►

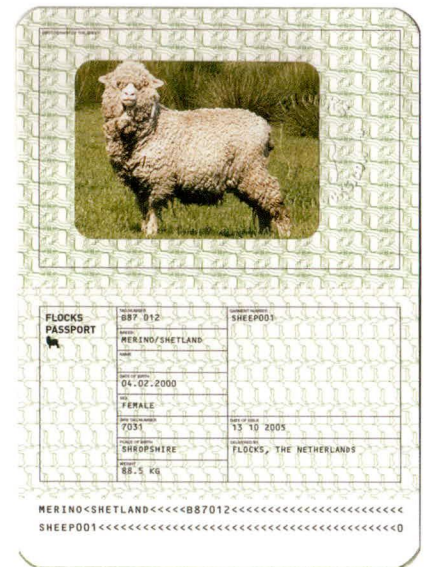
Tom Verbruggen

p. 054 ►

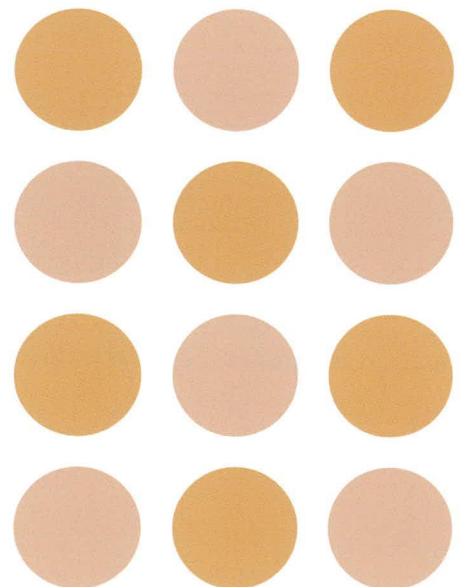
Jonas Staal

p. 097 ►

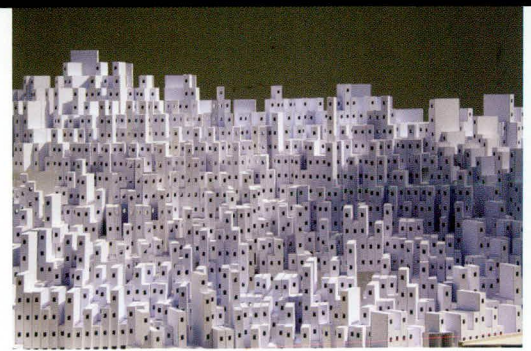
Christien Meindersma

p. 084 ►

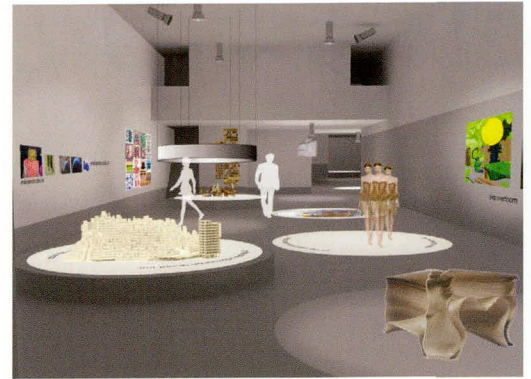
Reineke Otten

p. 102 ►

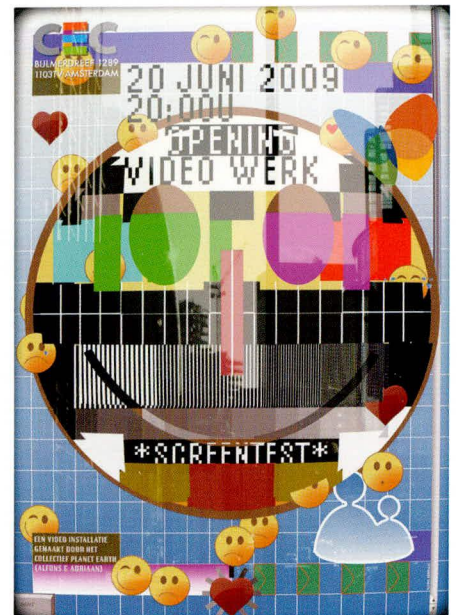
Jeroen van Bergen

p. 123 ►

Marc Koehler

p. 159 ►

Alfons Hooikaas

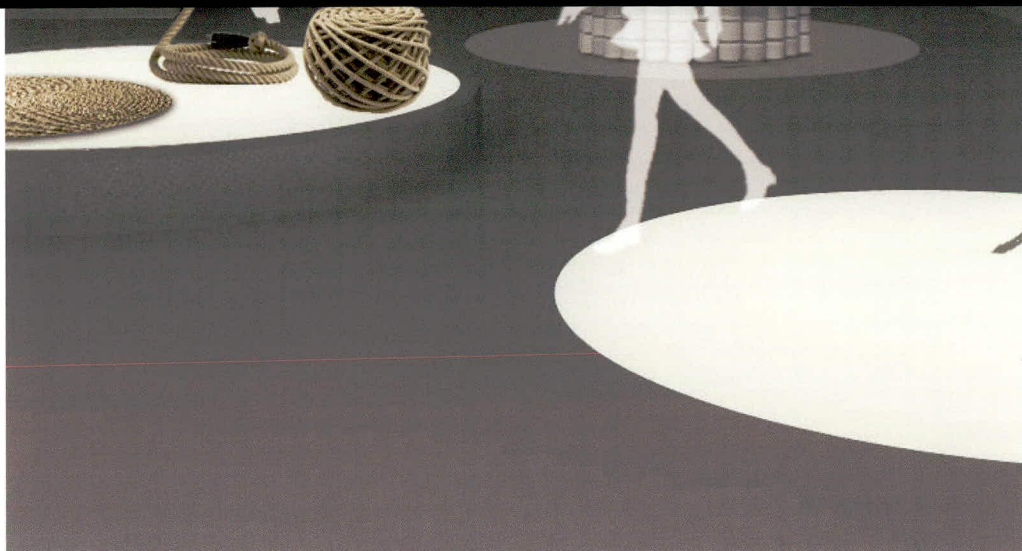
p. 153 ►

einde

Tentoonstellingsimpressie • Marc Koehler architects

Tentoonstellingsimpressie • Marc Koehler architects

Tentoonstellingsimpressie • Marc Koehler architects

einde

ANNA BAS
BACKER

www.ventilationshaft.net

13 mei,
Amsterdam

Bij de Westergasfabriek ontmoet ik Anna Bas Backer, die er met de groep Palatti komt opbouwen voor de Kunstvlaai. Bij de Espressofabriek blijken ze ook verse muntthee te hebben en ter ere van Hemelvaart nemen we er een muffin bij. We zitten buiten in de zon.

Anna Bas Backer is net terug van drie maanden in Argentinië, waar ze ook met Palatti was. Palatti bestaat sinds een jaar of vijf. Het is een groep van tien mensen die in steeds wisselende samenstelling aan projecten meedoen. Ze kennen elkaar van de Rietveld Academie, maar wonen intussen allemaal in verschillende landen. Zelf woont ze in Berlijn.

In Argentinië werkte de groep in een lege fabriek in een buitenwijk van Buenos Aires. Palatti werkt in de projecten eigenlijk altijd buiten de kunstscene. De samenwerking in een groep vind Bas Backer prettig, het is bij comics en muziek gebruikelijk maar in de kunst veel minder.

Daar lijkt het auteurschap en het claimen van ideeën altijd belangrijk. Het schilderen is de laatste tijd een beetje op de achtergrond geraakt, vertelt ze. 'Andere dingen zijn nu interessanter. Bovendien is het traag en duur en eenzaam.' Dan heeft ze liever de dynamiek van strips.

Bas Backer organiseerde in Buenos Aires een tekenmarathon van 24 uur met lokale striptekenaars. Ze vroeg hen te tekenen over de stad. De tekeningen bundelde ze in een presentatiemap. Op verzoek tekende ze deze op de huid, als een tattoo. Zelf maakte ze een muurschildering van speeltuinen bij nacht, een vreemd onderwerp met een dreigende ondertoon. Krimi kunst noemt ze het, de tekeningen waarin ze het gevoel van een detective probeert te benaderen.

Het duistere heeft al langer een plaats in haar werk. Eerder maakte ze comics over de Balkan en China. 'Documentaire comics hebben als voordeel dat ze verschrikkelijke dingen met humor kunnen combineren. Humor kan de vreselijke werkelijkheid draaglijk maken. In extreme situaties maken mensen vaak de meest harde grappen.' In de tentoonstelling wil ze een serie tekeningen laten zien die binnen dit gegeven past. Ze projecteert ze op de wand, zodat ze zelf de kijktuur kan bepalen en bezoekers samen kijken, wat een heel andere beleving is dan alleen een werk bestuderen. De titel mailt ze me later door: Het raadsel van het kwaad bestaat.

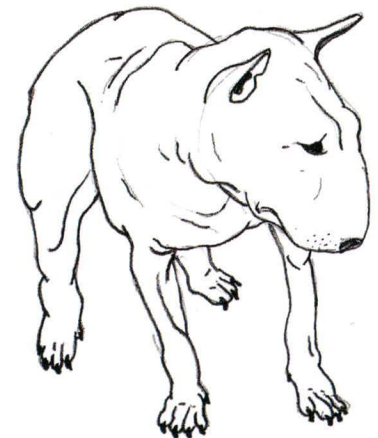
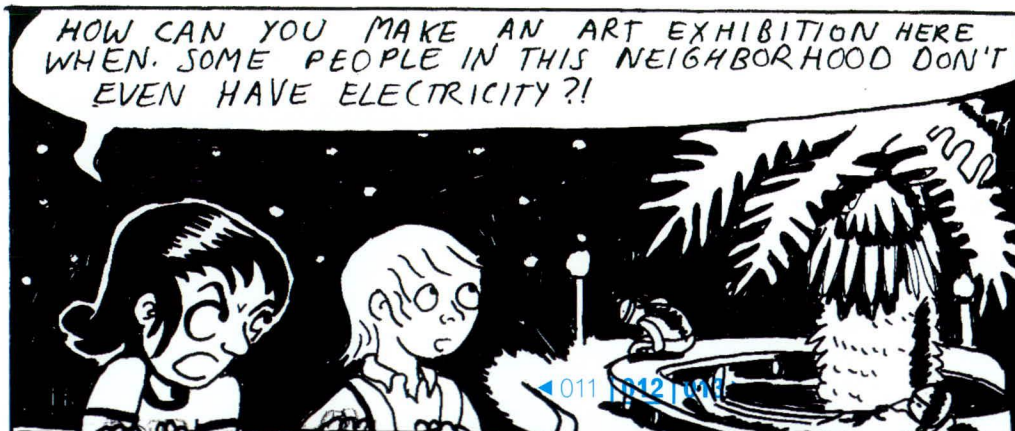
Monica Kluckova • samenwerking • humor • Rietveld Academie

p. 022 ►

Roos van Soest • dreigend • humor • Rietveld Academie

p. 063 ►

WELL BECAUSE I'M
AN ARTIST, NOT AN
ELECTRICIAN.

I'm not an electrician • 'Blog-post' gemaakt als onderdeel van
'Chicks on comics' website. • 2010

How can
you tell
when she's
about to
fart? 2008

and extranjera

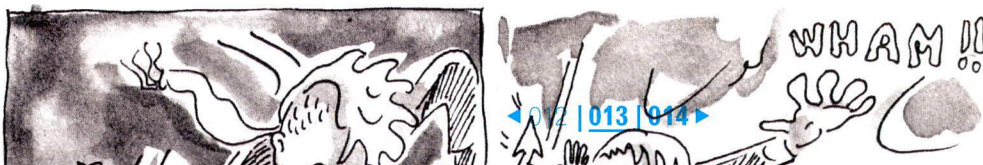

Coast is clear.

ok. here goes.

How can you tell when she's about to fart? • 2008

Gijs Kast • [samenwerken](#) • [duister](#) • [co-mics](#)

p. 133 ▶

Ton van Zantvoort • [humor](#) • [documentaire](#)

p. 027 ▶

Rob Hornstra • [samenwerken](#) • [documentaire](#)

p. 038 ▶

Fragment uit *Sex, drugs and self pity* • 2009

Job Wouters • [samenwerken](#) • Rietveld Academie

p. 079 ▶

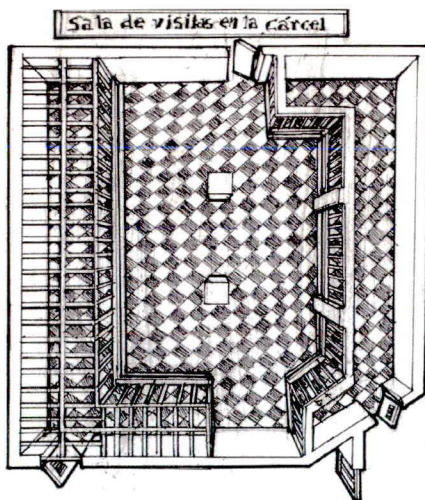
Idan Hayosh • [duister](#) • Rietveld Academie

p. 110 ▶

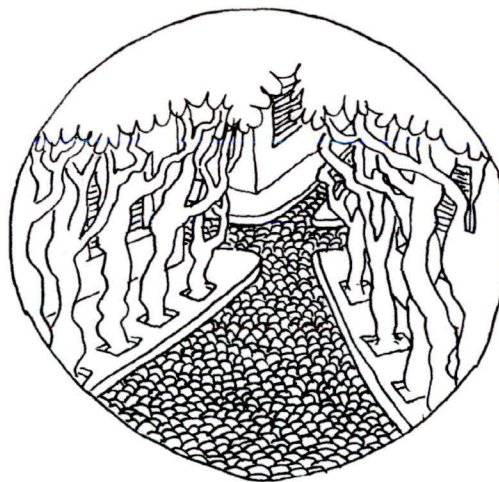

Jennifer Pettersson • [documentaire](#) • Rietveld Academie

p. 115 ▶

Argentinië, Buenos Aires, bezoekers-
zaal in oudste gevangenis • 2007, 2010

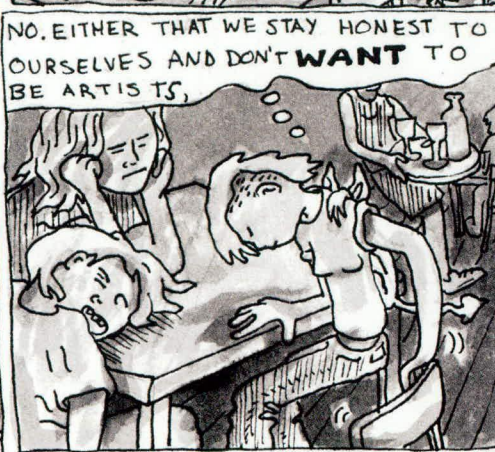
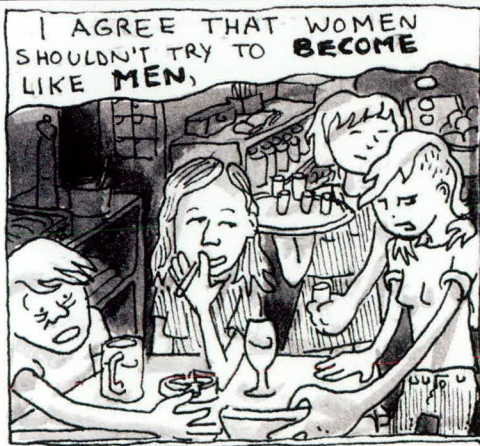

illustratie ontstaan in Buenos Aires
• 2010

Can you sell this war?

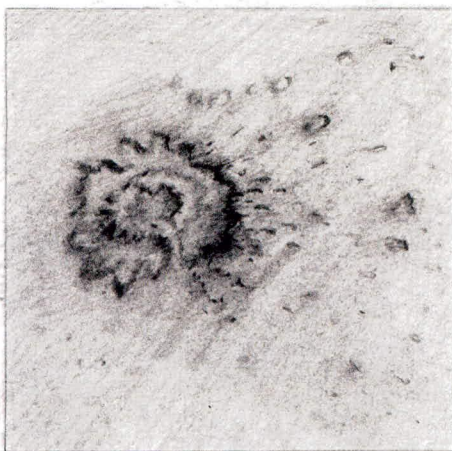

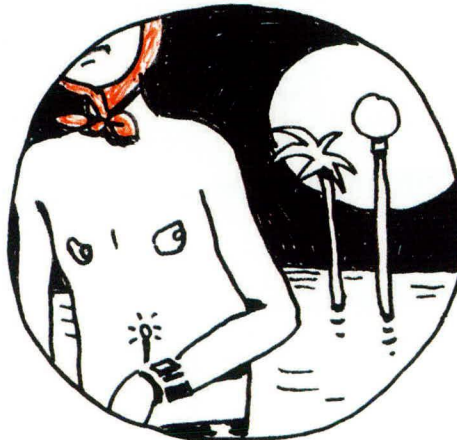
Rogier Klomp • [documentaire](#) • [comics](#)

p. 127 ►

Fragment uit *Sex, drugs and self pity* • 2009

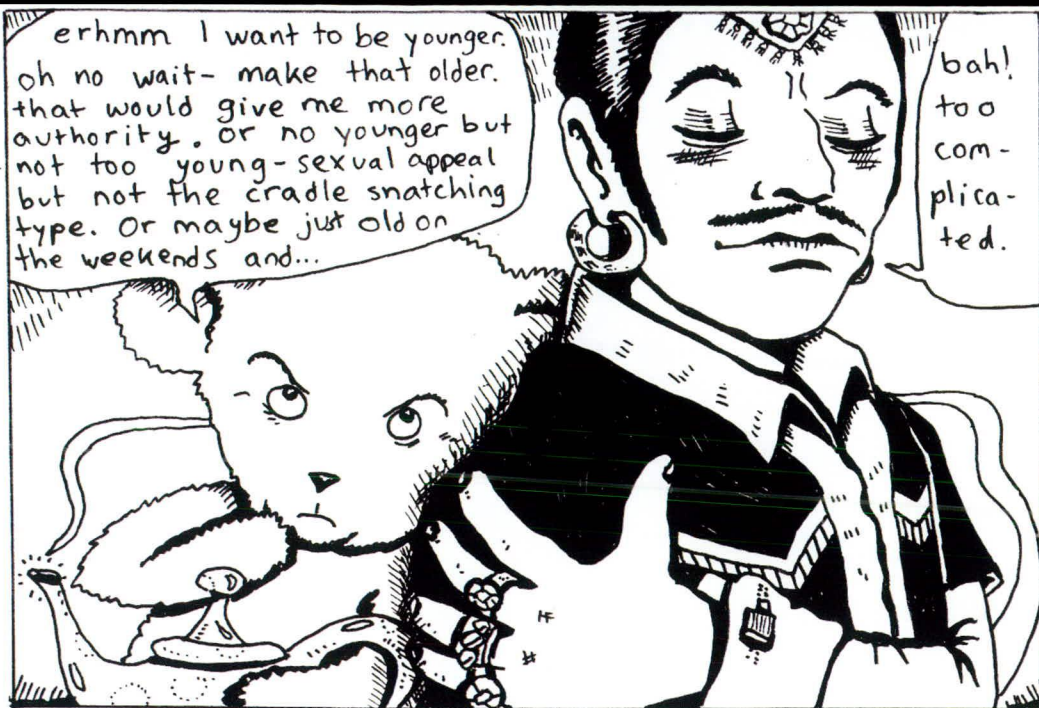

Granaatinslag in asfalt, Sarajevo, Bosnie • 2006

illustratie ontstaan in Buenos Aires • 2010

3 Wishes • 'Blog-post' gemaakt als onderdeel van 'Chicks on
comics' website. • 2010

einde

MIRANDA CLEARY

www.mirandacleary.com

26 maart,
telefoon

Miranda Cleary aan de telefoon vanuit Londen. Cleary is geboren in Sydney en studeerde in 2006 met lof af aan de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht. Daarna volgde ze een masteropleiding aan het Chelsea College of Art and Design in Londen. We bespreken de uitgangspunten van de tentoonstelling en de foto's die ze per mail van recente

schilderijen stuurde. Het is niet zeker of ze allemaal beschikbaar zijn omdat ze ook een aantal werken heeft ingestuurd voor de New Contemporaries, een overzicht van veelbelovend talent in Londen.

De beelden die ze mailde en de schilderijen die op de website te zien zijn laten uit-eenlopende onderwerpen zien. De natuur is een terugkerend element, maar ook de mens en in de laatste werken lijkt kleding een thema te worden. Centraal staat steeds het kijken en interpreteren van beelden. Ze kiest onopvallende momenten, het zonlicht dat op het gras valt, de toevallige compositie van vervlekken op de vloer van haar atelier, een glimp van iemand die de trap afloopt. Het zijn alledaagse fragmenten uit het leven waar haar oog op valt en waar ze iets bijzonders in ziet; bijvoorbeeld dat de schaduw op een schouder op de maan lijkt.

De serie waar Cleary nu aan werkt haakt in op het type beelden waar we erg bekend mee zijn, van film of televisie: mensen die anoniem in beeld zijn - als figuranten - omdat ze niet meer van zichzelf willen laten zien of de media het niet mogen laten zien. Cleary vergelijkt de schilderijen met profielfoto's op sites als Facebook. Sommige mensen zijn maar half in

Tom Verbruggen • mixen • Schilderij

p. 054 ►

beeld, wenden hun hoofd af, hebben een zonnebril op of staan in een skipak ergens ver weg op een helling. Direct herkenbaar zijn de meeste profielfoto's niet. Desondanks vormen we ons door die foto's een beeld van iemand. Dat wat we niet zien vullen we zelf in.

Over dat interpreteren en lezen van beelden gaat het werk van Cleary. Op de tentoonstelling toont ze een serie schilderijen die eigenlijk vooral veel niet laten zien. We zien alleen schouders en rug-

gen. En een panty die te drogen hangt. Terloopse dingen, die normaliter geen onderwerp zijn voor een schilderij. Nu ze dat wel zijn gaan we automatisch op zoek naar een betekenis. Het maakt nieuwsgierig naar wat niet in beeld is, naar het gezicht van de figuranten en de context van het fragment.

The country girl • 2009 • acryl op doek

Joep Overtoom • mixen • Schilderij

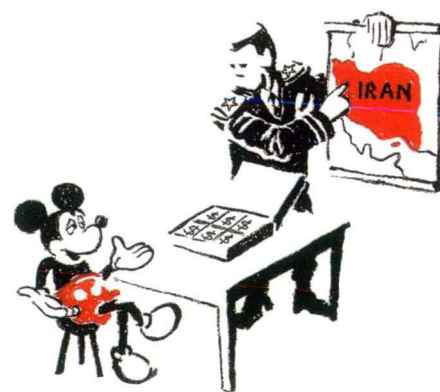
p. 058 ►

Jennifer Pettersson • alledaagse • fotografie

p. 115 ►

Can you sell this war?

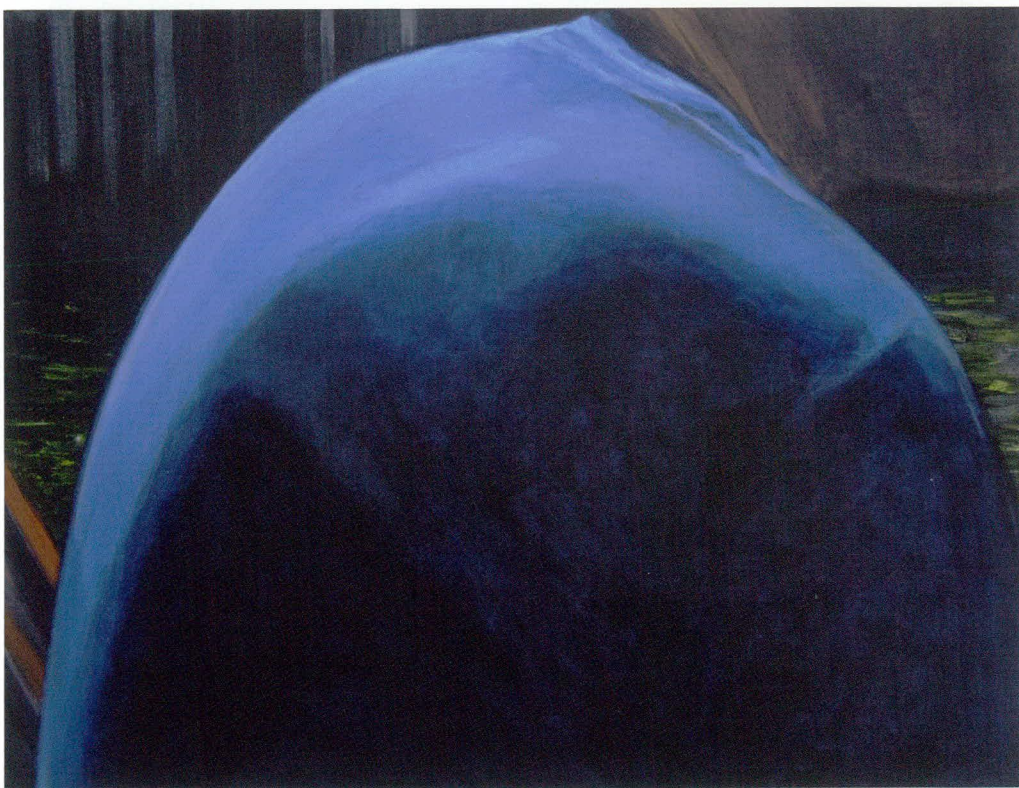

Rogier Klomp • uiteenlopend • alledaagse

p. 127 ►

Two blue boys sitting • 2010 • acryl op doek

Sweater III • 2010 • acryl op doek

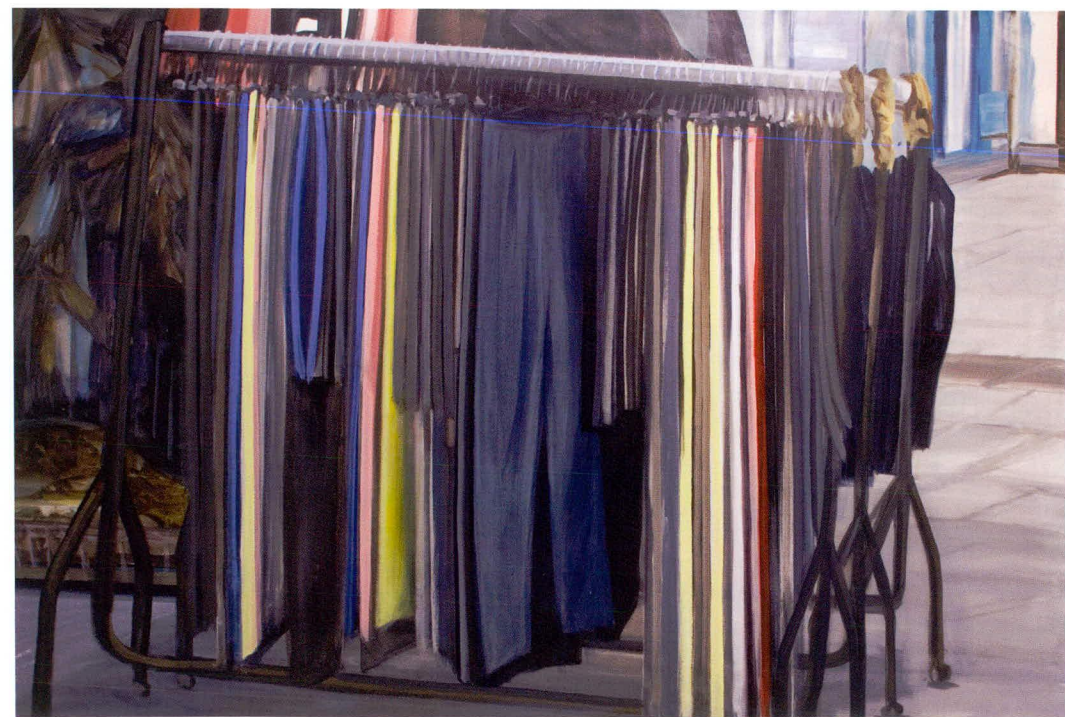

Studio floor • 2006 • acryl op doek

Window • 2009 • acryl op doek

Tights like Davenport • 2010 • acryl op doek

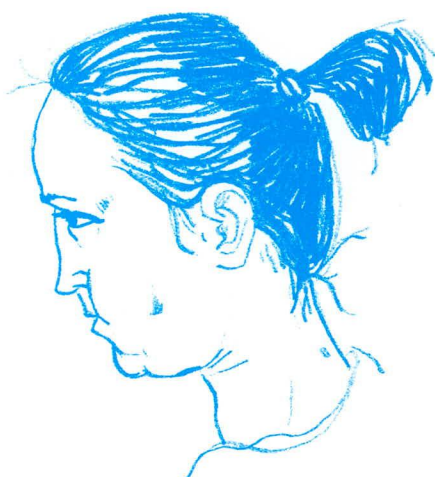

Silk road • 2010 • acryl op doek

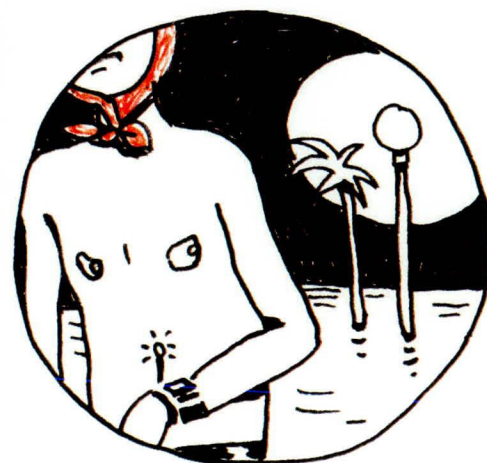

einde

MONIKA KLUCKOVA

GEGEVENS

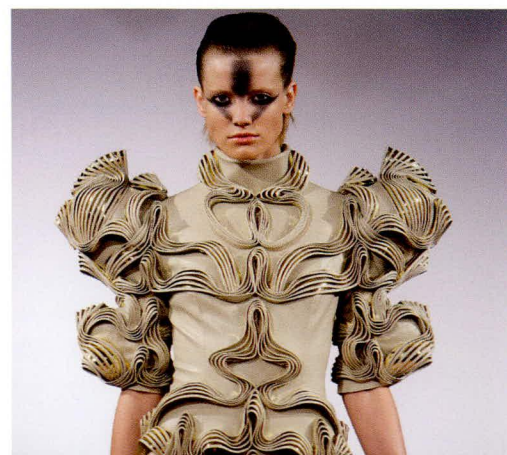
Anna Bas Backer • [samenwerken](#)
• [humor](#) • [Rietveld Academie](#)

p. 011 ►

**19 maart,
Amsterdam**

Modeontwerpster Monika Kluckova ontvangt me in haar woning op de zolder-etage aan de 2e Nassaustraat. Sinds kort heeft ze daar ook een werkkamer, het atelier dat ze elders heeft was deze winter te koud. Kluckova studeerde in 2002 af aan de [Rietveld Academie](#) en

volgde daarna een master aan het Arnhem Fashion Institute. Ze studeerde er in 2005 af met een show op het thema zwaartekracht. Dat thema leverde kleding op die niet erg flatteus was. De kleding was los en gevulde vormen hingen als zware borsten tot op de buik van de modellen. Alle rondingen die in de modewereld zo veel mogelijk worden vermeden kregen in haar ontwerpen extra nadruk. Ook het

Kluckova probeert in al haar ontwerpen met organische materialen te werken. Daarvoor moet ze goed zoeken, want veel leveranciers willen alleen voor grote afnemers produceren. Bovendien wil ze echt fijne materialen gebruiken, het moet geen geiten-wollen-sokken-uitstraling krijgen. De constructie van de kleren is belangrijk, ze probeert een soort archetypen te ontwikkelen. Kluckova herkent daar zelf de invloed van de Rietveld Academie in: conceptueel en constructief. In Arnhem leerde ze om het ook mooi te maken.

A person is shown from the waist down, wearing a dress with a highly textured, layered, and wavy pattern. The pattern consists of numerous overlapping, undulating lines that create a sense of depth and movement. The dress is light-colored, possibly white or cream, with the pattern in a slightly darker shade. The person's arms are visible, and they are standing on a light-colored surface against a plain, light background.

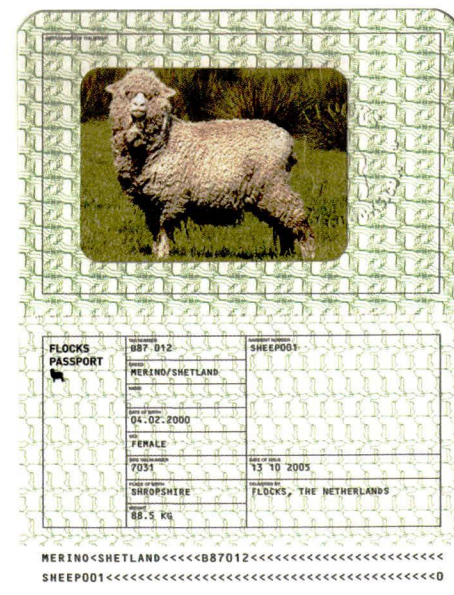
p. 033 ►

p. 079 ►

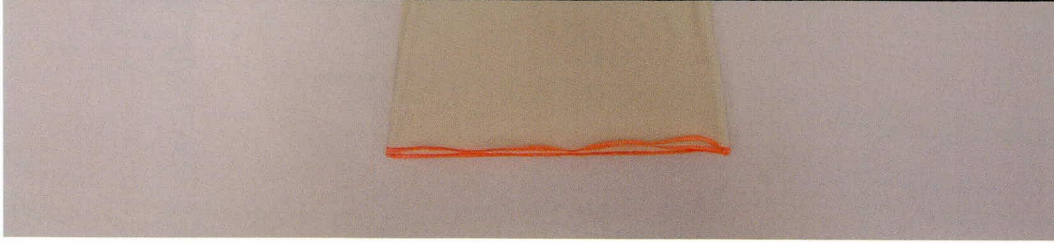

◀ 022 | 023 | 024 ▶

p. 084 ►

Popolop basics • 2010

Relevant collection • 2008 • (foto: Kar)

Demakersvan • hand gemaakt • constructie / productie

p. 092 ►

Roos van Soest • humor • constructie / productie • Rietveld Academie

p. 063 ►

Relevant collection • 2008 • (foto: Kar)

Relevant collection • 2008 • (foto: Kar)

Gravity collection • 2005 • (foto: Peter Stig)

einde

TON VAN

ZANTVOORT

www.tonvanzantvort.nl

12 maart,
Utrecht

Ton van Zantvoort stuurt een e-mail vanuit Mexico:

'Ik ben in de periode van het startstipendium met name bezig geweest met de poëtische documentaire film *BLOOMING BUSINESS*. De film draait op grote internationale festivals (nu al meer dan 35). Ik ben nu ook op een festival in Mexico waar de film een prijs wint (is officieel nog niet bekend, maar ik moest mijn ticket verlengen tot na de award ceremonie). Hierbij stuur ik de link van de film zodat je die online kunt bekijken.'

Ik bekijk de film, die inderdaad poëtische beelden bevat maar toch vooral een confronterend verhaal vertelt. Het is een indringende documentaire over hoe in Kenia de mooiste rozen gekweekt worden ten koste van het leven van de arbeiders die in deze industrie werken. Er komen schrijnende verhalen voorbij van alleenstaande vrouwen die misbruikt worden door hun chef en dag en nacht werken om geld te verdienen en voor de kinderen te zorgen. Een meer in de buurt van de fabriek is vervuild door de chemicaliën. Het leven is uitzichtloos en zwaar. En dat

allemaal voor een nutteloos luxeproduct als een roos! Ook in Nederland verkochte rozen worden hier geproduceerd. Na het zien van deze documentaire denk je dat je er nooit meer een zult kopen.

17 maart,
telefoon

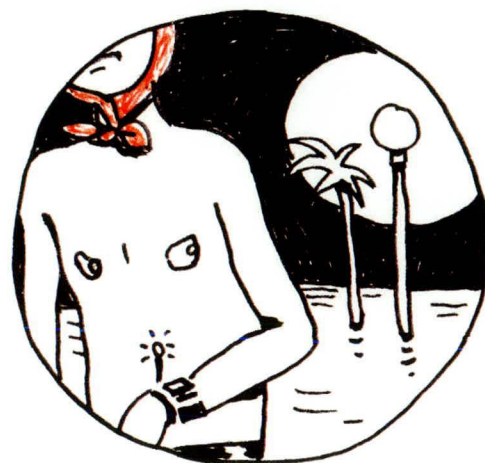
Ton van Zantvoort studeerde aan *St. Joost* en woont nog steeds in Breda. Hij is een van de weinigen die wel andere deelnemers aan de tentoonstelling kent. Tom Verbruggen en Marijn van Kreijl waren studiegenoten. Van Zantvoort werkt als onafhankelijk filmmaker zowel in opdracht als autonoom. Het werk hangt altijd een beetje tussen kunst en documentaire in en valt vaak tussen wal en schip. De laatste jaren werkte hij mede dankzij het startstipendium aan *a Blooming Business*. De film is geproduceerd in samenwerking met de VPRO, die vond dat de documentaire iets 'televisueller' moest.

We besluiten de film op te nemen in de tentoonstelling. Daarnaast wil ik graag ook het korte filmpje *Lovely Planet* laten zien. Het is een meer autonoom en experimenteler werk dat volgende week in Breda in première gaat. Ook dit is een poëtische film, maar ook een rake en humorvolle verbeelding van de ervaring van een vakantie. Het begint idyllisch met lieflijke muziek op de achtergrond. Naarmate de vakantie vordert worden de straatgeluiden in den vreemde harder en neemt de irritatie toe tot een ondraaglijk hoogtepunt. En dat is het moment waarop je weer naar huis wilt.

Jennifer Pettersson • *confronterend* • documentaire • film / video

p. 115 ►

Anna Bas Backer • *humor* • documentaire

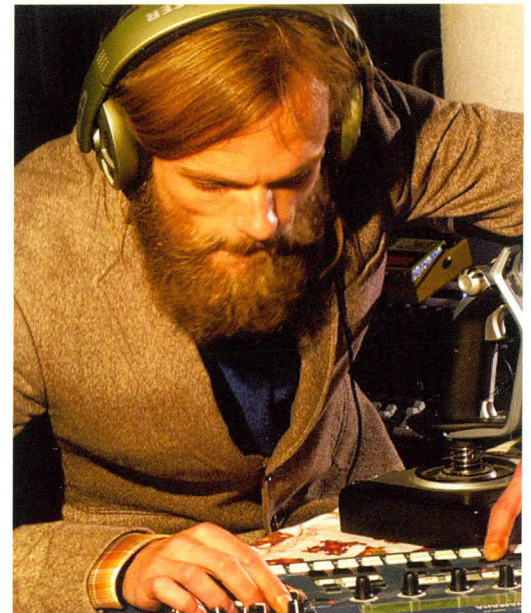
p. 011 ►

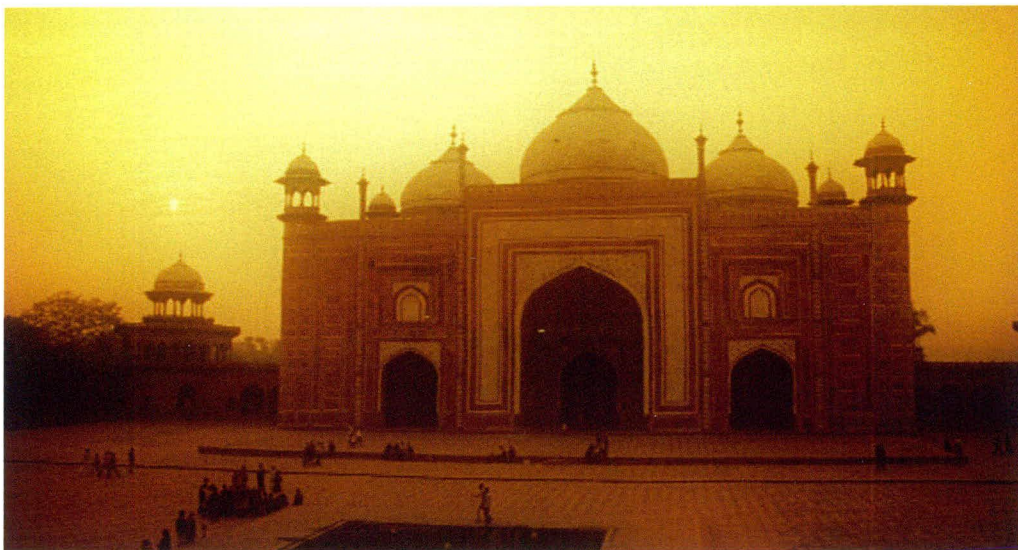
Rob Hornstra • [confronterend](#) • [documentaire](#)

p. 038 ►

Tom Verbruggen • [indringend](#) • [AKV St. Joost](#)

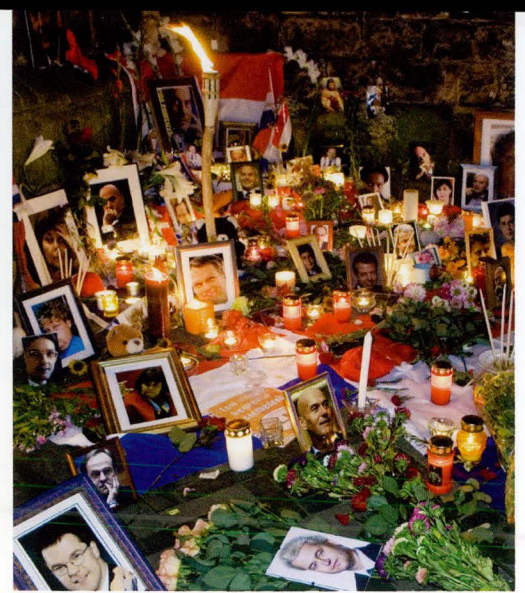
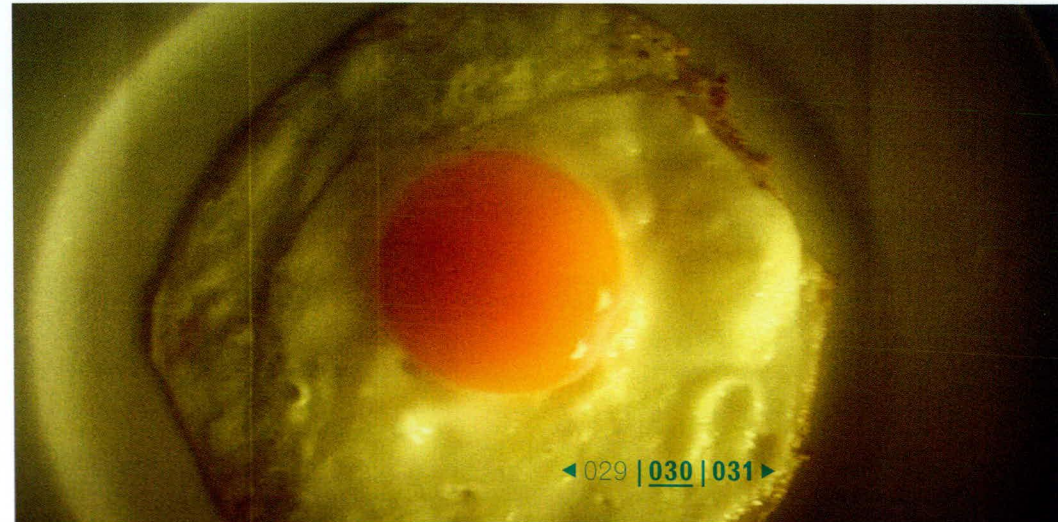
p. 054 ►

Awoiska van de Molen • [indringend](#) • [AKV St. Joost](#)

p. 068 ►

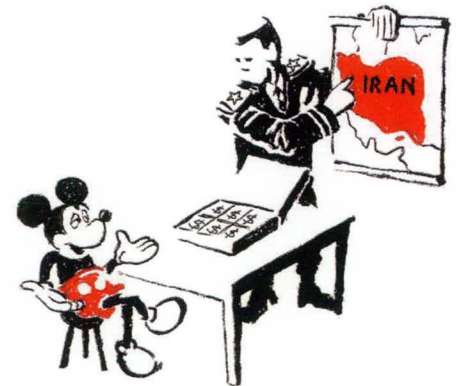

Jonas Staal • [confronterend](#) • [indringend](#)

p. 097 ▶

Can you sell this war?

Rogier Klomp • [confronterend](#) • [documentaire](#)

p. 127 ▶

Alberto De Michele

p. 049 ▶

The poster features a young woman with a red headscarf and a purple shirt, looking directly at the camera. Below her is a large, vibrant image of a flower market filled with many crates of colorful flowers.

Logos at the top:

HWF Award DOK Leipzig

a film by TON van ZANTVOORT www.newtonfilm.nl

a BLOOMING BUSINESS

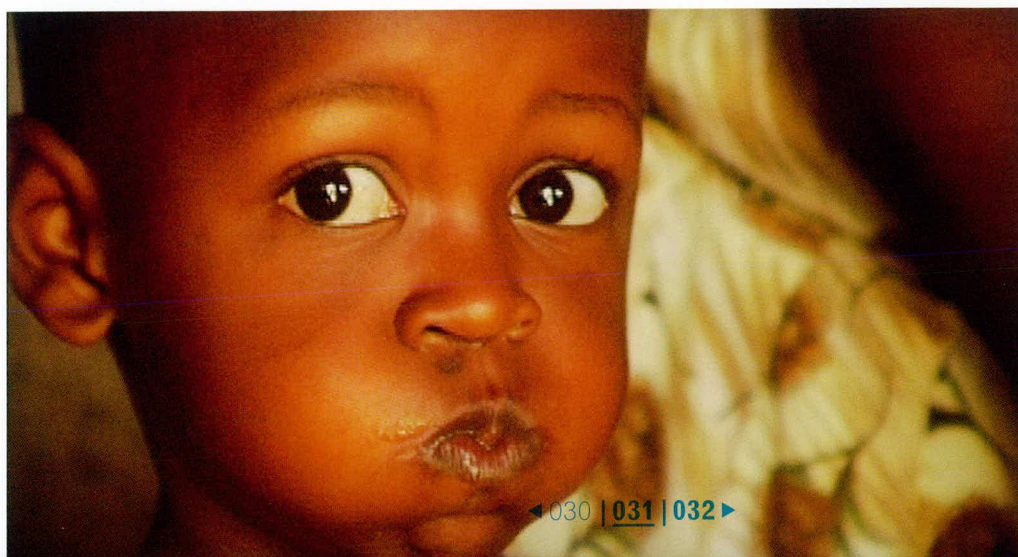
a poetic documentary about people in Kenya who are imprisoned by the power of the flower industry

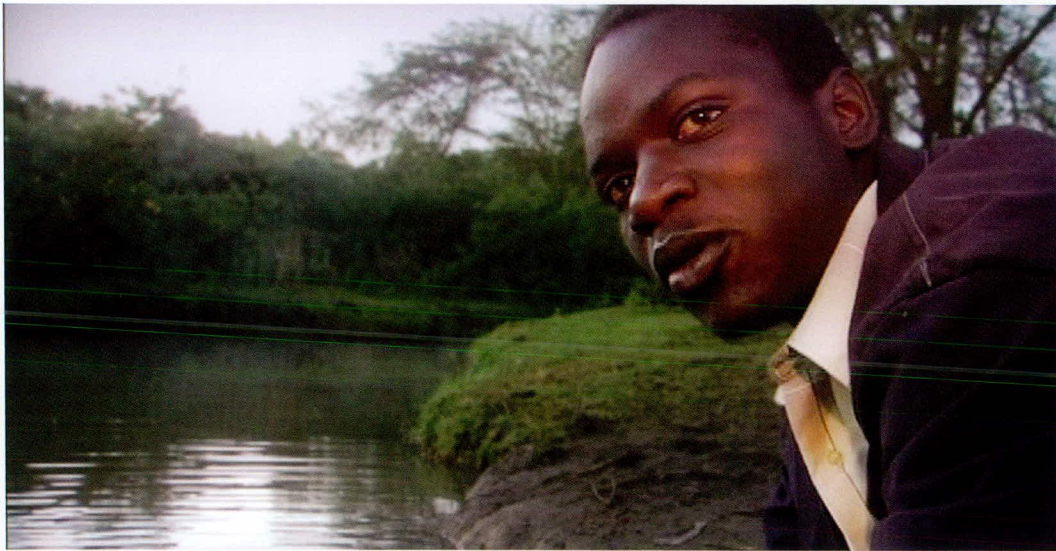
"It's time to wake up and smell the imported roses."
Edinburgh International Film Festival

"highlights the strength of international documentary filmmaking in 2009"
DOK Leipzig Healthy Workplaces Film Award

"a depth of poetic image to endemic horror and exploitation"
Vancouver International Film Festival

Logos at the bottom:

Filmstills uit *Blooming Business* • 2009

einde

IRIS VAN HERPEN

www.irisvanherpen.com

**16 maart,
Arnhem**

Vlakbij station Velperpoort in Arnhem heeft Iris van Herpen haar atelier in een

pand dat vroeger onderdeel was van een kindertehuis. Het staat op een pleintje temidden van sociale woningbouw uit de jaren tachtig. De muren van het atelier zijn behangen met een collage van foto's die een referentie voor haar werk zijn. Verschillende assistenten zijn aan het werk met nieuwe ontwerpen. In de ruimte is een klein kantoortje gebouwd waar we thee met honing drinken.

Van Herpen is een van de twee mode-ontwerpers in de tentoonstelling. Ze studeerde in Arnhem en liep stage bij Claudy Jongstra en Alexander McQueen. Na haar studie begon ze in 2007 een eigen label. Dat gaat erg goed. Ze toonde haar eerste collectie op de Fashion Week in Amsterdam waar ze in totaal vier keer heeft geshowd. De laatste twee collecties toonde ze ook in London. De ontwerpen zitten een beetje tussen mode en kunst in, ze verkoopt weinig maar is wel vaak te zien in tentoonstellingen, zoals ook

Monica Kluckova • arbeidsintensief • productie / materiaal • mode

p. 022 ►

nu in *Voici Paris* in het Gemeentemuseum in Den Haag.

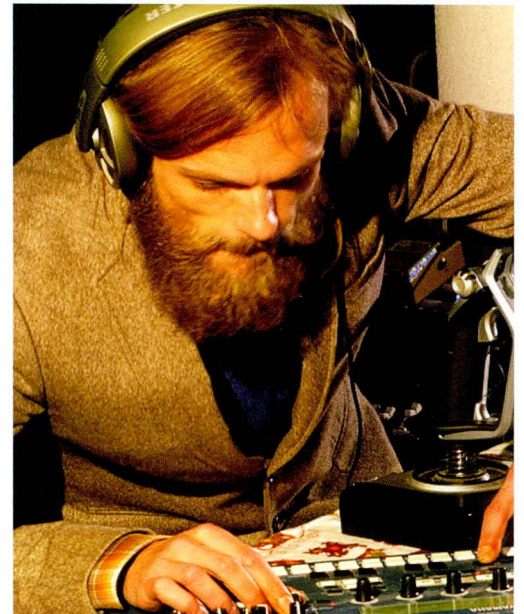
Dat de stukken niet goed verkopen is begrijpelijk. Het zijn dramatische constructies die erg heftig en over de top zijn. Van Herpen houdt zich niet in, ze laat haar fantasie gaan en ontwerpt zonder zich zorgen te maken over draagbaarheid. De kledingstukken zijn ingewikkelde constructies met vaak ongewone materialen en vormen. In *Refinery Smoke* uit 2008 lijken wolken van rook om de schouders van de modellen te kringelen. Bij *Mummification* zijn het vele reepjes stof waaruit een jurk is opgebouwd. De creaties zijn arbeidsintensief en kwetsbaar.

In veel van de ontwerpen zit een futuristische ondertoon. Van Herpen denkt dat kleding steeds meer de functie van warm houden zal verliezen en daarnaast ook andere functies zal krijgen, bijvoorbeeld het ondersteunen van de zintuigen. De nieuwste collectie die ze de wereld in bracht is *Synesthesia*, geïnspireerd op de verbondenheid van zintuigen waardoor sommige mensen kleuren zien bij muziek. De stukken zijn opgebouwd uit vele reepjes stof die in lussen om het lichaam krullen. De goudkleurige details zorgen voor een extra dimensie.

Demakers van • vele elementen • arbeidsintensief • productie / materiaal

p. 092 ►

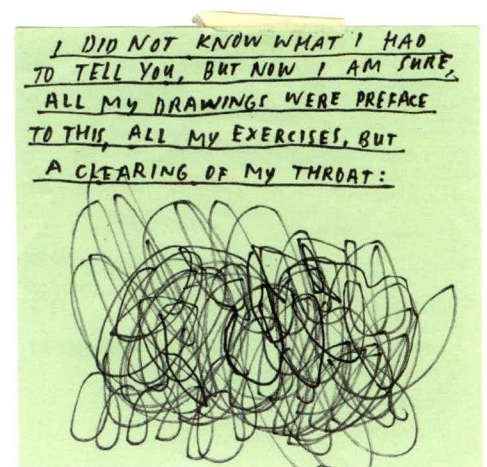

Tom Verbruggen • vele elementen • dramatisch

p. 054 ►

Mummification • 2009 – 2010

Marijn van Kreijl • vele elementen • arbeidsintensief

p. 073 ►

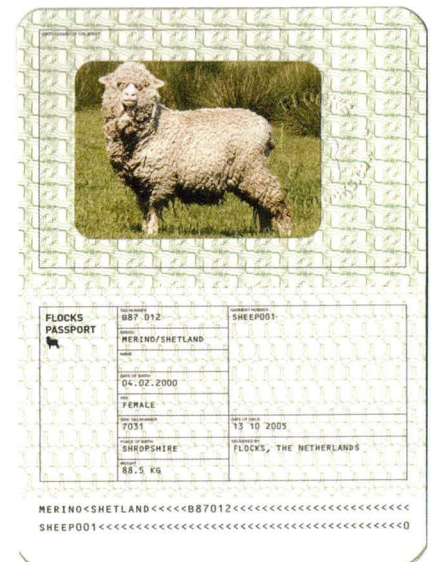

Mummification • 2009 – 2010

Job Wouters • vele elementen • arbeidsintensief

p. 079 ►

Christien Meindertsma • productie /
materiaal • arbeidsintensief

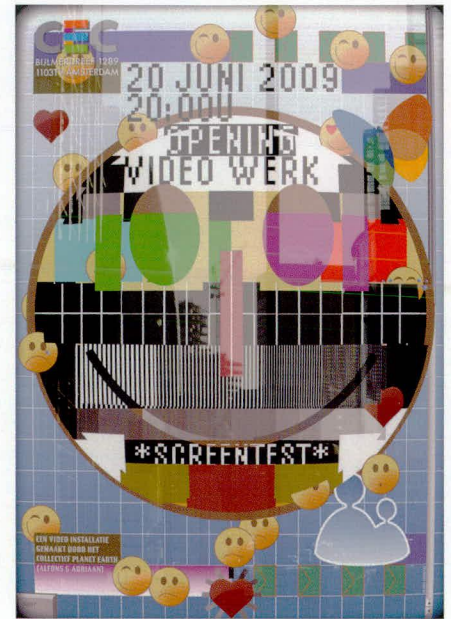
p. 084 ►

Wikke van Houwelingen • vele elementen
• dramatisch

p. 142 ►

Alfons Hooikaas • vele elementen • ArtEZ
Arnhem

p. 153 ►

Refinery smoke • 2009

Synesthesia • 2010

Synesthesia • 2010 • (foto's: Michael Zoeter)

einde

ROB

HORNSTRA

www.borotov.nl

**16 maart,
Utrecht**

Op loopafstand van het Centraal Museum werkt de enige Utrechtse deelnemer aan *Recht voor zijn Raap*: **documentair fotograaf** Rob Hornstra. Zijn kantoor zit in een bedrijfsverzamelgebouw op een prachtige plek aan de singel op het hooggelegen Zonnenburg. Hornstra is geen onbekende van het museum, in 2008 maakte hij deel uit van de expositie *Het Geheim van Utrecht*, met de serie Willem en Kid die hij in opdracht van Stichting Stedelijke Fotografie Utrecht maakte. Deze serie brengt het leven van zijn twee buurmannen in de Utrechtse achterstandswijk Ondiep in beeld, een wijk waar in 2007 rellen ontstonden nadat een bewoner door een politiekogel was gedood.

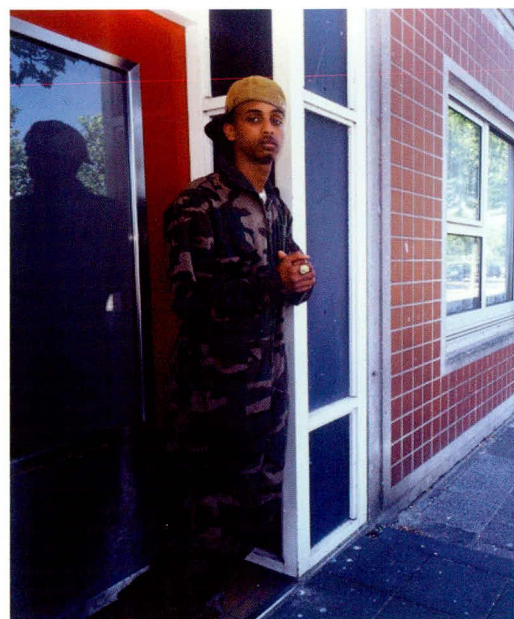
Willem en Kid zijn twee tegenpolen. De een werkt en leidt een rustig leven, de ander is arbeidsongeschikt en komt regelmatig in de problemen. Hornstra brengt hun dagelijks leven in beeld, zonder te oordelen. Hij registreert. Het doel is niet om te shockeren, maar veel foto's zijn wel **confronterend** omdat ze het leven onder moeilijke omstandigheden in beeld brengen. Overigens meestal niet in Nederland, voor zijn afstudeerproject aan de HKU reisde hij naar Rusland om de

nieuwe generatie jongeren te portretteren. In 2006 verscheen een boek over IJsland, waar hij de gevolgen van de automatisering in de visindustrie onder de loep nam.

Rusland blijft een favoriet onderwerp. Het land van de schrijnende tegenstellingen, waar de overgang van communisme naar kapitalisme interessante **verhalen** oplevert. Momenteel werkt hij vooral aan het *Sochi project*, een documentaire over der regio aan de Zwarte Zee waar in 2014 de Olympische winterspelen worden gehouden. Een vreemde keuze, vindt Hornstra, want Sochi is een subtropisch gebied. **Samen** met journalist en filmmaker Arnold van Bruggen maakt hij de komende jaren een reportage over wat de Winterspelen daar teweeg brengen. Het project krijgt momenteel veel aandacht, reden waarom we besluiten in *Recht voor zijn Raap* iets anders te laten zien. Hornstra is bezig met een interessante nieuwe serie over Abchazië, maar die is nog niet gereed voor de tentoonstelling.

De keuze valt op het boek *101 Billionaires*, dat medio 2009 in een nieuwe editie verscheen. De titel verwijst naar de 101 miljardairs die Rusland telt, de 101 foto's in het boek laten juist het tegenovergestelde zien. Het zijn confronterende beelden van het harde leven in Rusland. Een troosteloze omgeving, armoede, ziekte, drugs, vergane glorie. In het boek combineert Hornstra de foto's met tekst en leveren twee beelden op een spread soms mooie beeldrijmen op en soms sterke contrasten. Naast hele heftige beelden, zijn er ook rustige verstilde foto's.

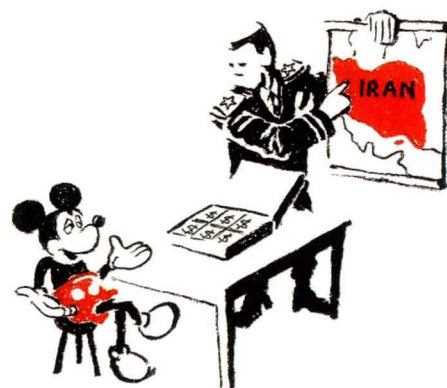
Hornstra laat ook werk zien van zijn nieuwe boek over Abchazië: *Empty Land* / *Promised Land* / *Forbidden Land* dat in november verschijnt.

Jennifer Pettersson • **confronterend** • **verhaal** • **documentaire** • **fotografie**

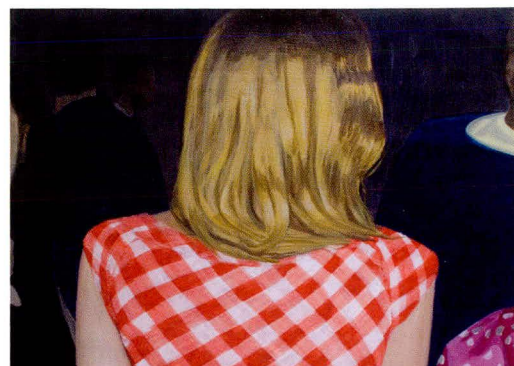
p. 115 ►

Can you sell this war?

Rogier Klomp • **confronterend** • **documentaire**

p. 127 ►

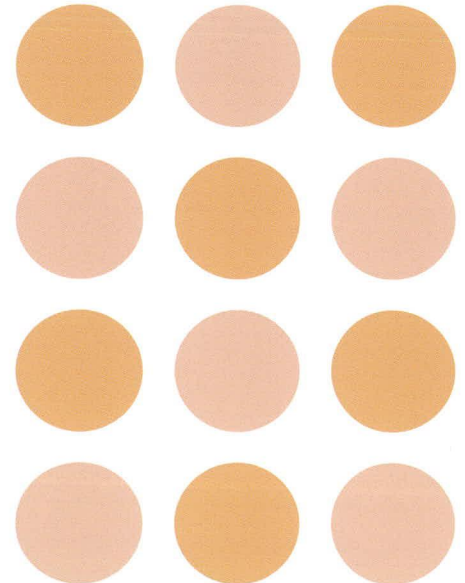

Sochi project • 2009 – 2014

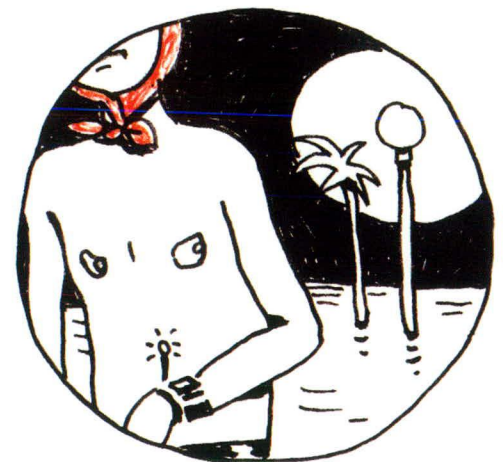
Miranda Cleary • [fotografie](#) • 0. HKU
Utrecht

p. 017 ►

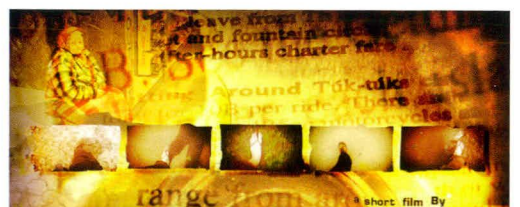
Reineke Otten • [samenwerken](#) • [verhaal](#) •
[fotografie](#)

p. 102 ►

Anna Bas Backer • [samenwerken](#) •
[documentaire](#)

p. 011 ►

Sochi project • 2009 – 2014

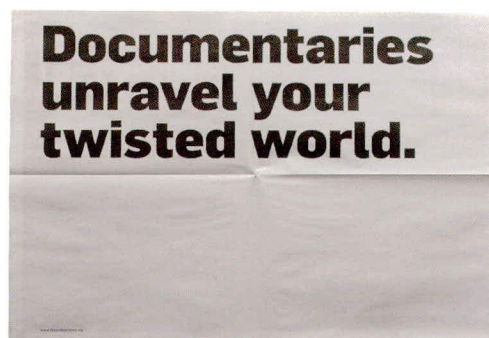
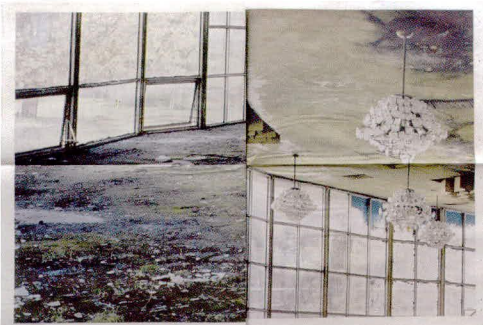
Ton van Zandvoort • [confronterend](#) • [documentaire](#)

p. 027 ►

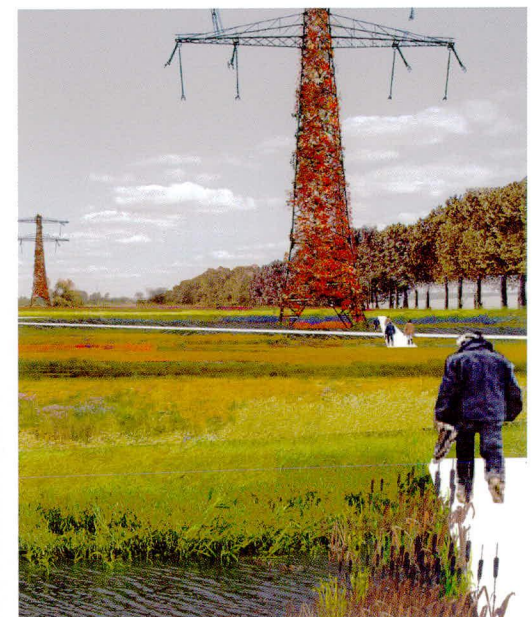

Christien Meindertsma • [samenwerken](#) • [confronterend](#)

p. 84 ►

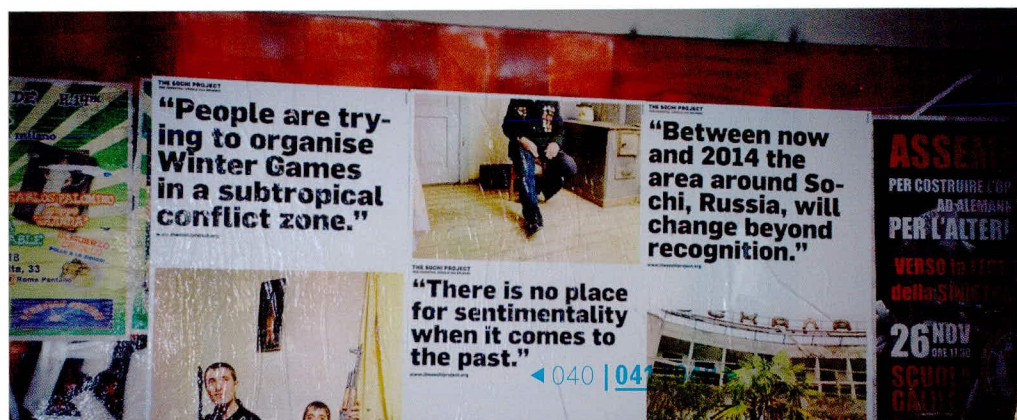

Sochi project • 2009 – 2014

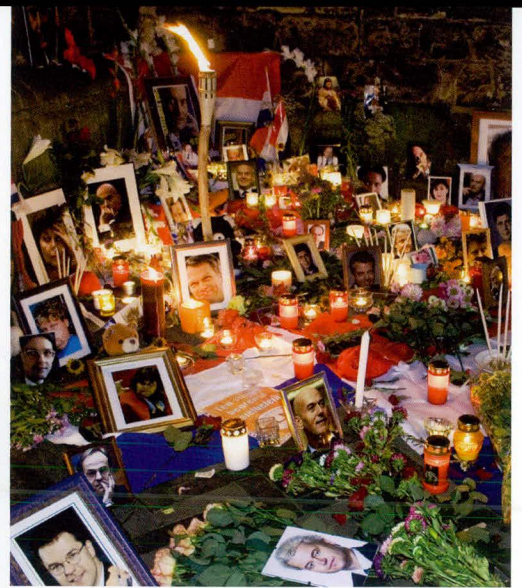
LOLA • [samenwerken](#) • [verhaal](#)

p. 089 ►

101 Billionaires • 2007 – 2008

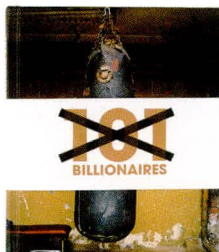
Jonas Staal • [samenwerken](#) • [confronterend](#)

p. 097 ►

101 Billionaires • 2007 – 2008

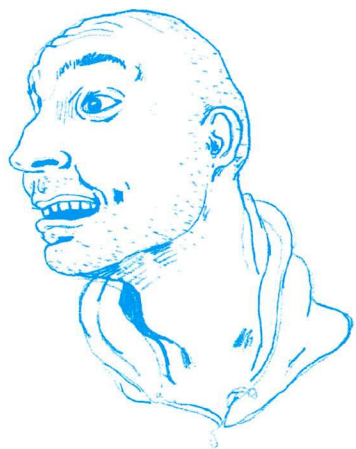
Most of the crowd
is made up of girls
and they are busy
dancing. Perhaps
the bandits will
turn up later?

Most of the crowd
is made up of girls
and they are busy
dancing. Perhaps
the bandits will
turn up later?

FELIX WEIGAND

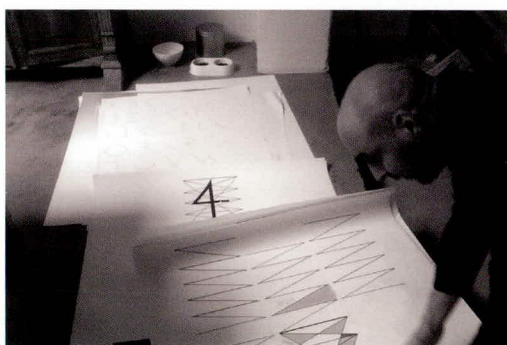

www.felixweigand.com

**10 maart,
Amsterdam**

Na het heftige werk van Alberto De Michèle lijken de affiches van Felix Weigand opvallend fris, kleurrijk en luchtig. Hij maakt affiches, flyers en publicaties voor verschillende opdrachtgevers. In 2009-2010 was hij de vormgever van het curatorial programme van De Appel.

Al het werk heeft een opmerkelijke lichtheid. Weigand ontwerpt op een sobere manier met typografie, lijn en kleur. Verschillende lagen vallen over elkaar maar het beeld blijft toch rustig. De meest recente affiches zijn erg sober, met een enkele lijn als beeld. Voor de dertigste verjaardag van W139 hield hij

het bij een getekend portret en het opschrift 'No new artists'. Op het witte affiche van de tentoonstelling *Francis Alys is not here* van het curatorial programme staat alleen een rode lijn en de titel in zwart. Die eenvoud trekt meteen de aandacht.

In het vrije werk zijn de posters een onderzoek naar typografie op de grens van abstract en figuratief. De letters vormen niet alleen in tekst een woord maar ook in beeld. Bang, Bang, Bang, spat van het papier af. En ook New Star Rising straalt in alle opzichten uit wat het zegt. In 2007 begon hij met de uitgave van de krant *THIS WEEK*. De krant bevat alleen maar krantenkoppen. De verzameling laat duidelijk de voorkeuren van de copywriters zien: uitdrukkingen, alliteratie en ritme zijn de vormgevende principes.

Weigand is een van de vormgevers die een publicatie bij de tentoonstelling maakt. Hij maakt de gids waarin alle 400 kunstenaars en vormgevers die in de periode 2006-2008 een startstipendium ontvingen zijn opgenomen. Omdat dit

deel van de catalogus door het projectteam steeds 'het telefoonboek' werd genoemd, koos Weigand als formaat dat van een telefoonboek. Vervolgens stuurde hij alle stipendiaten het verzoek een aantal vragen in de vorm van een beeld te beantwoorden. Daarnaast is een selectie van werk en een index met adresgegevens. Alle kunstenaars zijn op dezelfde wijze in alfabetische volgorde opgenomen, zonder enige hiërarchie. De opmaak is sober, met weinig kleur en strakke letters; alle aandacht gaat naar

het afgebeelde werk. Op het omslag zorgt de verticale typografie voor een spannend woordbeeld.

Job Wouters • [opdracht](#) • [affiches, flyers, boeken](#)

p. 079 ►

Alfons Hooikaas • [affiches, flyers, boeken](#)

p. 153 ►

No new artists • 2009 • Affiche W139

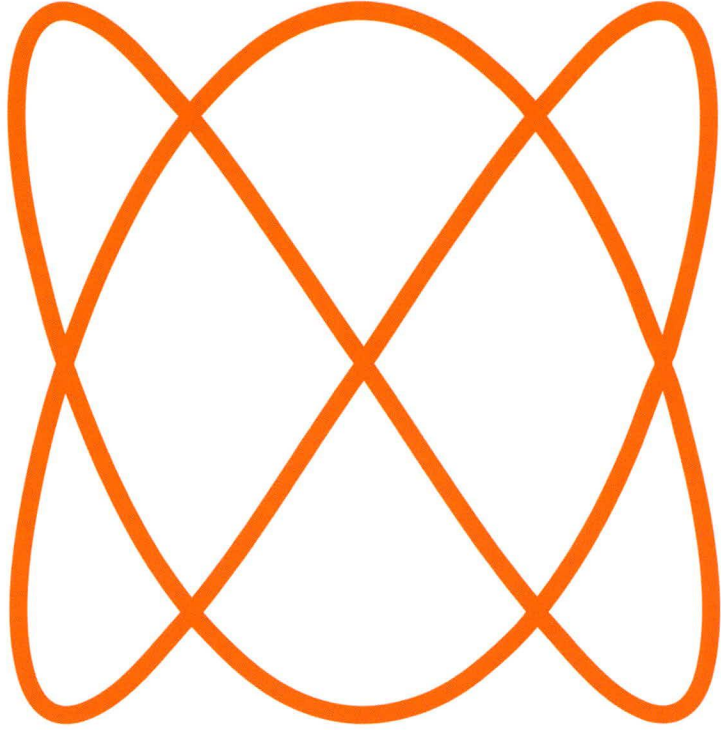
New star rising • 2007 • Affiche

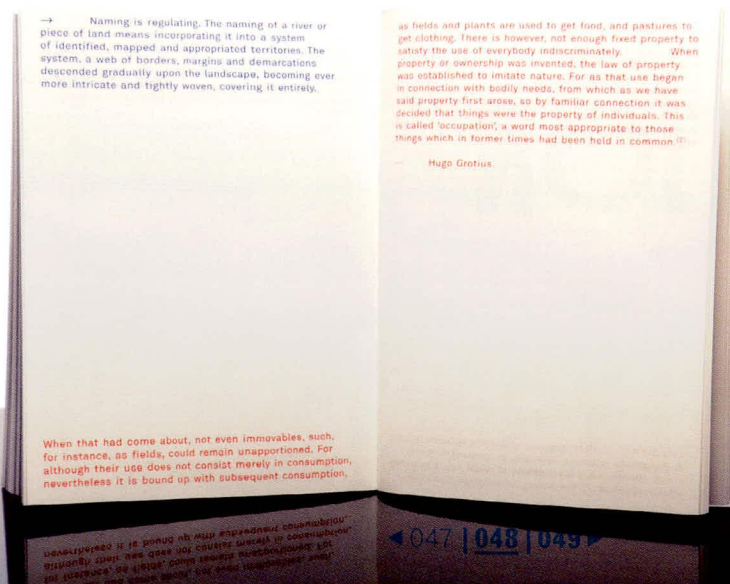

The precarious state • 2009 • Uitnodiging

I'M NOT HERE

AN EXHIBITION WITHOUT FRANCIS ALÿS

ALBERTO DE MICHELE

www.albertodemichele.com

**10 maart,
Amsterdam**

Af en toe blijkt Amsterdam toch groter en onbekender dan we denken en fietsen we de verkeerde kant op. Zo nemen we ook vandaag niet de kortste route naar de Rijksakademie waar Alberto De Michele op ons wacht. Hij haalt ons op bij de voordeur zodat we in elk geval niet verdwalen in het doolhof van gangen en trappen aan de Sarphatistraat.

Tijdens de selectie bij het Fonds waren we geïntrigeerd door de film *Lupi* waar hij met hulp van een stipendium al een tijd aan werkt. In *Lupi* portretteert hij een dievenbende die zich de wolven noemt. Ze wonen en werken al generaties lang in de buurt van Venetië. Het licht gaat uit en we kijken. In het donker schijnen twee koplampen in de mist. We rijden met de wolven mee op hun nachtelijke strooptocht. Een commentaarstem vertelt tussendoor over de geschiedenis van *Lupi*. In de mist is weinig te zien, en ook het geluid is beperkt: de motor van de auto, gierende banden, dichtslaande deuren. Het is een sobere maar suggestieve film, waarin je eigenlijk niets echt ziet gebeuren en je fantasie veel invult.

Het ongebruikelijke onderwerp van de wereld van dieven, gansters en gokkers is voor De Michele vertrouwd, hij groeide er in op. De laatste drie jaar is die achtergrond expliciet onderdeel van zijn werk geworden. Het begon in 2006 met het werk *Adriano*, een installatie over een Italiaanse bankrover die enkele maanden in Amsterdam onderdook. In een geluidsopname reflecteert Adriano over zijn eigen doen en laten. Dat voelt ongemakkelijk, want hij vertelt het zoals ieder ander over

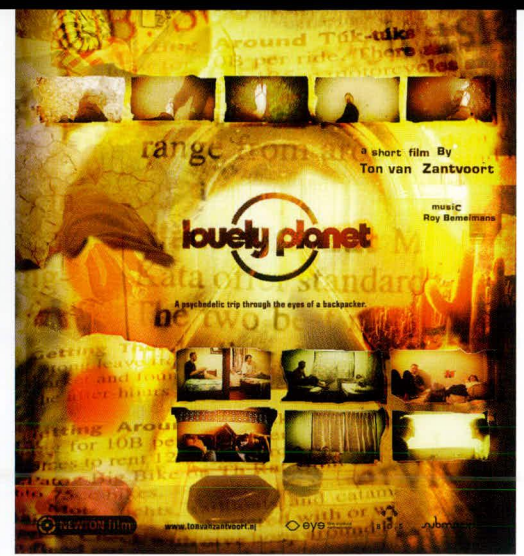
Jennifer Pettersson • nuchter • echt • film
[/ video](#)

p. 115 ►

zijn werk praat. Zo gewoon kan het leven als crimineel toch niet zijn? Het affiche *L'orologio di Silvio Berlusconi* heeft eenzelfde combinatie van nuchterheid en spanning, De Michele licht daarin toe hoe hij met geld van het startstipendium een horloge van Berlusconi in handen kreeg.

'Mijn werk beweegt zich langs de lijn tussen pulpfictione en helder feit', vertelt De Michele. 'Ik kan je zeggen dat het waar is, maar of je het gelooft is aan jou.' Tja, zo'n uitspraak past natuurlijk precies in het plaatje, het zegt niets. Het confronteert je wel met de wens er het fijne ervan te weten. Het hoort niet, maar eigenlijk wil je weten hoe de details van het criminele leven eruit zien. Waarom eigenlijk? Omdat je eigen bestaan zo braaf en voorspelbaar is dat je voor een beetje spanning en sensatie bij een ander moet afkijken? Het confronteert je met de wens alle regels en verantwoordelijkheden aan je Italiaanse laars te lappen en de wilde kant van de wereld te verkennen. Het liefst zonder risico natuurlijk. Die mogelijkheid biedt De Michele in zijn werk.

Ton van Zandtvoort

I LUP! • 2007 – 2009 • video still

If you see a bunch of people with their hands up, that'd be quite a joke, right?

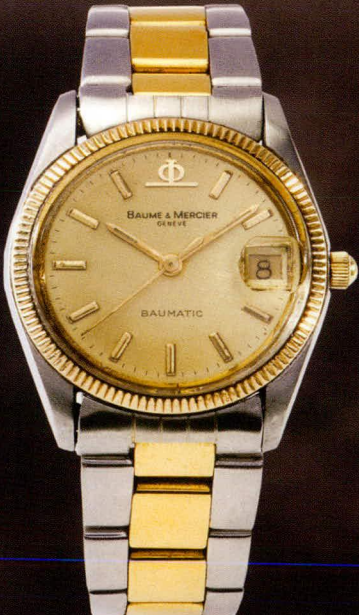
I was dressed up like an office worker.

We can all distinguish between honesty and dishonesty.

ADRIANO Portrait • 2006 – 2007 • Video DV, loop.

L'OROLOGIO DI SILVIO

BERLUSCONI

This used to be my father's watch. He got it from his brother, my uncle Angelo. In the 60's my father and uncle had a flower stand in Milan, next to the house of Silvio Berlusconi. Berlusconi's butler was a good friend of my uncle. One day, in need of money, he stole one of Berlusconi's watches and sold it to my uncle. My uncle Angelo gave the watch to my father, in exchange for a golden ring representing a lion's head with rubies for eyes. Forty years later, my father, himself in need of money, used the watch as collateral to borrow 300 Euros from a gangster from my hometown called Mimmo. My father never had the money to get his watch back. When I got my second starter stipend from the Netherlands Foundation for Visual Arts, Design and Architecture, I asked my father for Mimmo's telephone number. I had to find a way to persuade him to give me the watch in exchange for the 300 euros that my father owed him.

Because the watch is worth much more, I was sure it wouldn't be an easy task to get it back from him. Knowing the weakness of Italian gangsters for family issues, I told him that ever since I was a child I'd been in love with that watch and that my father had promised to give it to me as soon as I was old enough. I also told him that the watch was the only material object my father didn't entirely lose by gambling or other illicit activities. I think I touched his heart. He agreed to give it to me in exchange for the 300 Euros. I asked a friend who was supposed to come to visit me in Amsterdam to go and meet Mimmo at a bar, give him the 300 euros and get the watch back. At first he didn't want to go. He was scared to come face to face with a gangster, but after I explained the circumstances, he decided to do me this favour. Now Berlusconi's watch is mine.

A.D.M.

L'orologio di Silvio Berlusconi (Silvio Berlusconi's watch)
• 2008 • Printed/published semi advert. Light box 141x100 cm.

SALE PURCHASE AND STEAL AGREEMENT

The undersigned:

- A. Alberto De Michele, residing in Amsterdam, the Netherlands, at Spuistraat 219-2h (hereinafter: 'Artist');
and
B. [NAME] _____, residing in [CITY] _____,
[COUNTRY] _____ at [ADDRESS] _____ (hereinafter: 'Collector')

have agreed to the following:

1. Artist sells to Collector and Collector purchases from Artist this *Sale Purchase and Steal Agreement* (hereinafter also: 'the Artwork').
2. For the Artwork, Collector pays to Artist the price to be laid down in a side letter (hereinafter: 'the Price'). The Price will be paid by Collector via money transfer to bank account 2547976, IBAN NL62 PSTB 0002 5479 76, BIC PSTBNL21, within fourteen (14) days after the delivery of the Artwork to Collector.
3. Artist guarantees that he — after having sold and delivered the Artwork — will steal the Artwork back from Collector, or have it stolen from the Collector by a third party to be assigned by Artist (hereinafter: 'the Theft'). The Theft will take place at the sole discretion of the Artist and in any manner he chooses and Artist guarantees that except for the Artwork, no other belongings shall be stolen.
4. The obligation set forth in paragraph 3 is not subject to any time restriction and Artist will enter into an agreement with his inheritors to have this obligation inherited by them after his death in the event the Artwork is not stolen during the life of Artist.
5. In order to enable Artist to steal the Artwork or to have it stolen by a third party, Collector warrants and guarantees that he shall:
 - a. not dispose of the Artwork;
 - b. maintain the Artwork at his house or another building used by Collector, which must be located in the European Union;
 - c. hang the Artwork in either a living room or any other space that is generally accessible; and
 - d. inform Artist of new address, should Collector move the Artwork.
6. In the event Collector has the intention to sell the Artwork to another collector, he shall first inform the Artist thereof in order to enable Artist to impose the obligations set forth in this agreement on the purchasing party.
7. Collector shall not ask a court to order this agreement void or to terminate this agreement, due to breach of law or breach with public morality. Collector shall not at any time report the Theft to the Police, Interpol or any other authority, and under the suspensive condition that the Theft has taken place, Collector waives his property and other rights vested in the Artwork.
8. If Collector moves to a country outside the European Union or does not wish to keep the Artwork, he will immediately return the Artwork to Artist.
9. Parties waive their rights to terminate the agreement. To the extent permitted by law, the liability of Artist is excluded and Collector indemnifies Artist against claims in connection with the Artwork or claims that arise out of the execution of this agreement.
10. This agreement shall be governed by and construed in accordance with the laws of the Netherlands and the parties irrevocably submit to the exclusive jurisdiction of the courts of Amsterdam.

Signed in singular form on _____ 2008.

Artist

Collector

Sale Purchase and Steal Agreement • 2009 • Framed inkjet print.
38x27 cm. A contract that says the work in question (the framed contract) will at some point be stolen by me or a third party assigned by me.

Oggetti Trovati (found Objects) • 2009.

Framed photographs of found vases that were circulating in the Italian underworld with the purpose to sell them through the illegal art world. In Italy, the finder of ancient treasures is legally obliged to hand them over to the Department of National Heritage, in exchange for either a cash reward or tax reduction.

einde

TOM VERBRUGGEN

**10 maart,
Centraal Museum**

www.toktek.org

Tom Verbruggen komt langs in het museum. Hij volgde een bachelor- en een masteropleiding autonome kunst op St. Joost in Breda en woont en werkt nu in Eindhoven. Zijn performance Moederkoek die we tijdens de selectiedagen bij het Fonds bekeken was een *instant hit* en een van de redenen om hem uit te nodigen voor de tentoonstelling. Hoewel zijn moeder het leuk zou vinden weer op te treden, zou Verbruggen misschien liever een nieuwe performance ontwikkelen met zijn geluidsschilderijen.

Miranda Cleary • mixen • schilderij

De *Crackle-canvas* serie bestaat uit vierkante schilderijen die geluid produceren. Er kunnen snoertjes worden ingeplugd en er zijn knoppen om aan te draaien. Elk schilderij is eigenlijk een mengpaneel. Verbruggen doet er regelmatig performances mee. Hij komt dan de ruimte binnen met een kleine koffer, hangt de schilderijtjes op, plukt ze met wat snoeren aan elkaar en laat de schilderijen klikken, brommen en piepen in verschillende toonhoogten. De kleine doeken krijgen daardoor een indringende aanwezigheid. De nieuwste schilderijen hebben slechts een schakelaar en produceren uit zichzelf steeds nieuwe geluiden.

Tom Verbruggen is een van de kunstenaars die een opdracht kreeg voor *Recht voor zijn Raap*. We vragen hem *Moederkoek* uit te voeren op de opening. Tijdens deze performance bakt zijn moeder in een klein keukenblokje een cake. Hijzelf zit er naast achter een groot mengpaneel en mixt live de geluiden die het cakebakken maakt. Het is een vertaling

van herinneringen aan zijn jeugd, waarin zijn moeder op zaterdag vaak cake bakte en een zoete geur langzaam de keuken vulde. Het is zo'n herinnering die in feite het hele gevoel van je jeugd samenvat.

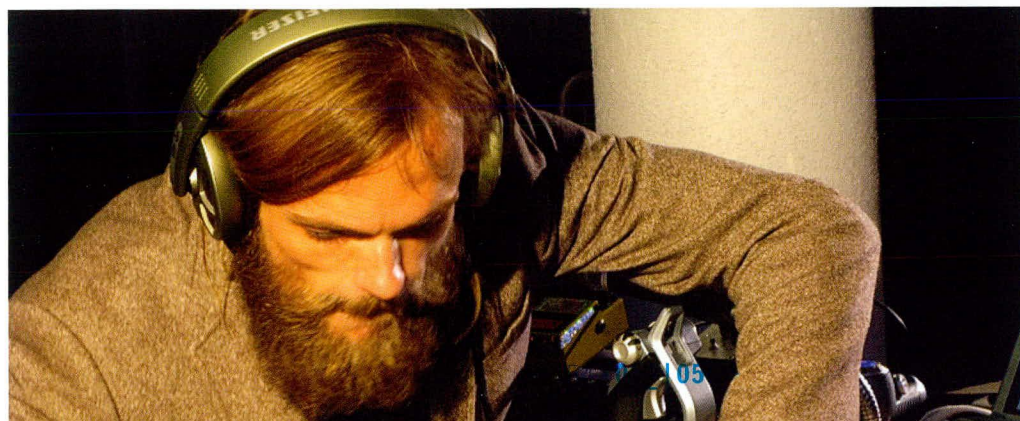
12 mei,
museum

Met Alfons Hooikaas bespreek ik de reeks kernwoorden die we in de publicatie willen gebruiken. We hebben het over knippen en plakken, combineren en mixen als kenmerken van het werk van de kunstenaars in. Als je het zo bekijkt is de performance *Moederkoek* echt het perfecte werk voor de opening! Het mengen van verschillende ingrediënten tot cake en het mixen van de daarbij horende geluiden als metafoor voor een generatie.

Ton van Zantvoort • indringend •
AKV St. Joost

p. 027 ►

Iris van Herpen • mixen • indringend

p. 033 ►

Joep Overtoom • [mixin](#) • [schilderij](#)

p. 058 ▶

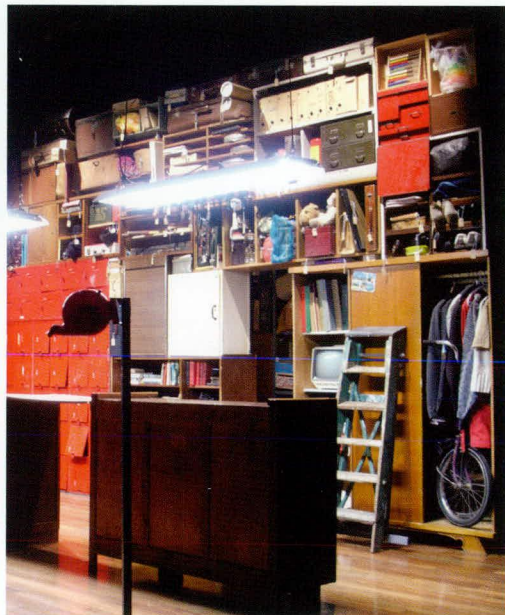

Awoiska van der Molen • [indringend](#) •
[AKV St. Joost](#)

p. 068 ▶

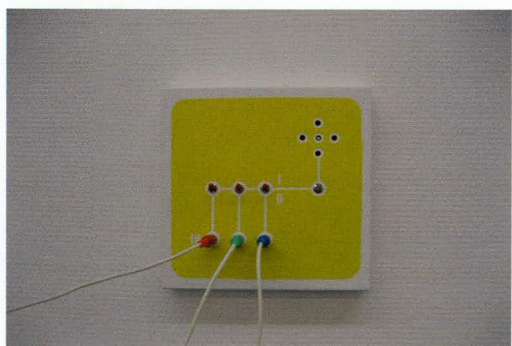
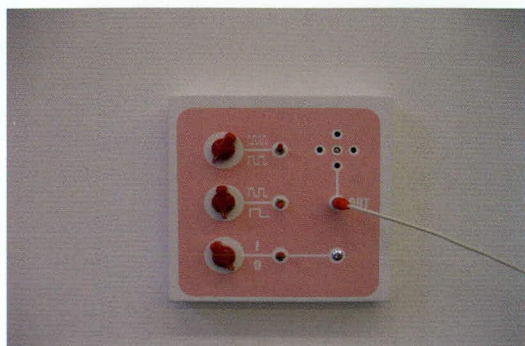
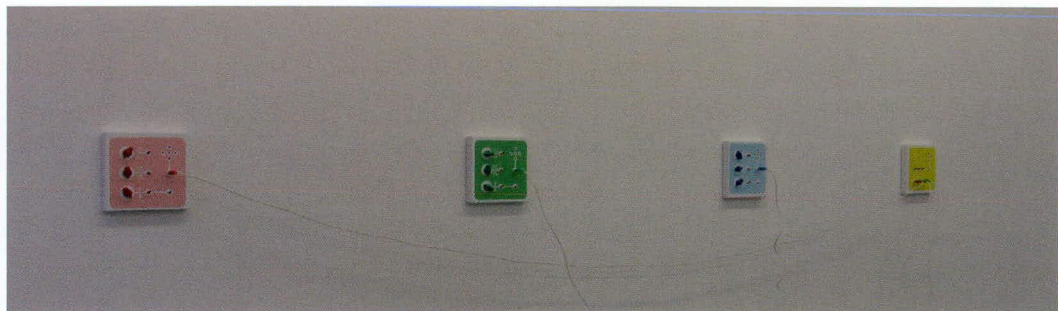

Moederkoek • 2004 – 2009 • performance

Wikke van Houwelingen • [mixin](#) •
[indringend](#)

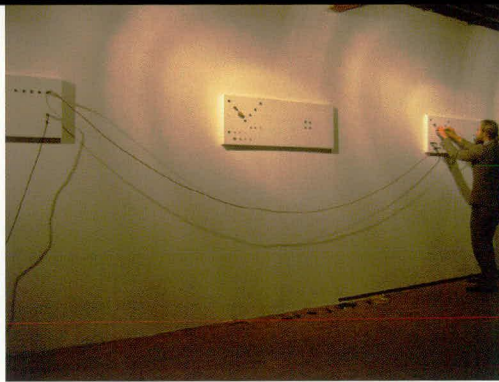
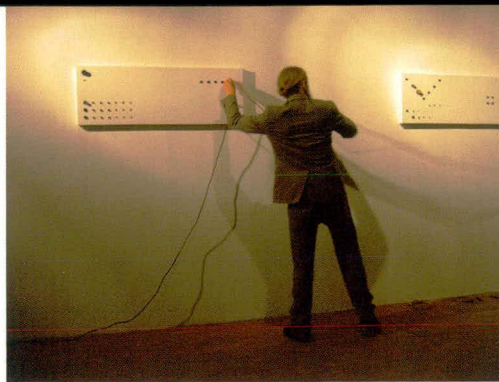
p. 142 ▶

Crackle-canvas Desarting • 2008 • installatie

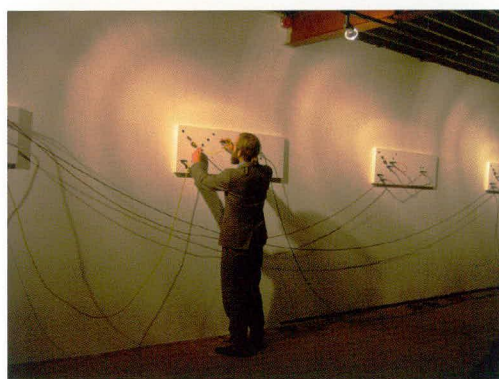
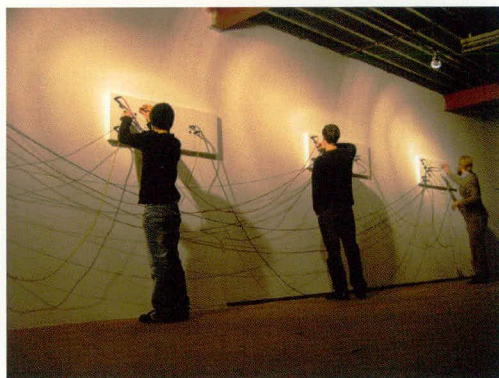
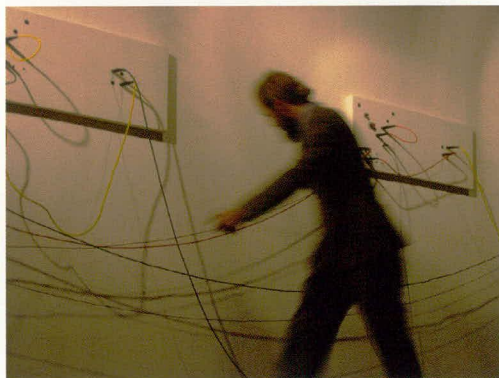
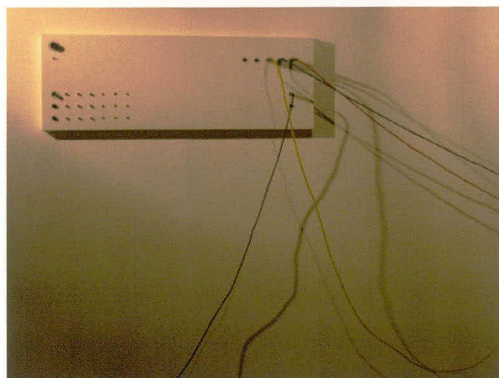
◀ 055 | [056](#) | 057 ▶

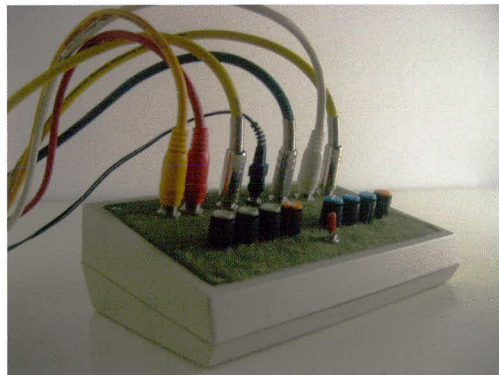
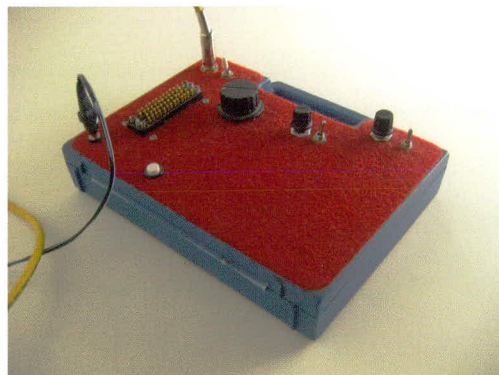

Alfons Hooikaas

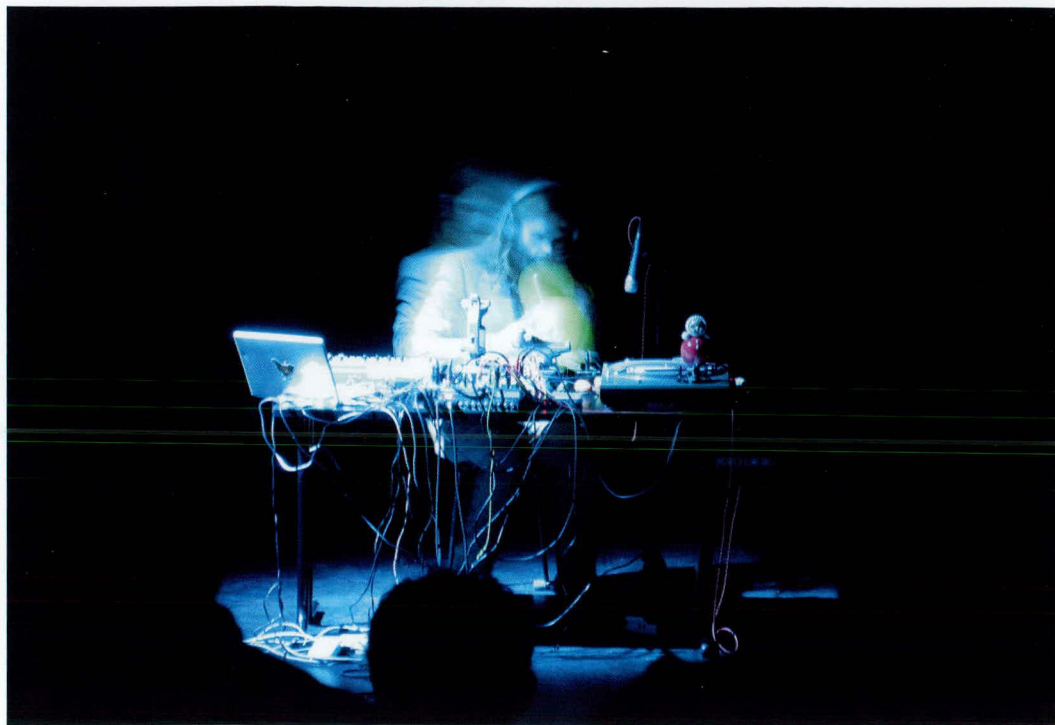
p. 153 ▶

Crackle-canvas #3 • 2007 • performance

Fossils • ongoing

Toktek • 2002 – now • performance

einde

JOEP OVERTOOM

◀ 057 | 058 | 059 ▶

**5 maart,
Utrecht**

Overtoom is voor een paar dagen in Nederland en komt langs in het Centraal Museum. Hij is een van de twee schilders in de expositie, die toevallig allebei in Londen wonen. Na het afronden van de opleiding aan de Koninklijke Academie voor Beeldende Kunsten in Den Haag vertrok hij in 2006 voor een masteropleiding aan Goldsmiths College naar Londen.

Aan Goldsmiths College begon hij beelden van de omgeving te verwerken. Uit foto's van fietstochten stelde hij een nieuw landschap samen. Een bron van inspiratie was Henry David Perrot, een kluizenaar die zich terugtrekt in een hutje in de natuur. Overtoom beschouwt het landschap als een leeg doek, dat iemand inricht. 'Ik fantaseer mezelf in dat landschap, wat zou ik bouwen en nodig hebben als ik daar zou wonen? Het is ook gebaseerd op het hutten bouwen dat je als kind doet.' Dat klinkt onschuldig, maar de schilderijen die het resultaat zijn hebben toch iets dreigends.

Ondanks het feit dat slechts een deel van de bouwsels en landschappen op het doek uitgewerkt zijn zit er veel suggestie in de werken. Het heeft het een onbenoembare dreiging, zoals in de films

van David Lynch. Tegelijk wordt de kunstmatigheid van het schilderen en de illusie van ruimtelijkheid doorbroken door toevoeging van echte materialen als touw en hout die hij op het doek plakt of er doorheen steekt. In zijn nieuwste werken is het landschap artificiëler en wil hij materiaal als formica gebruiken, als metafoor voor het moderne leven.

Overtoom hoopt voor de tentoonstelling nog een aantal nieuwe werken te kunnen maken. Als dat niet bijtijds lukt kunnen we een keuze maken uit de oudere.

**22 april,
e-mail**

Joep Overtoom stuurt een afbeelding van een splinternieuw werk dat hij graag zou laten zien en een overzicht van oudere werken die beschikbaar zijn. Naast het nog titelloze nieuwe werk (later tot *Simulator* gedoopt) kiezen we voor *Stash* uit 2008. Beide schilderijen houden perfect het midden tussen illusie en materiaal. De illusie van een bos wordt afgebroken door de roze kleurvlakken. In *Simulator* is de grote zon eigenlijk vooral een grote gele cirkel en lijkt de hele voorstelling te worden aangevreten door felgroene verf.

Anna Bas Backer • [dreigend](#) • [humor](#)
• [Rietveld Academie](#)

p. 011 ►

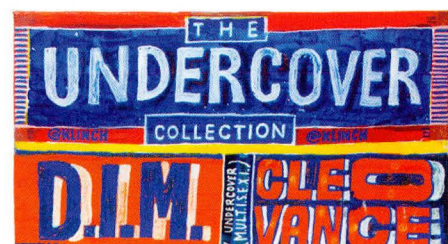
Tom Verbruggen • [samenstellen](#) • [schilderij](#)

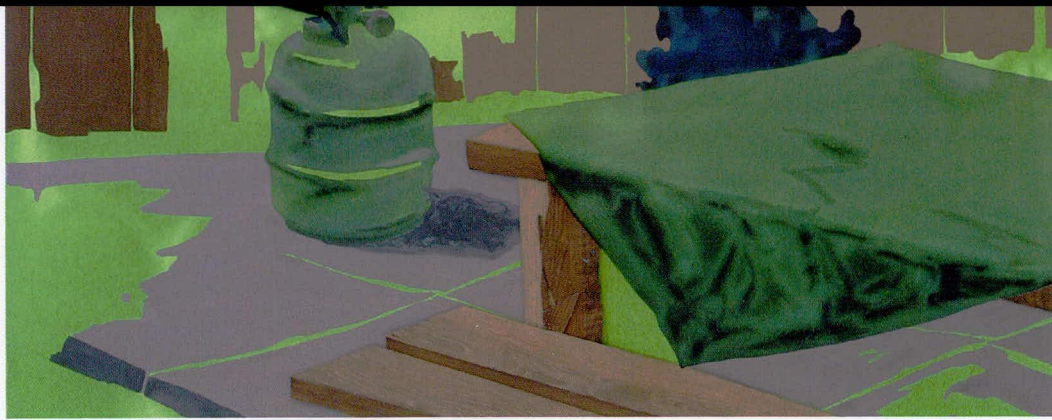
p. 054 ►

Roos van Soest • [samenstellen](#) • [dreigend](#)

p. 063 ►

Simulator • 2010 • gemengde techniek op doek

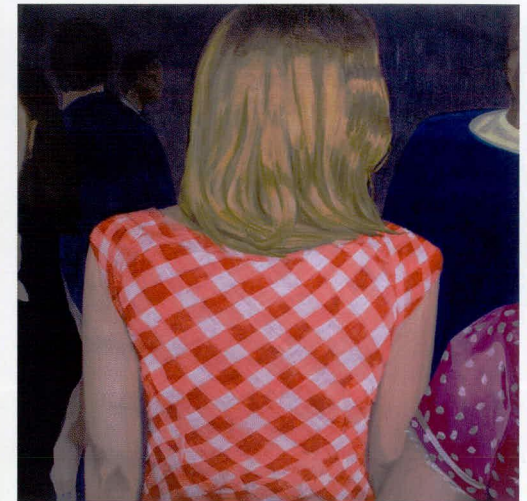

Job Wouters • [samenstellen](#) •
KABK Den Haag

p. 079 ►

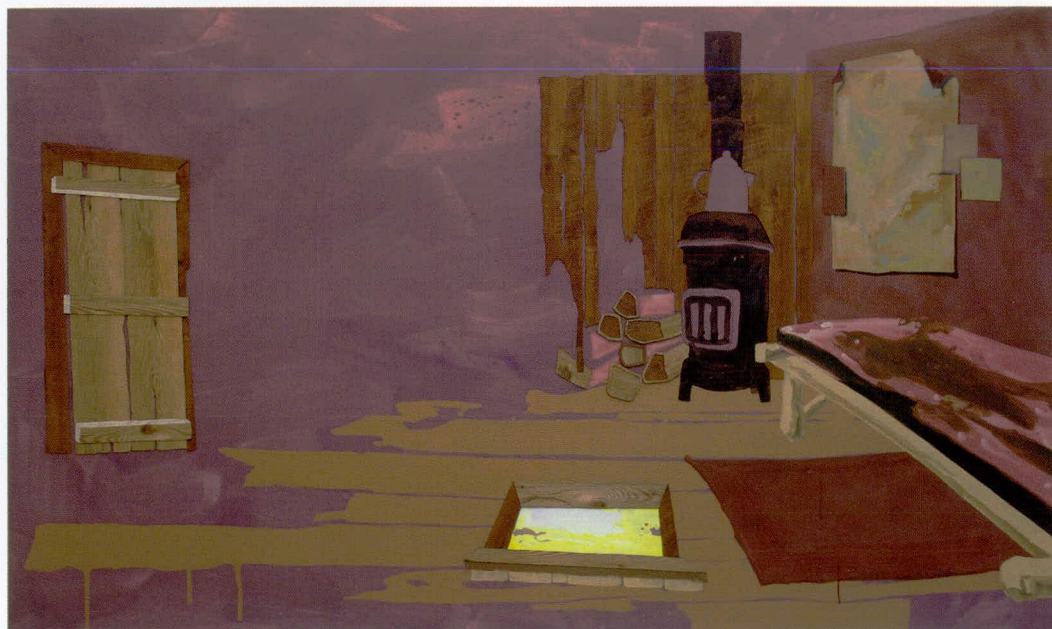

Traffic Jam • 2008 • gemengde techniek op doek

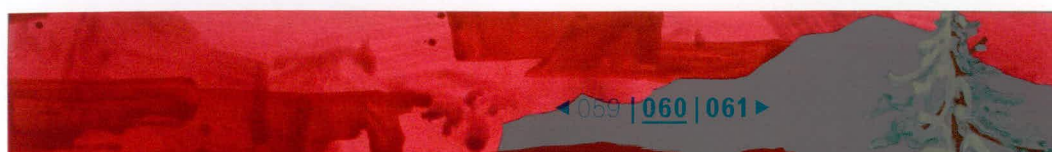

Miranda Cleary

p. 017 ►

Day 12 • 2008 • gemengde techniek op doek

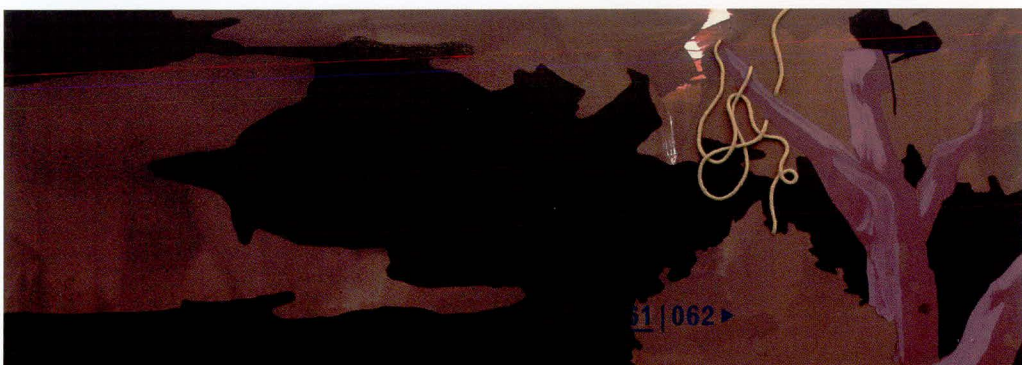

Concealed • 2008 • gemengde techniek op doek

Stash • 2008 • gemengde techniek op doek

Elixer • 2010 • gemengde techniek op doek

Slack • 2008 • gemengde techniek op doek

Charge • 2008 • gemengde techniek op doek

Transit • 2008 • gemengde techniek op doek

einde

ROOS VAN
SOEST

www.roosvansoest.com

**3 maart,
Amsterdam**

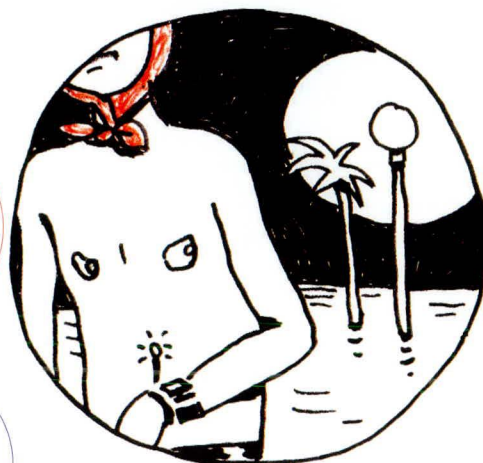
Door het park en langs de kinderboerderij en dan moet het daar ergens zijn. Vlak naast de A10 west. Het is even zoeken naar de woontoren met het juiste huisnummer, ik vind het niet. Toch blijf ik voor de deur te staan, Roos van Soest woont antikraak in de enorme kantoor-toren waar eens Cap Gemini zat. Ze maakt sieraden.

De ruimte is groot en heeft een mooi uitzicht. De meubels zijn licht en gemakkelijk te verhuizen. Op een grote werktafel en op de vloer liggen allerlei kleine frutsels, speelgoeddingen en figuurtjes uitgestald. Minuscule bloemen, planten en dieren liggen op tafel tussen de ringen. Onder de tafel zie ik een boek over Lalique, de sieradenmaker die in de periode van de Art Nouveau beroemd werd met zijn sieraden in de vorm van libellen, pauwen en andere zwierige motieven.

Bij Van Soest zijn het clowns, dansende beren en andere circuselementen die de

sfeer van haar recente werk bepalen. Hoopvolle glitters en vergane glorie gaan hand in hand. De **combinatie** van het **vrolijke** en het schrijnende van de wereld van het circus interesseert haar. Op een van haar ringen danst een beer, maar hij zit met een ketting vast. Ze vergelijkt het met de sfeer van Coney Island in de film *A.I.*, het pretpark is triest en **naargeestig**. De Pierots aan een hanger glimmen, maar lachen niet. De clown op de houten broche grijnst onder het opschrift Shoot the Freak.

De serie *Contemporary Ruins* waarmee ze in 2006 afstudeerde aan de **Rietveld Academie** heeft dezelfde combinatie van schoonheid en verval in zich. De mens is aan zijn eigen succes ten onder gegaan en de natuur neemt bezit van wat overblijft. Op de resten van het oude groeit iets nieuws. Een hert vindt op een vervallen gebouw een nieuw uitzichtpunt en uit kapotte fabrieksleidingen groeien wonderlijke planten. Een neergestort en in stukken gebroken vliegtuig wordt een mooi sieraad. De digitale collages die Van Soest maakt van foto's en illustraties zijn het startpunt van het ontwerp. In de sieraden vertaalt ze dezelfde stijl en sfeer naar drie dimensies. Ze zijn soms sierlijk en sprookjesachtig maar hebben ook een **duistere kant**.

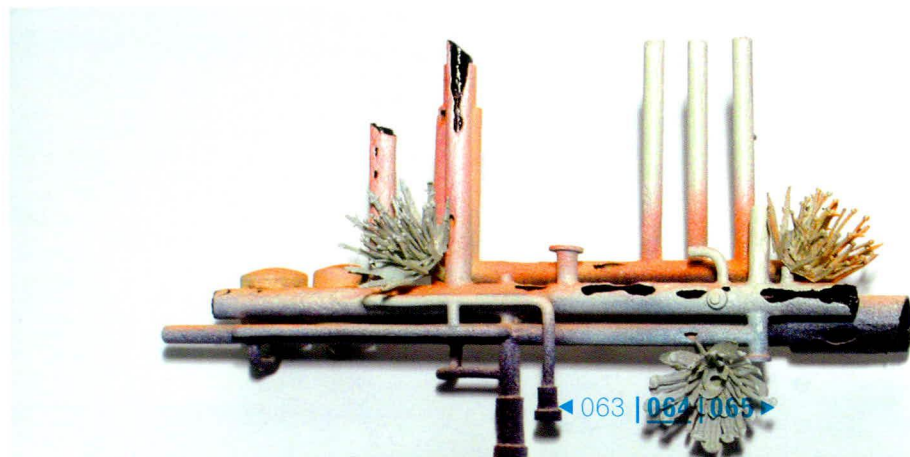
Anna Bas Backer • **naargeestig** • **vrolijk** •
Rietveld Academie

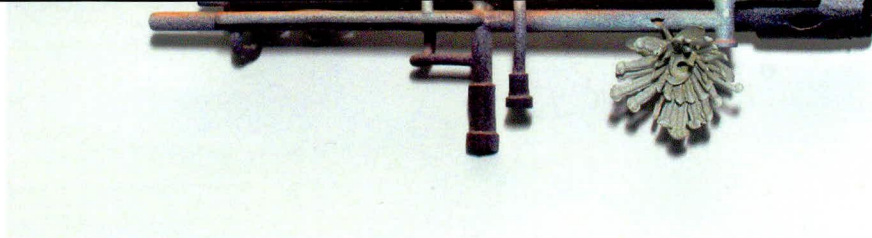
p. 011 ►

Monica Kluckova • **naargeestig** • **vrolijk**

p. 022 ►

Lost industry • 2006 • gemengde techniek

BRAVO! • 2008 • ring

Carroussel • 2008 • ring

The bear show • 2008 • broche

Juggling Around • 2009 • collier

Joep Overtoom • combinatie • naargeestig

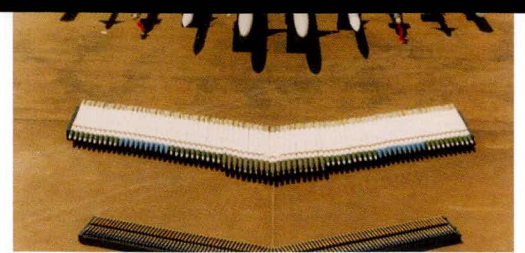

Job Wouters • combinatie • Rietveld Academie

Katrin Maurer • combinatie • Rietveld Academie

Idan Hayosh • [naargeestig](#) • [Rietveld
Academie](#)

p. 110 ►

Twins • 2007 • hanger

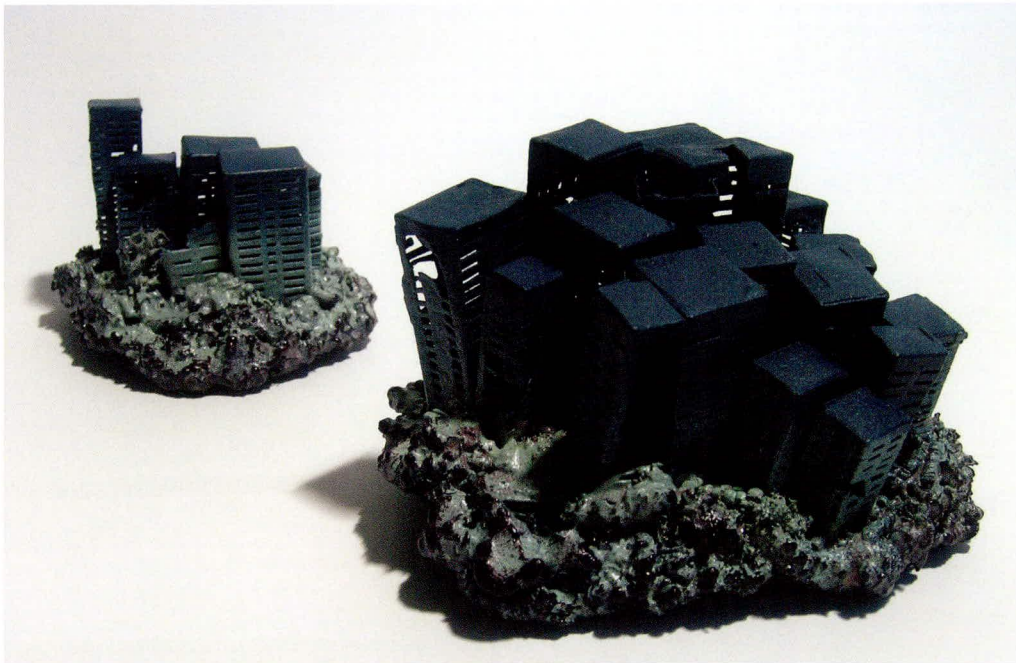
Airplane • 2006 • zilver en verf

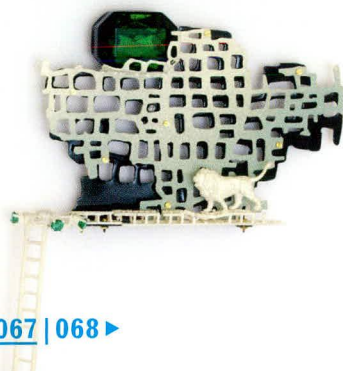
Gateman • 2010 • collier

Shoot the freak • 2008 • broche

Sunken city • 2006 • gemengde techniek

Circus Variété • 2010 • broche

Spooky • 2008 • broche

einde

AWOISKA VAN DER MOLEN

www.awoiska.nl

3 maart,
Amsterdam

De foto's die Awoiska van der Molen ons in haar studio laat zien zijn alle in zwart-wit, maar eigenlijk vooral in zwart. Ze trekt er in het holst van de nacht op uit om ze te maken. De beelden die ze van architectuur en landschap maakt hebben daardoor een vervreemdende lading. Straten zijn leeg, en hoewel de straatlantaarns aan zijn en er licht brandt in gebouwen is nergens een teken van leven. De wereld oogt verlaten.

Ze vergelijkt haar werk met de monadnok: het gesteente dat overblijft nadat al het andere materiaal is geërodeerd. 'Ik had

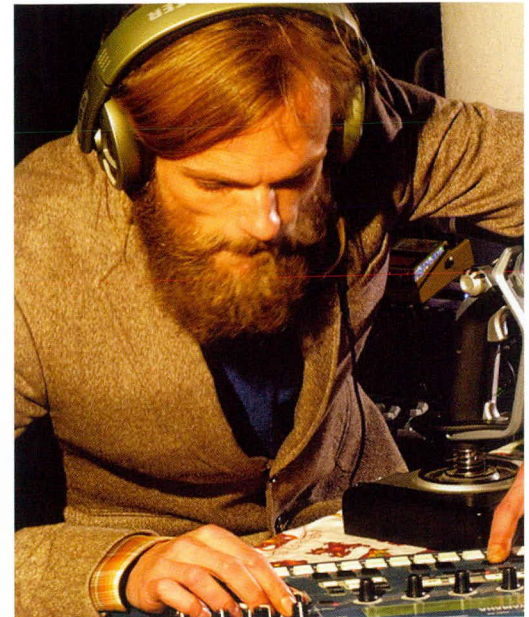
Ton van Zandvoort • **intens** •
St. Joost academie

◀ 067 | **068** | 069 ▶

het gevoel dat ik een plek betrapte op zijn autonome bestaan, los van de mens. Al het vluchtige, het oppervlakkige is weg gefilterd.'

Een logische vervolgstap in haar werk was dat ze de bebouwde wereld verliet en het natuurlijke landschap in beeld kwam. In de foto's die dat oplevert komt nauwelijks meer wit voor, aardedonker en inktzwart bepalen de sfeer. Het landschap is herkenbaar, maar niet te overzien. In de nacht is weinig diepte. Het is er **donker en dreigend**.

Van der Molen studeerde aan Academie Minerva in Groningen, Hunter College in New York en volgde aan St. Joost in Breda de tweedefase opleiding Fotografie. Recht voor zijn raap vindt ze haar werk zelf eigenlijk niet. Eerder het tegenovergestelde, omdat het heel gesloten is en moeilijk benaderbaar. 'Het is zo donker dat je er bijna niet in komt'. Toch is dat juist bepalend voor de **intensiteit** van de foto's. Je kunt niet verder kijken dan je neus lang is, en dat is irritant maar ook de reden dat het werk intrigeert en direct de aandacht trekt. Dat de foto's op groot formaat zijn afgedrukt helpt niet, integendeel, het levert niet meer informatie op. *What you see is what you get.* Zoeken naar **symboliek** of betekenis is overbodig. Het is wat het is: het niets dat overblijft als al het andere verdwenen is.

Tom Verbruggen • **intens** • AKV St. Joost

p. 054 ►

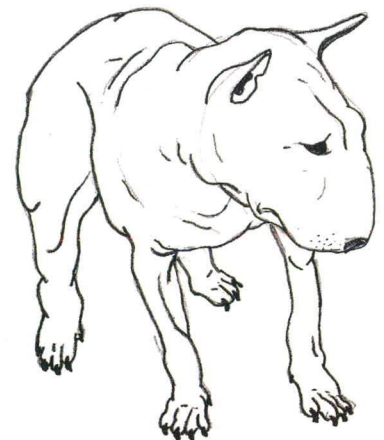
Idan Hayosh • **dreigend** • **intens**

p. 110 ►

Uit de serie *Terra Di Dio* • 2009 • zilver gelatine print

◀ 068 | **069** | 070 ►

Gijs Kast • **dreigend** • **intens**

p. 133 ►

Uit de serie *Terra Di Dio* • 2009 • zilver gelatine print

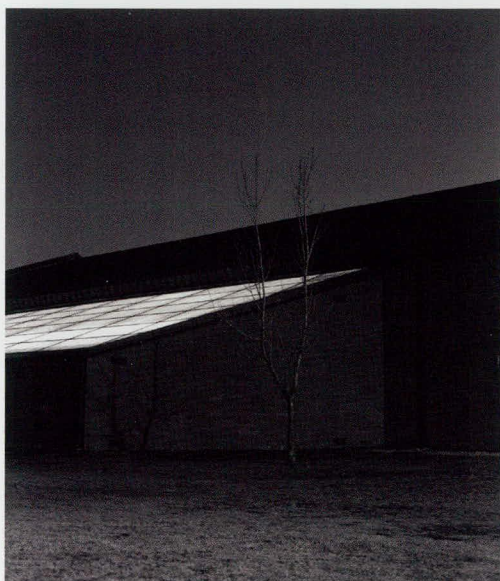

Uit de serie *Terra Di Dio* • 2009 • zilver gelatine print

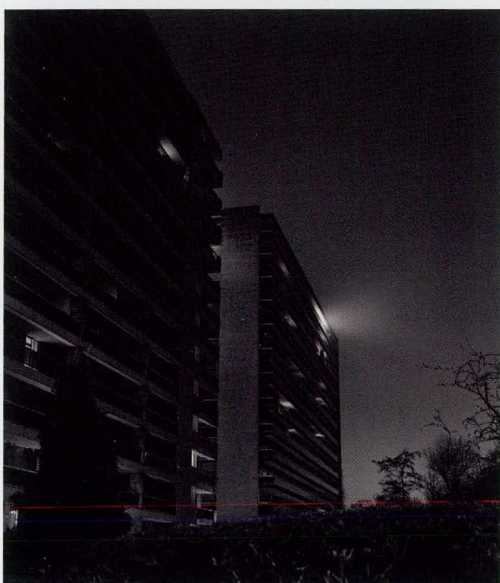
Uit de serie *Terra Di Dio* • 2009 • zilver gelatine print

zonder titel • 2006 • zilver gelatine print

zonder titel • 2007 • zilver gelatine print

zonder titel • 2006 • zilver gelatine print

zonder titel • 2006 • zilver gelatine print

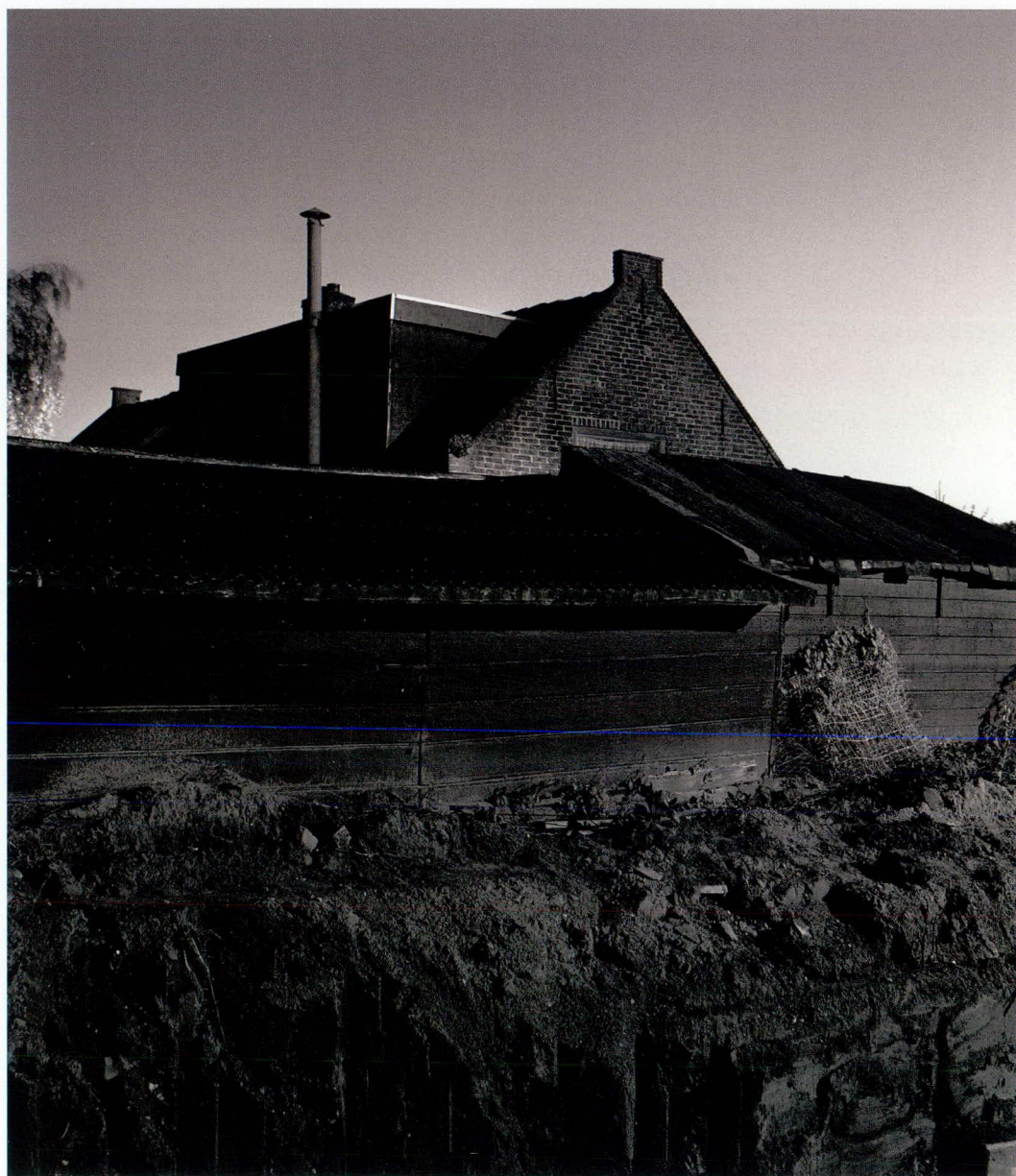

zonder titel • 2006 • zilver gelatine print

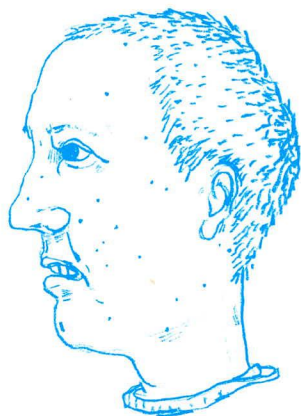
zonder titel • 2007 • zilver gelatine print

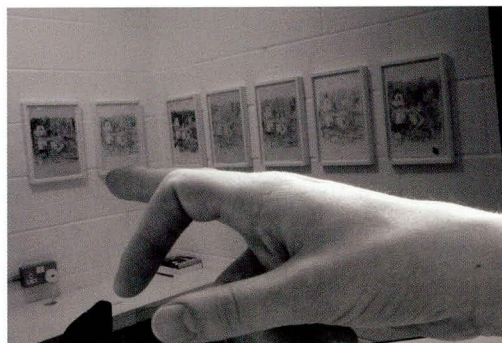
zonder titel • 2007 • zilver gelatine print

einde

MARIJN VAN KREIJ

www.marijnvankreij.nl

**3 maart,
Amsterdam**

Het atelier van Marijn van Kreij ligt niet echt op fietsafstand van enig station dus we bezoeken zijn huisadres op de Lanseloetstraat. Dat is toch ook een leuk stukje fietsen vanaf de Wibautstraat.

Marijn van Kreij was al eerder te gast in het Centraal Museum. Op uitnodiging van Meta Knol werkte hij mee aan *Standpunten* in 2008/9. In de ruimte met het thema Massacommunicatie plakte hij post-it papiertjes op de muur met korte aantekeningen bij de kunstwerken die er hingen. Ook in andere presentaties reageert hij vaak op de ruimte en maakt hij een installatie van verschillende werken en **tekeningen** die op de afmetingen van de wand zijn afgestemd. Bijvoorbeeld bij zijn solotentoonstelling in SMBA in 2008 waar hij een wand vulde met het rood-

witte ruitjesmotief van een frietzak en een metershoge post-it op de muur plakte.

Van Kreij tekent en schrijft veel en graag, maar hij heeft altijd wat moeite met wat hij dan zal tekenen. Daardoor komt hij bijvoorbeeld tot de keuze van het patroon aan de binnenkant van een enveloppe als onderwerp voor een werk. Het patroon heeft geen betekenis, het gaat meer om de **activiteit van het maken** en de tijd die dat kost. Een andere oplossing is het eindeloos herhalen van steeds dezelfde tekening. Een foto van Nirvana waarop zanger Kurt Cobain op het drumstel valt heeft Van Kreij al talloze malen nagetekend. **De handeling van het tekenen** is het eigenlijke onderwerp. Dat geldt ook voor de duotekeningen die hij maakt: in zijn atelier liggen altijd wel twee A4tjes waarop hij tussendoor wat schrijft of tekent. Twee keer hetzelfde, maar in detail natuurlijk niet identiek. Hij pre-

Iris van Herpen • **mixen** • **hand gemaakt**

p. 033 ►

Job Wouters • **mixen** • **hand gemaakt**

p. 079 ►

senteert ze altijd samen, het vergelijken van beide vertraagt dan het kijken.

Kopiëren en herhaling (**mixen**) zijn ook het onderwerp van de video *Hey Hey My M (Into the black)*. Het is een videoclip van Neil Young die zich in dit nummer afvraagt hoe hij **echt** blijft naast de opkomst van de Punk-muziek, 'rock and roll will never die', is de conclusie. Dat de scherpe kantjes er in de loop van de tijd wel van af gaan laat Van Kreijl in zijn versie van de video zien. Hij neemt het filmpje steeds opnieuw op door een

camera voor de tv te zetten. Zo ontstaat een kopie van een kopie van een kopie. Elke versie van de clip is weer minder van kwaliteit dan de vorige.

De metershoge post-it die hij op de muur van het Centraal Museum uitvoert past in de onderwerploze serie werken. Iets nietigs als een memootje blaast hij op tot enorme proporties. Het exemplaar in *Recht voor zijn Raap* is ruim vier meter hoog. Het maken van een gedachtenloos krabbeltje is op dat formaat een flink karwei.

Demakersvan • **mixen** • **hand gemaakt**

p. 092 ►

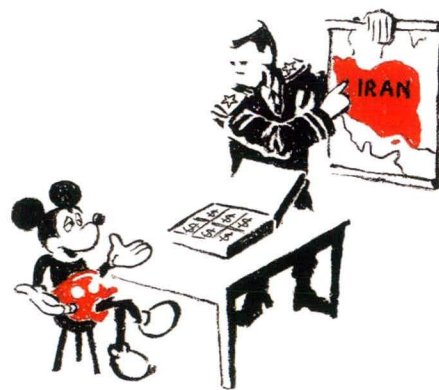

Hey Hey, My My (Into The Black) - Take 12 • 2008 - ongoing

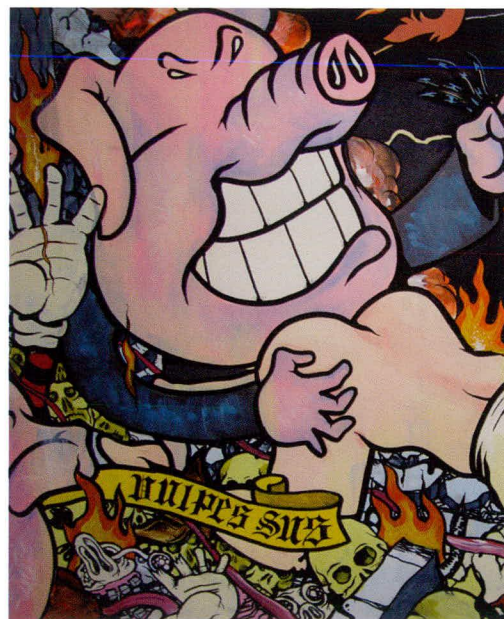
Hey Hey, My My (Into The Black) - Take 12 • 2008 - ongoing

Can you sell this war?

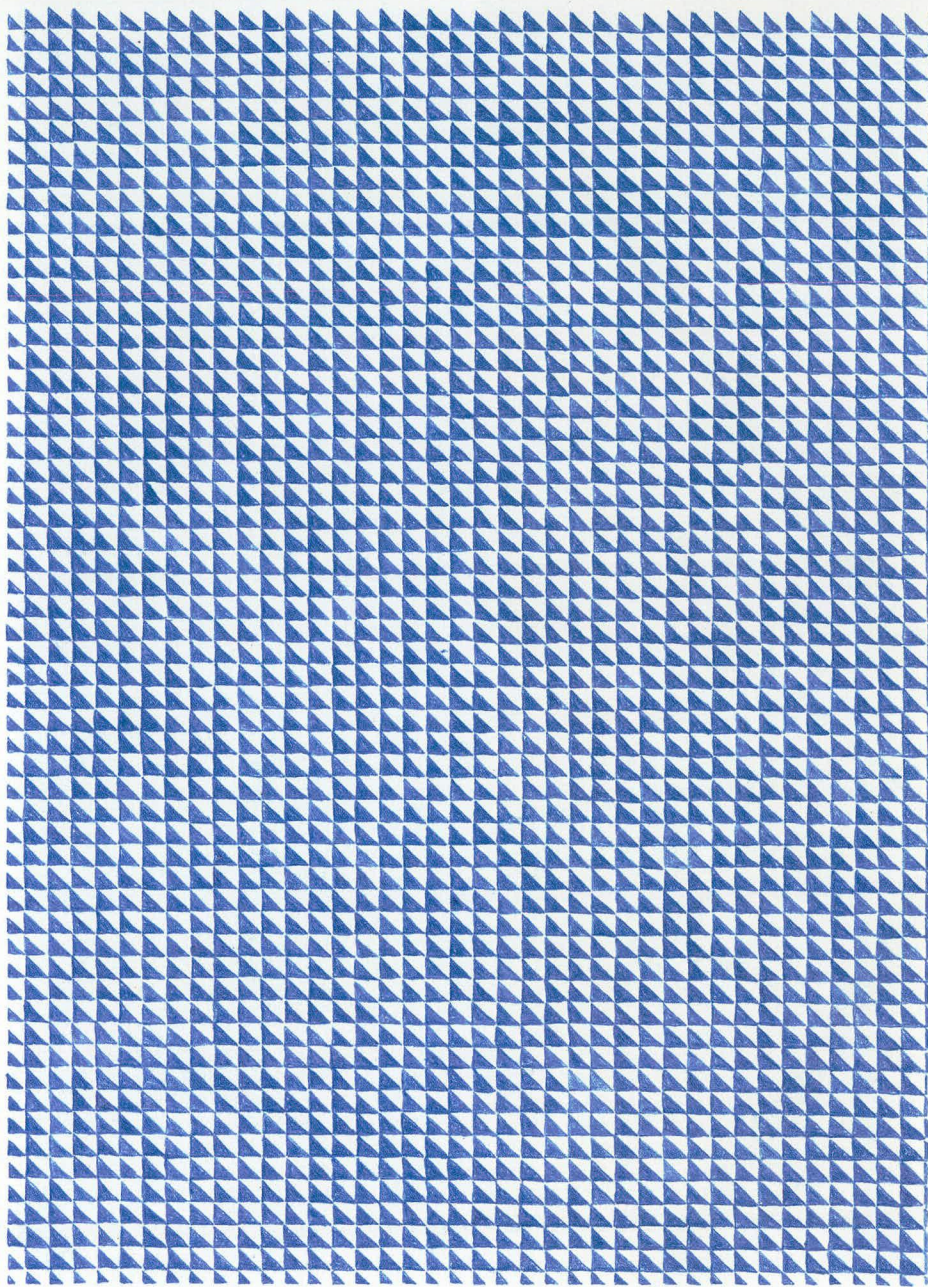
Rogier Klomp • **mixen** • **tekening**

p. 127 ►

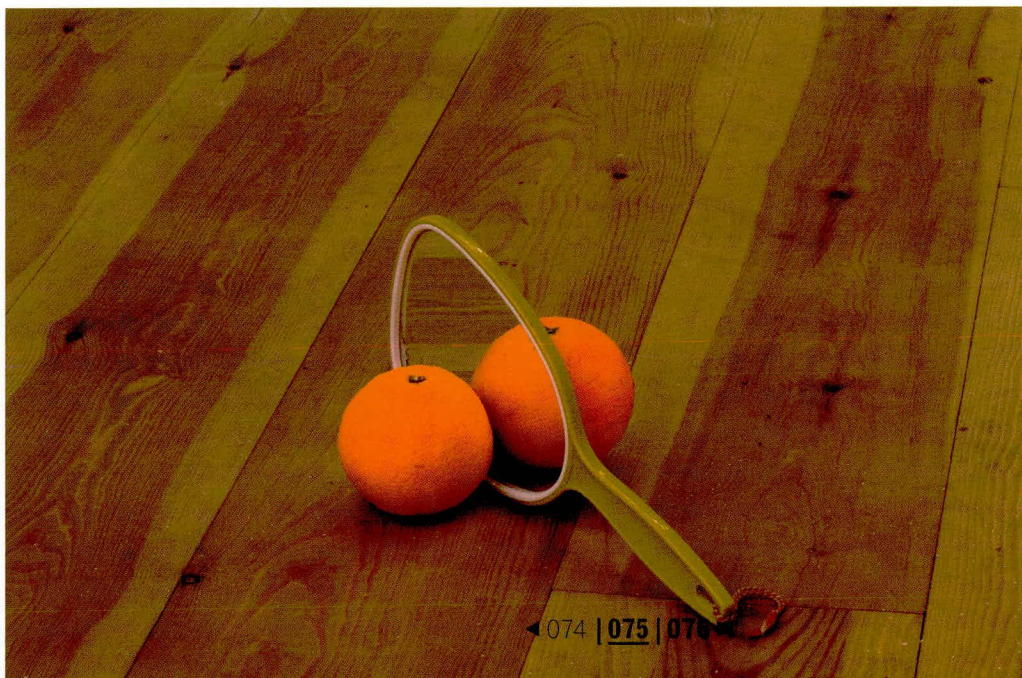

Sjocosjon • **mixen** • **tekening**

p. 146 ►

Untitled (Banque Populaire du Sud) • 2010

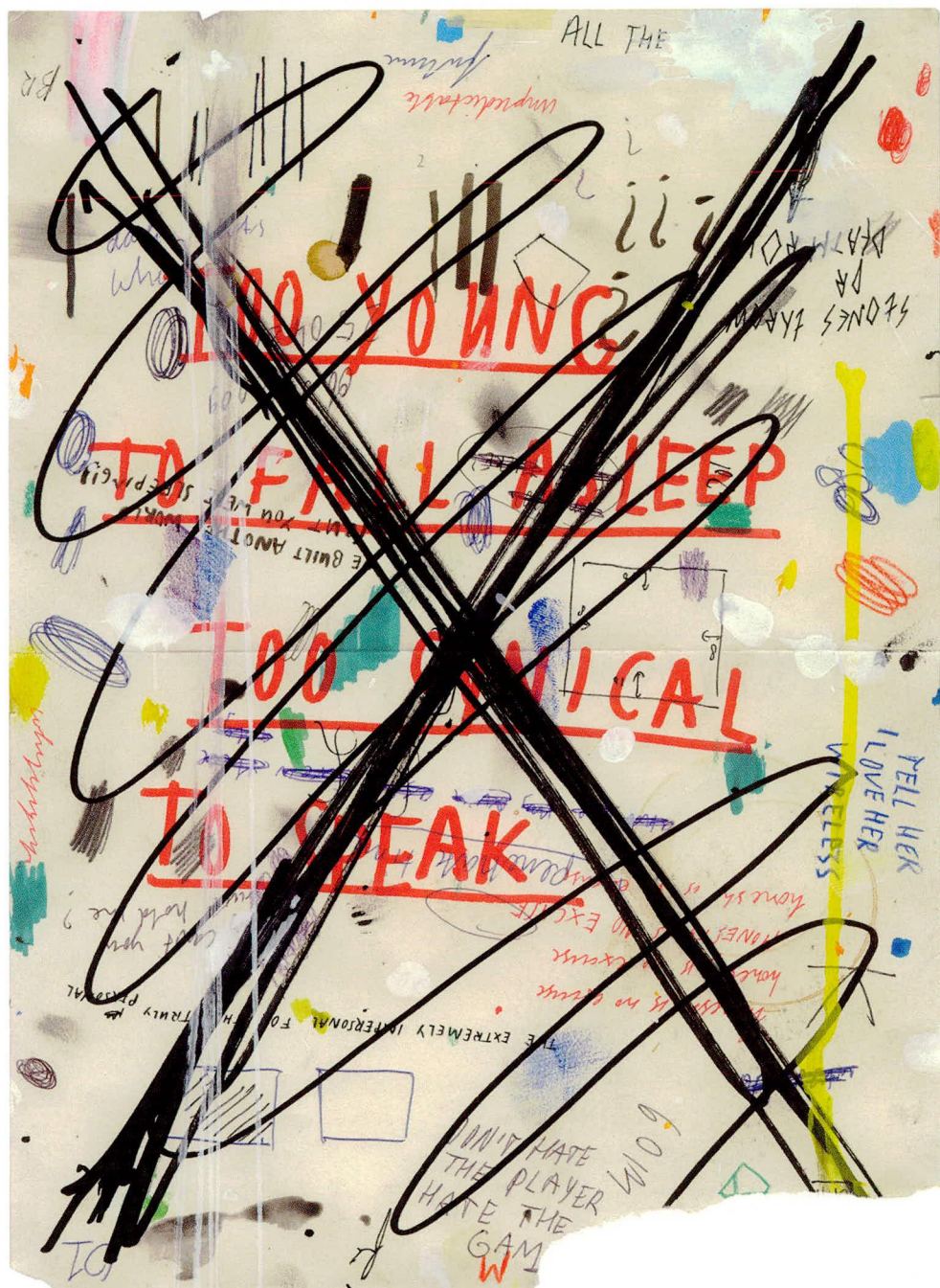
Untitled • 2008

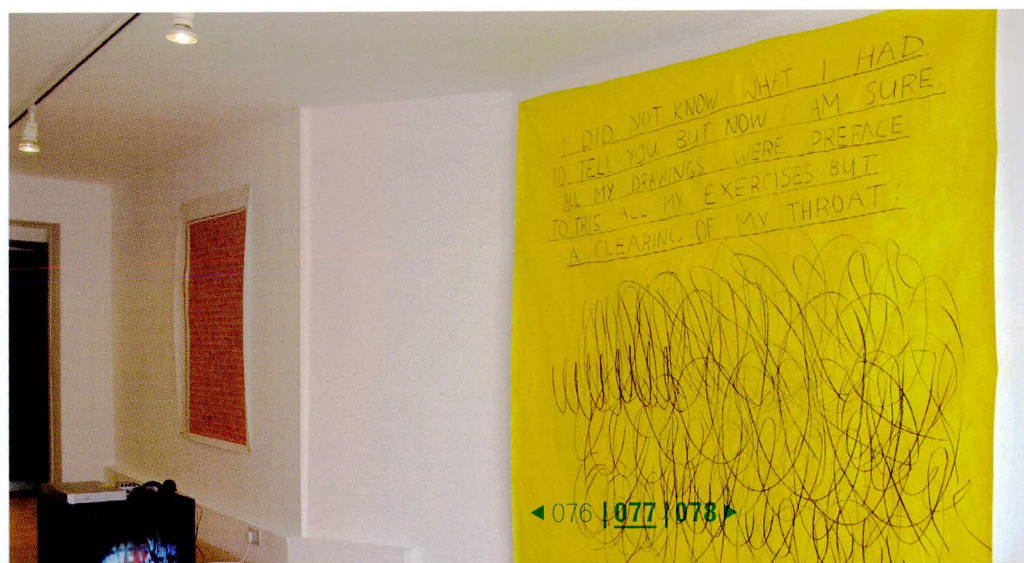
Untitled (Honesty Is No Excuse) #1 • 2008-2009

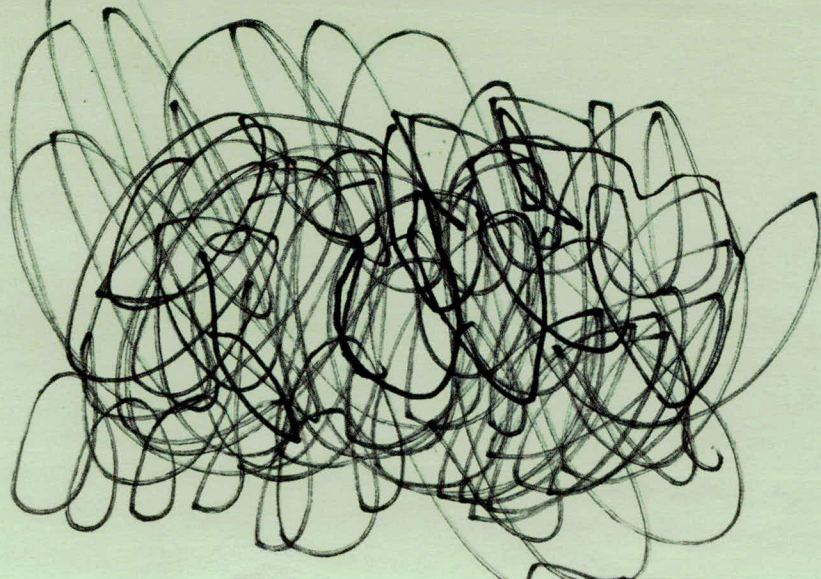
Tomorrow Is Humourless in het Stedelijk Museum Bureau,
Amsterdam • 2008

Untitled (Honesty Is No Excuse) #2 • 2008 – 2009

I DID NOT KNOW WHAT I HAD
TO TELL YOU, BUT NOW I AM SURE,
ALL MY DRAWINGS WERE PREFACE
TO THIS, ALL MY EXERCISES, BUT
A CLEARING OF MY THROAT:

Untitled (I Did Not Know What I Had To Tell You...) • 2008-2010

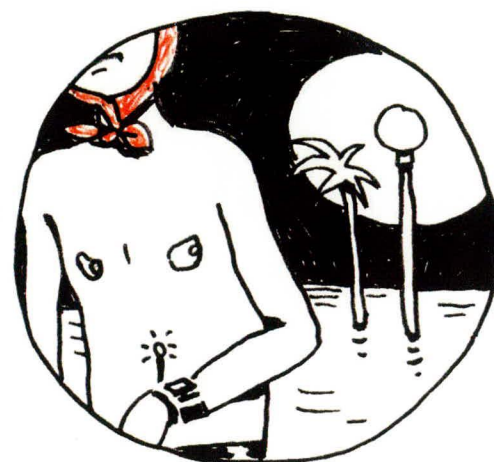
I DID NOT KNOW WHAT I HAD
TO TELL YOU, BUT NOW I AM SURE,
ALL MY DRAWINGS WERE PREFACE
TO THIS, ALL MY EXERCISES, BUT
A CLEARING OF MY THROAT:

JOB WOUTERS

www.jobwouters.com

Anna Bas Backer • [samenwerken](#) •
Rietveld Academie

p. 011 ►

**3 maart,
Amsterdam**

Job Wouters werkt in een grote lichte ruimte met uitzicht in een hoek van het voormalige Volkskrantgebouw aan de Wibaustraat. Hij studeerde typografie in Den Haag en grafisch ontwerp op de Rietveld Academie. Als ontwerper werkt hij alleen in [opdracht](#) en produceert momenteel twee a drie dingen per week, vooral [affiches en flyers](#). De typografische achtergrond in zijn werk is goed te herkennen, je ziet dat hij graag schrijft en letters maakt. Dat bewijst ook het filmpje dat we tijdens de selectiedagen

een paar keer bekeken. Het toont twee mensen die op een vel papier steeds een letter van het alfabet tekenen. De ene is Wouters, de andere een kind dat zijn handgebaar probeert te imiteren.

In de afficheseries die hij maakt werkt hij soms ook [samen](#) met andere ontwerpers. Hij vraagt iemand wiens werk hij goed vindt maar die hij niet persoonlijk kent om met hem een affiche te maken. De een begint met het hoofd, dan wordt het papier dubbelgevouwen en tekent de ander verder aan het lijf. In deze serie zijn nu dertien verrassende figuren ontstaan.

Monica Kluckova • [samenwerken](#) •
[arbeidsintensief](#) • Rietveld Academie

p. 022 ►

Al even **arbeidsintensief** zijn de affiches die hij eerst in drie delen op vierkante doeken schildert en daarna weer digitaal aan elkaar plakt tot een affiche.

Met het **boek** dat hij ontwierp voor Gijs Frieling heeft hij een prijs voor het best verzorgde boek gewonnen. De typografie hierin komt heel dicht bij het werk van Frieling, het is nauwelijks te onderscheiden waar de hand van de kunstenaar ophoudt en de ontwerper begint. Eenzelfde betrokkenheid kenmerkt ook zijn ontwerp voor de afscheidstentoonstelling van Gijs Frieling bij W139: Wouters schreef de letters op de uitnodiging met zijn eigen bloed. Hij liet speciaal daarvoor in het ziekenhuis een buisje bloed trekken en doopte diezelfde avond ietwat duizelig zijn penseel erin om de woorden Doktor Faustus op te tekenen.

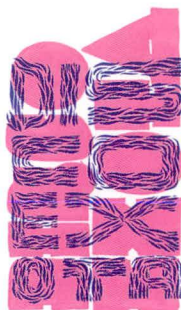
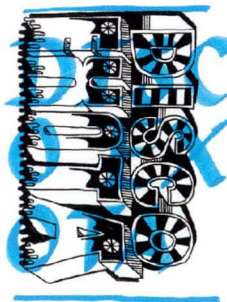
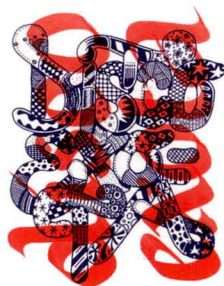
Het **startstipendium** van het Fonds BKVB zette hij in om een jongensdroom uit te voeren: al heel lang wilde hij een apparaat maken waarmee hij zeven spuitbussen tegelijk kan bedienen. Met het geld van het fonds heeft hij dit door een instrumentmaker laten bouwen en er een kort filmpje over gemaakt. *Xelor 1234567* is op Youtube te zien.

Voor de tentoonstelling **Recht voor zijn Raap** is het mooi de **veelheid** van zijn werk te laten zien. We spreken af dat hij met een stapel affiches naar het museum komt en we ter plekke een selectie maken en op de muur plakken.

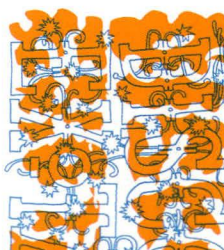
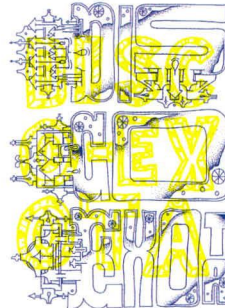
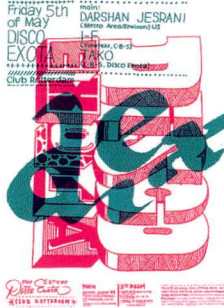
Iris van Herpen • **veelheid** • **arbeidsintensief**

p. 033 ▶

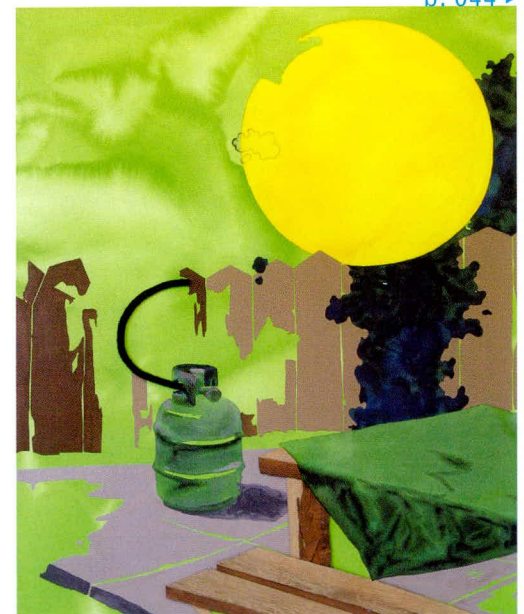
Felix Weigand • **opdracht** • **affiches**, **flyers**, **boeken**

p. 044 ▶

DISCO EXOTA In collaboration with Roel Wouters. • 2006 – 2008 • flyers

◀ 079 | 080 | 081 ▶

Joep Overtoom • **veelheid** •

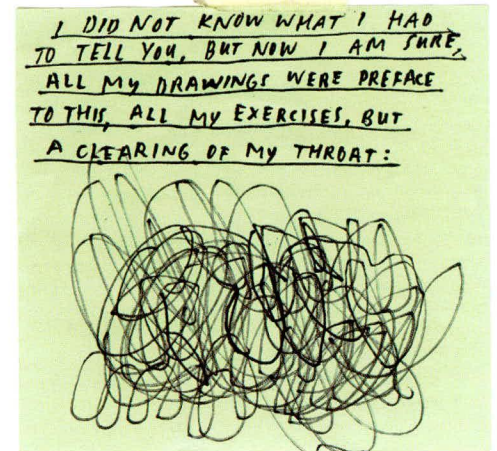
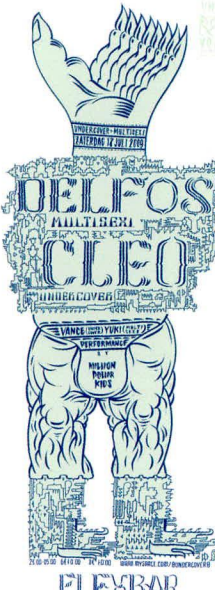
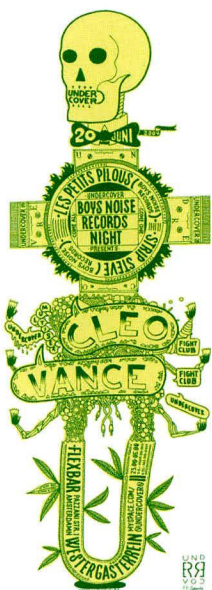
Joep Overtoom • [veelheid](#) •
KABK Den Haag

p. 058 ▶

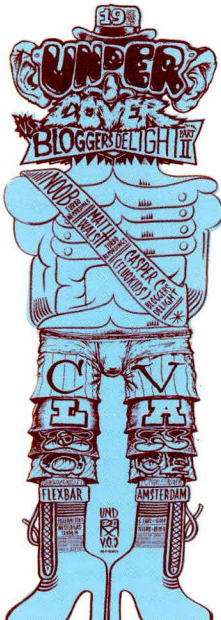
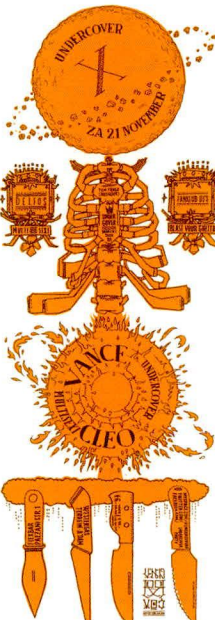
Roos van Soest • [veelheid](#) •
Rietveld Academie

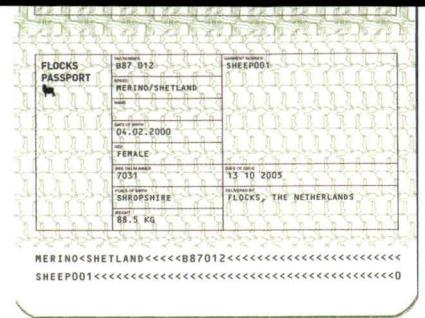
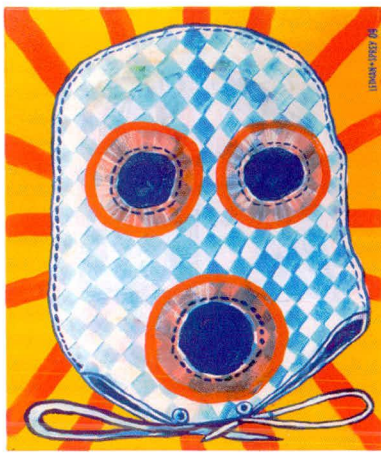
p. 063 ▶

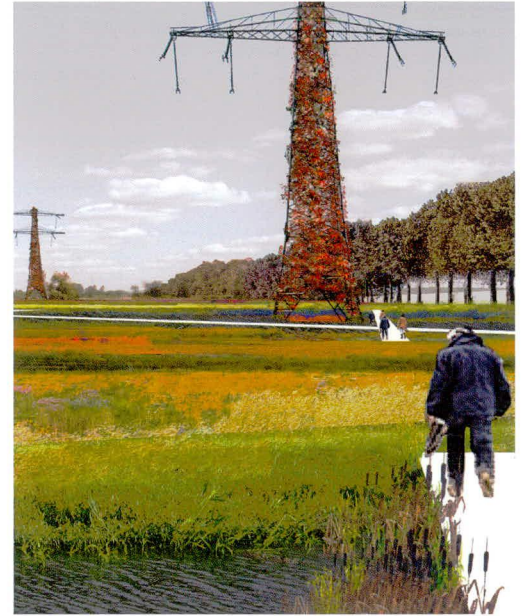
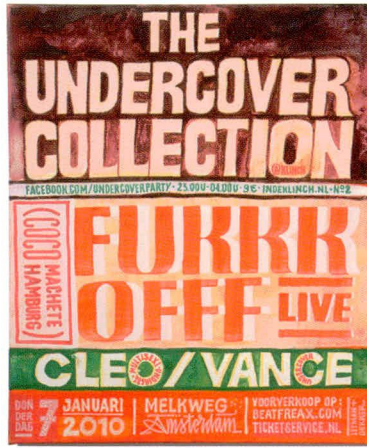
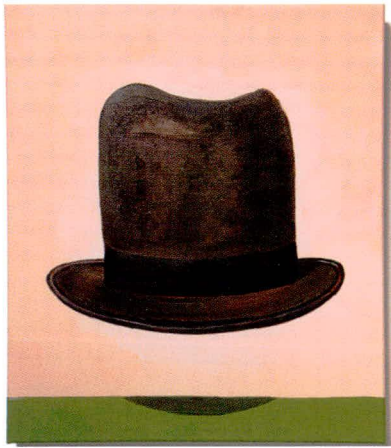
Marijn van Kreijl • [veelheid](#) •
[arbeidsintensief](#)

p. 073 ▶

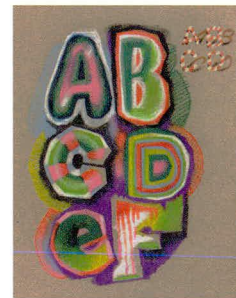
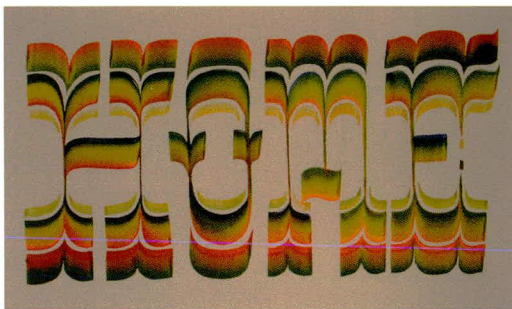
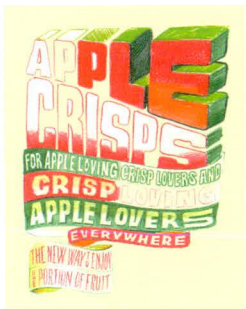
Christien Meindertsma • [samenwerken](#) • [opdracht](#) • [arbeidsintensief](#) p. 084 ▶

THE UNDERCOVER COLLECTION • 2009 – 2010 • flyers

LOLA • [samenwerken](#) • [veelheid](#)

p. 089 ▶

Demakersvan • [veelheid](#) • [arbeidsintensief](#)

p. 092 ▶

CHRISTIEN MEINDERTS MA

www.christienmeindersma.com

**2 maart,
Rotterdam**

Christien Meindersma woont op de zolder-verdieping en werkt op de 1e verdieping van een huis aan de Provenierssingel in Rotterdam. Ze is net terug uit Zuid Afrika, waar ze een van de sprekers was op een ontwerperscongres in Kaapstad. Meindersma studeerde in 2003 af aan de Design Academy in Eindhoven.

In de werkruimte liggen verschillende producten. Lampen, verschillende poefen, een vloerkleed en in de keuken probeert een-assistent kaarsen te maken van vlas. De vlasproducten maakte ze in opdracht van het museum in Enkhuizen, de vraag was een interieurobject te maken in

samenwerking met een touwslager.

Meindersma besloot het touw om een electriciteitsdraad te wikkelen, zo kon ze er verlengkabels en lampen mee maken. De vuistdikke, lange touwen hangen aan het plafond of aan de muur, soms met alleen een fitting en een peertje aan het eind, soms is er een eenvoudige houten lampenkap toegevoegd. Van iets dunner touw maakte ze een rond vloerkleed en een poef die eruit ziet als een bolletje touw. Grondstof en eindproduct vallen hierin samen.

De relatie tussen grondstof en product speelt in veel ontwerpen een rol. In het boek *PIG05049* laat ze zien welke producten er allemaal van een varken worden gemaakt. Dat levert een confronterend overzicht op: kogels, inkt, plastic, lijm, porselein, papier, kauwgom, gelatine. Zelfs brood blijkt proteïne uit varkens-haar te bevatten. Mooi is ook *One Sheep Cardigan*: een trui die uit de wol van een schaap is gebreid, vergezeld van een certificaat met informatie over het betreffende schaap. Het vlas, het schaap, het varken, steeds speelt de herkomst van het materiaal een rol. Het liefst werkt Meindersma met lokale grondstoffen en houdt ze het productieproces dichtbij. Duurzaamheid en behoudt van kennis over materiaal en technieken vindt ze van belang. Veel producten worden met de hand gemaakt, ook de gebreide poefen die al in verschillende winkels te koop zijn worden met de hand gebreid.

Monica Kluckova • samenwerken • hand gemaakt • productieproces

p. 022 ►

Iris van Herpen • hand gemaakt • productieproces

Urchin pouf • 2008 • vilt, handgebreid

Rob Hornstra • samenwerken • confronterend

p. 038 ►

Job Wouters • samenwerken • opdracht • hand gemaakt

p. 079 ►

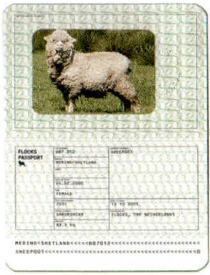

◀ 084 | 085 | 086 ▶

Demakersvan • productieproces • hand gemaakt • producten • Design Academy

p. 092 ►

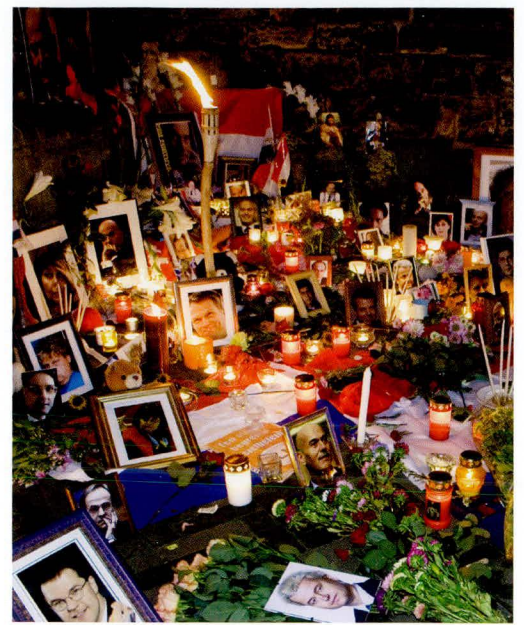
One sheep cardigan • 2009 • wol

Vlas project • 2009 • vlas

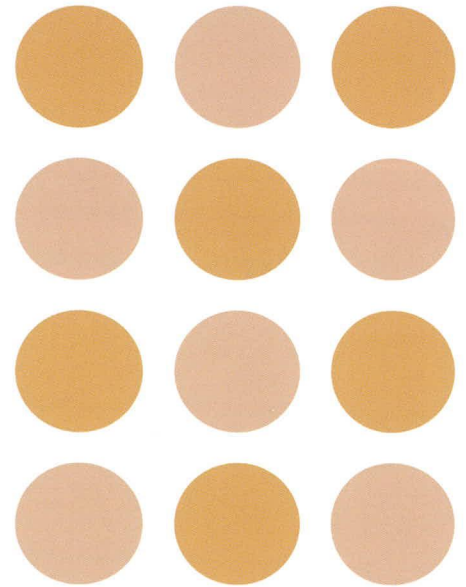

086 | 087 ▶

Jonas Staal • [samenwerken](#) • [confronterend](#)

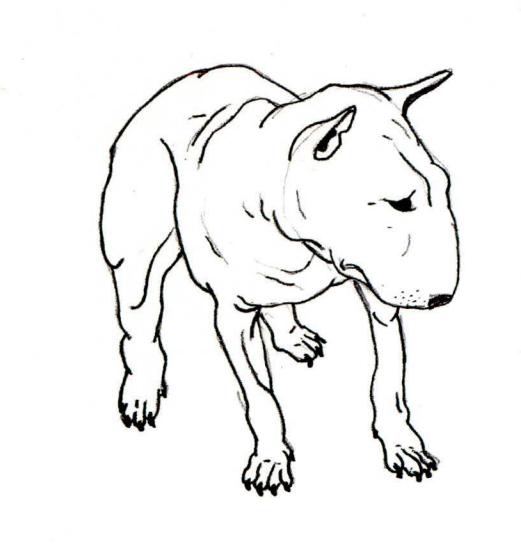
p. 097 ▶

Reineke Otten • [samenwerken](#) • [Design academy](#)

p. 102 ▶

Vlas project • 2009 • vlas

Vlas project • 2009 • vlas

einde

LOLA

www.lolaweb.nl

WOUTERS

2 maart,
Rotterdam

In een oud-schoolgebouw aan de 1e Middelandstraat ontmoeten we het tweede trio in de tentoonstelling: LOLA Landscape Architects. Hun studio is een grote lichte ruimte. Er staan bureaus en tafels met maquettes. Opvallend zijn de grote prints die aan de muur hangen, met een idyllische weergave van de eindsituatie van een ontwerp. Mooie beelden van een net iets te perfecte wereld waarin de zon altijd schijnt. Voordat deze 'virtual reality' werkelijkheid kan worden gaat er echter heel wat onderzoek aan vooraf.

'Wij zijn behoorlijk recht voor zijn raap binnen de landschapsarchitectuur', zeggen Eric-Jan Pleijster en Peter Veenstra. 'We hebben een aardig grote mond, maar het is een kleine wereld en er zijn weinig jonge bureaus.' Samen met Cees van der Veeke studeerden ze landschapsarchitectuur aan de universiteit in Wageningen. Dat was destijds de enige opleiding, sinds kort is er ook een in Delft. Twee jaar na hun studie zijn ze samen begonnen met Lost Landscape, ofwel LOLA. De naam verwijst naar de verloren gebieden, die willen ze benoemen en waarvan ze willen laten zien wat je ermee kunt. Landschapsarchitectuur komt steeds dichterbij de stad, de vraag aan de ontwerpers is aan het veranderen en ook het gebruik van het landschap verandert steeds onder invloed van economische en technologische ontwikkelingen. LOLA probeert flexibele ontwerpen te maken die met deze veranderingen mee kunnen buigen.

LOLA zegt dat het uitblinkt in het doorgronden en analyseren van een situatie en daar iets goeds uithalen. In Tilburg ontwerpen ze een brug over de oostelijke randweg, naar het buitengebied en landgoed Moerenburg. De brug bestaat uit twee delen; een rechte snelle verbinding (de kortste weg) voor de forensen en een langere brug die met een mooie boog landt bij Landgoed Moerenburg. In een

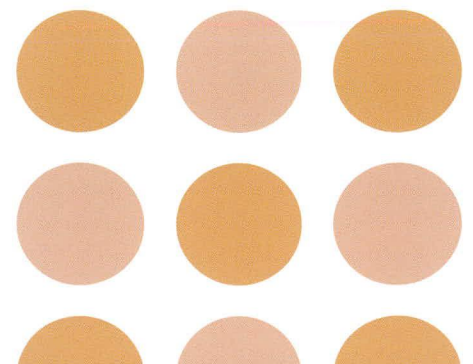
Rob Hornstra [samenwerken](#) • [mixin](#) • [verhaal](#)

p. 038 ►

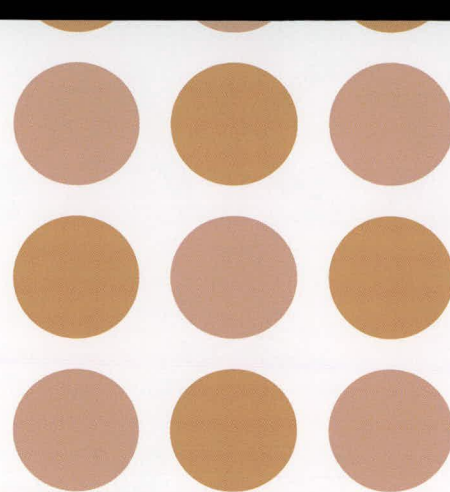
Job Wouters • [samenwerken](#) • [mixin](#)

p. 079 ►

inventieve constructie houden de bruggen elkaar vast. Een mix van functies komt in meer ontwerpen voor: de gedachte van een bos waarin geparkeerd wordt of een geluidswal die de vorm heeft van een heuvel landschap dat ook geschikt is voor recreatie. De beleving van het landschap nemen ze mee in het ontwerp, zelfs geluid speelt een rol; hoe het ritselen van de bladeren klinkt hangt bijvoorbeeld af van de planten die je gebruikt.

De presentatie van het werk vinden ze lastig in een tentoonstelling. Van de brug bijvoorbeeld hebben ze prachtige impressies, maar eigenlijk willen ze het hele verhaal en proces vertellen, ook de analyse die aan het ontwerp vooraf gaat. Ze komen met een voorstel waarin ze tekst, plattegronden, schetsen en eindbeelden combineren tot een cirkelvormig panorama.

Reineke Otten • samenwerken • verhaal

p. 102 ►

Marc Koehler • flexibele ontwerpen • mixen • architectuur

p. 159 ►

Wilgenwende • 2009 • landschap bij Dordrecht

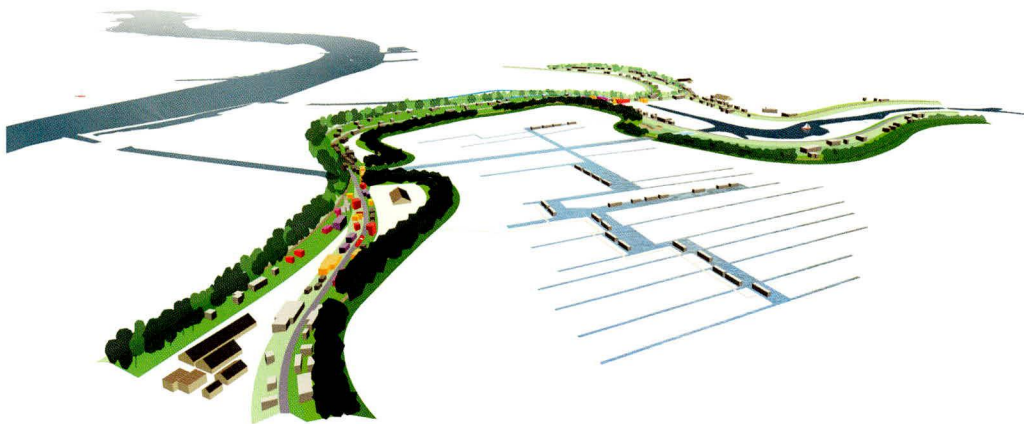

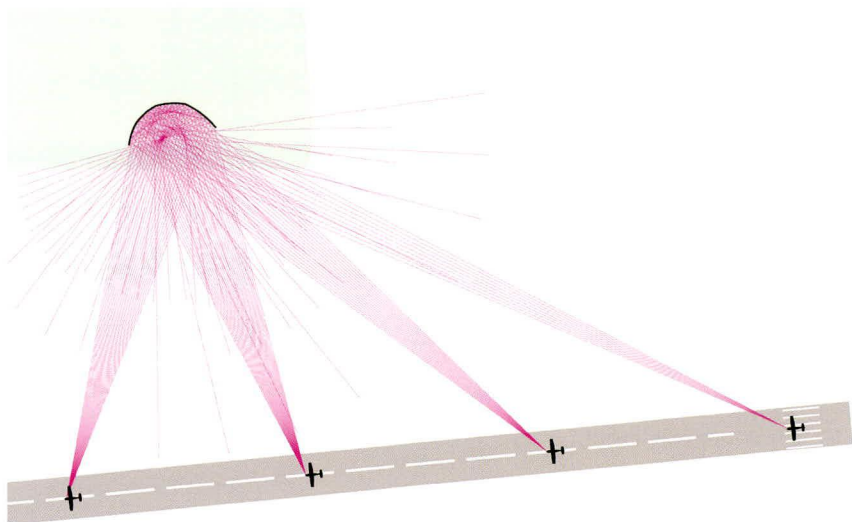
Ontwerp voor een brug over het Wilhelminakanaal, Tilburg • 2010

From lake to delta • 2009 • ontwerp voor Grevelingen en Volkerak

Vlechtdijk • 2009 • ontwerp voor Overhoeksche Waard

Sound mirror • 2010 • Teugen

DEMAKERS VAN

www.demakersvan.com

2 maart,
Rotterdam

Demakersvan zijn Joep en Jeroen Verhoeven en Judith de Graauw (Design Academy Eindhoven), maar eigenlijk was het niet de bedoeling dat dat bekend zou worden. Als reactie op alle ontwerpers die hun studio naar zichzelf vernoemen wilden zij anoniem blijven als makers van veel mooie dingen. Het bleek niet te werken, pers en andere contacten willen toch een naam aan het ontwerp verbinden.

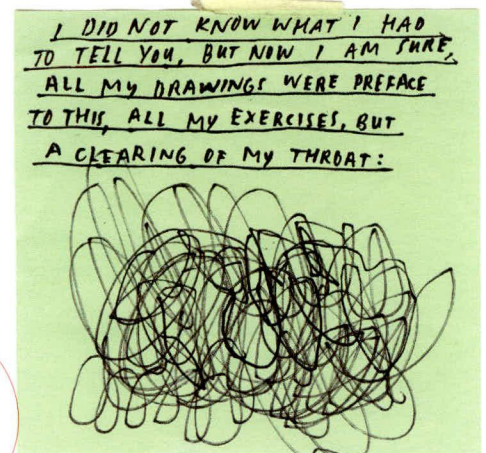
Jeroen Verhoeven ontvangt ons en laat de studio en werkplaats zien. Er zijn aardig wat mensen in huis, stagiaires en medewerkers. Momenteel wordt druk gewerkt aan twee nieuwe lampen. De ene is een kroonluchter die eruit ziet als een zwerm nachtvlinders die om een lamp fladderen. De vlinders zijn gemaakt uit silicium, het materiaal van zonnepanelen; omdat het mooi materiaal is en energie kan opwekken. De andere is een kroonluchter die waterdicht is, zodat je ook op je terras een mooie lamp hebt.

Verhoeven laat nog meer ontwerpen zien die in aantocht zijn. Duidelijk is dat ze van mooie materialen houden, de afwerking belangrijk is en de productie vaak een ingewikkeld proces. Veel producten zijn arbeidsintensief en kostbaar om te realiseren. Toch zit er ook een zekere eenvoud in de ontwerpen. Bijvoorbeeld bij de Lace Fence hekwerken is het idee om een ander patroon in een hek te weven dan het gebruikelijke ruitje zo voor de hand

Iris van Herpen • mixen • arbeidsintensief
• productieproces

p. 033 ►

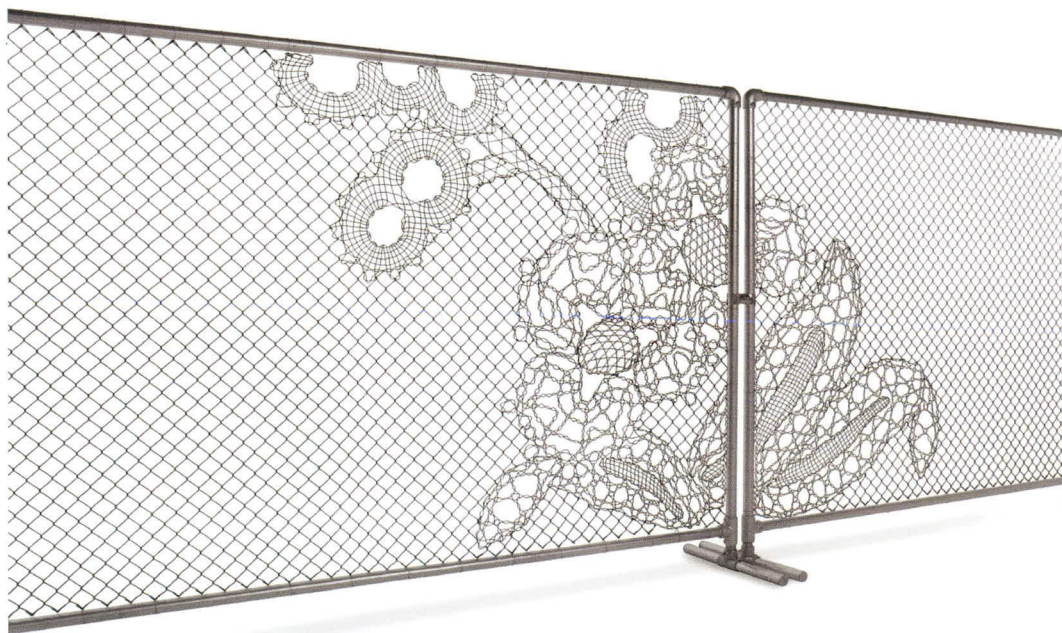
Marijn van Krey • mixen • arbeidsintensief

Cinderella • berkenmultiplex • (foto: Hans vd Mars & Raoul Kramer)

Lost & Found • 2005 • krukje van leer • (foto: Raoul Kramer)

Lace Fence • 2005 • Thermisch verzinkt hekwerk • (foto: Joost van Brug)

Lucky Charms • Keramiek • (foto: Joost van Brug & Dirk Kreijkamp)

Light Wind • 2009 • lamp op windenergie • (foto: Ingmar Kramer)

LOST & FOUND LAMP • (foto: Raoul Kramer)

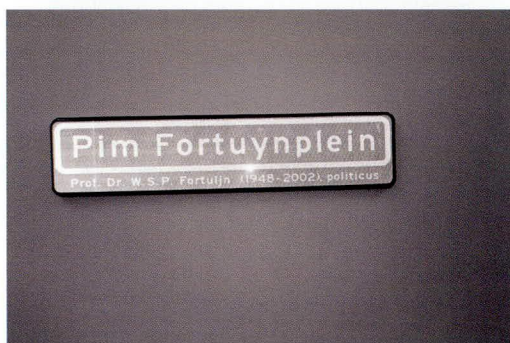
einde

JONAS

STAAL

www.jonasstaal.nl

Ton van Zantvoort • **confronterend** • **indringend**

p. 027 ►

24 februari, Rotterdam, TENT

In afwachting van Jonas Staal bekijken we in TENT de tentoonstelling *The people united will never be defeated*, over kunst, politiek en democratie. De bijdrage van Staal bestaat uit een selectie kunstwerken uit de collectie van de politieke fracties in de gemeenteraad van Rotterdam. Welke kunst hebben zij op hun kamer in het Stadhuis? Het varieert van activistische posters en blikken tomatensoep tot kleine beelden die **samenwerking** symboliseren.

Als Staal er is besluiten we in Café de Witte Aap te gaan zitten en daar vertelt hij dat hij meestal projectmatig werkt en op eigen initiatief. Zijn werk is **indringend** en **confronterend**, zo sterk dat de politie er soms aan te pas komt. In 2005 kwam hij in het nieuws met de *Geert Wilders Werken*, bij een boom **installeerde** hij foto's van Wilders, bloemen en kaarsjes als een in memoriam. *Iconen 2002-2006* was een soortgelijke installatie met fotolijstjes van Pim Fortuyn en Theo van Gogh, maar ook van nog levende iconen als Balkenende en Bos. Het zijn werken die de vinger op de zere plek leg-

gen, die dingen onder onze neus wrijven waar we liever niet aan denken. "Ik heb een hekel aan draaierigheid, ergens omheen draaien. Dat doorbreken is een startpunt." Dat doet hij door angst en **dreiging** zichtbaar en voelbaar te maken. Bijvoorbeeld ook in het werk voor het Bevrijdingsfestival in Amsterdam: twee vliegtuigjes vlogen boven de stad met de tekst: Wees vrij! Of anders....

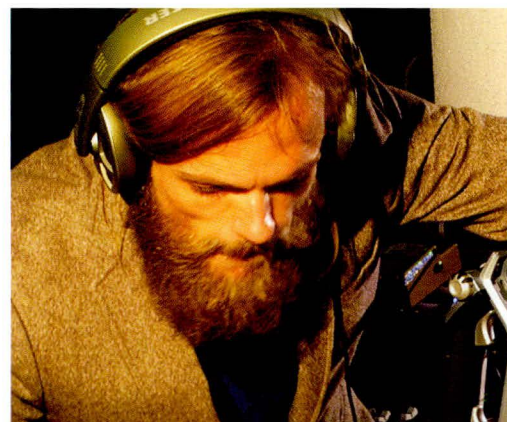
In het Centraal Museum zou hij graag iets met Wichman (1890-1929) doen, een kunstenaar met wie hij zich verwant voelt. Met name diens Rapaille Partij intrigeert hem. Het anarchisme als houding om alles te bevragen en te herformuleren vindt Staal een mooi uitgangspunt. De parallellen tussen zijn werk en dat van Wichman zouden in een **virtueel samenwerkingsproject** tussen beiden kunnen resulteren. Een ander idee is om door een geluidsinstallatie in het centrum van de stad de islamitische gebedsoproep te laten klinken, om de angst voor de islam voelbaar te maken.

Een week later stuurt Jonas Staal een uitgebreid voorstel voor *Gebedsoproep*. Een project met Wichman voelt te omvangrijk voor deze tentoonstelling. Vijf

Rob Hornstra • **confronterend** • **samenwerken**

p. 039 ►

is voor het bestaan van een Nederlandse identiteit, dat oude idealen opnieuw ter discussie staan en kunst en cultuur weer een rol spelen in het debat over deze thema's. Het islamdebat houdt ons een spiegel voor, waardoor we scherpstellen op wat we echt belangrijk vinden.

p. 054 ►

[illegible]

p. 084 ►

p. 110 ►

Populistische performances no.II • 2007

Autobom III - IV • 2007 • installatie

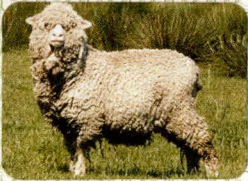
einde

REINEKE OTTEN

Ook het werk dat ze als zelfbenoemd 'Straatoloog' doet heeft die kenmerken. Ze fotografeert gewone dingen op straat en maakt daarmee DNA profielen van steden, o.a. in opdracht van architectenbureaus. Door te inventariseren hoe hekken, straten, huizen in een stad er uitzien krijg je snel een indruk van de cultuur en de stijl van een omgeving. De beelden laten de wereld zien zoals die is in gewone straten. En dat is veel gewoner dan je dacht: suburbane villa's in Dubai lijken net zoveel op elkaar als die in België. Op de website Urbandailylife.com die ze in 2009 lanceerde, brengt ze honderden beelden van hekken, straten, huizen, daken etcetera in beeld, geordend in overzichtelijke categorieën. Momenteel volgt ze een masterclass van het Sandberg Instituut en het Mediafonds over hoe data een verhaal kunnen vertellen.

		MERINO 04.02.2000	
		MERINO/SHETLAND	
FEMALE		SHEEP001	
7031		13 TO 2005	
SHROPSHIRE		FLOCKS, THE NETHERLANDS	
88.5 KG			

p. 084 ►

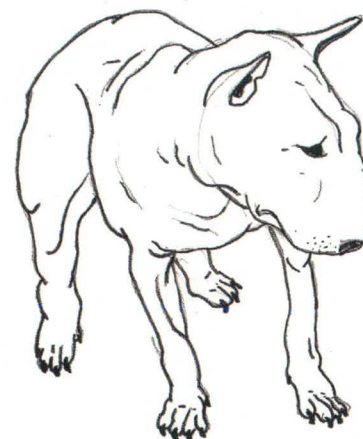
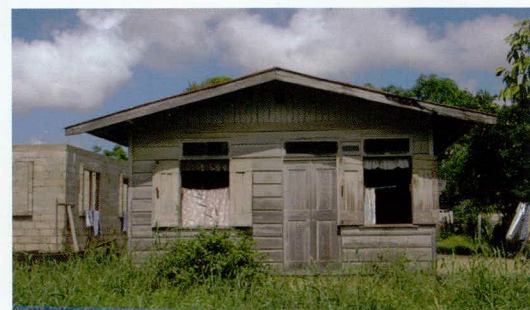
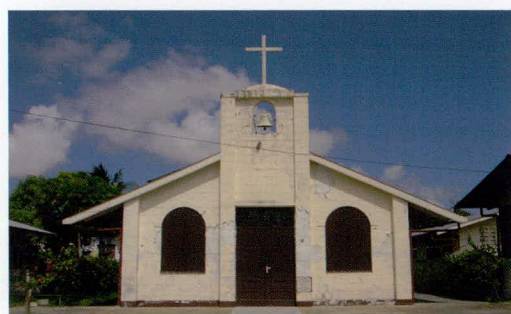
LOLA • [samenwerken](#) • [verhaal](#)

p. 089 ►

Jennifer Pettersson • [nuchter](#) • [verhaal](#) • [fotografie](#)

p. 115 ►

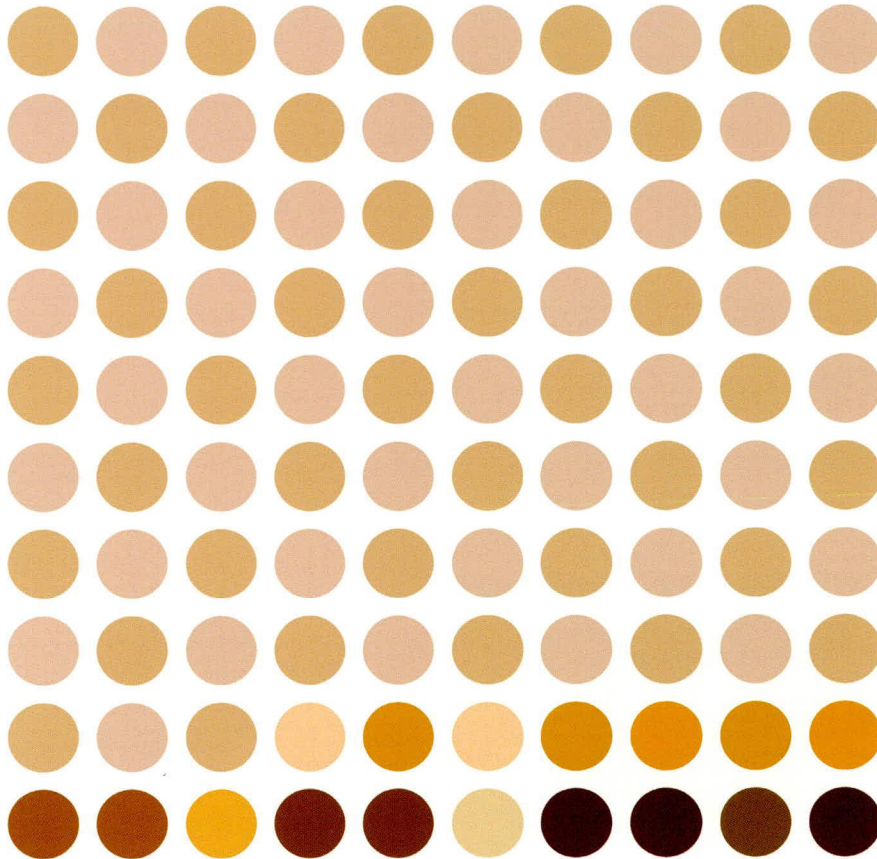

Gijs Kast • [samenwerken](#) • [Design academy](#)

p. 133 ►

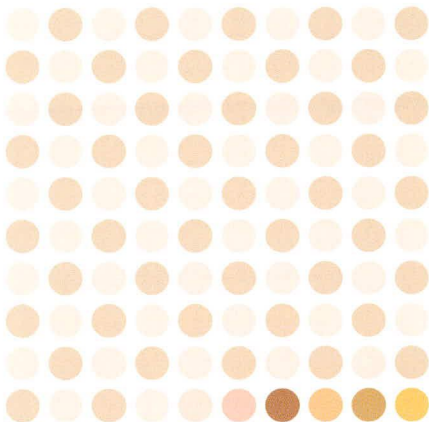
The Netherlands

Ethnic groups: Dutch 83%, Turks, Moroccans, Antilleans, Surinamese, and Indonesians 9%, other 8%

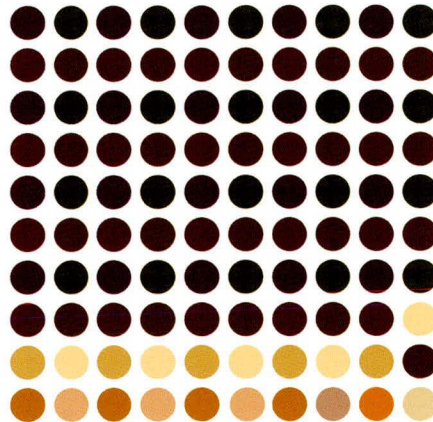
© Reineke Otten

Iceland

Ethnic groups: homogeneous mixture of descendants of Norse and Celts 94%, population of foreign origin 6%

South Africa

Ethnic groups: black African 79%, white 9.6%, colored 8.9%, Indian/Asian 2.5%

KATRIN MAURER

www.katrinmaurer.com

**23 feb,
Amsterdam**

Katrin Maurer groeide op in Wenen en studeerde daar aan de kunstacademie. In 1996 verhuisde ze naar Engeland om keramiek en glas te studeren aan Buckinghamshire College. Daarna kwam ze naar Amsterdam, waar ze in 2003 de afstudeer-richting glas voltooide op de Rietveld Academie. Ze geeft er nu zelf les.

We ontmoeten Maurer met baby Ronja in galerie Sangreal in de Ruysdaelstraat, waar een expositie van haar werk is. Ze laat er fragiele glasobjecten zien van

gestapelde glazen en aan elkaar geregen ampullen. Aan de muur hangen nog een paar oudere objecten uit de installatie *The Spectacle* (2006), die bestaat uit hangende glazen cilinders met inscripties erop over bekende vrouwen in de wetenschap. Subtiel werk dat eigenlijk helemaal niet zo past bij het thema recht voor zijn raap. Tijdens de selectie was het ook vooral de muur van glazen kralen die de aandacht trok en de grote witte letters van het werkt *Toekomst* dat ze in 2009 in Bospark Fraeylemaborg plaatste. Beide werken zijn opgebouwd uit witte glazen blokken met tekst erop. Bij *Toekomst* zijn de kralen vierkant en

Roos van Soest • combinaties •
Rietveld Academy

p. 063 ►

Job Wouters • combinaties •
Rietveld Academy

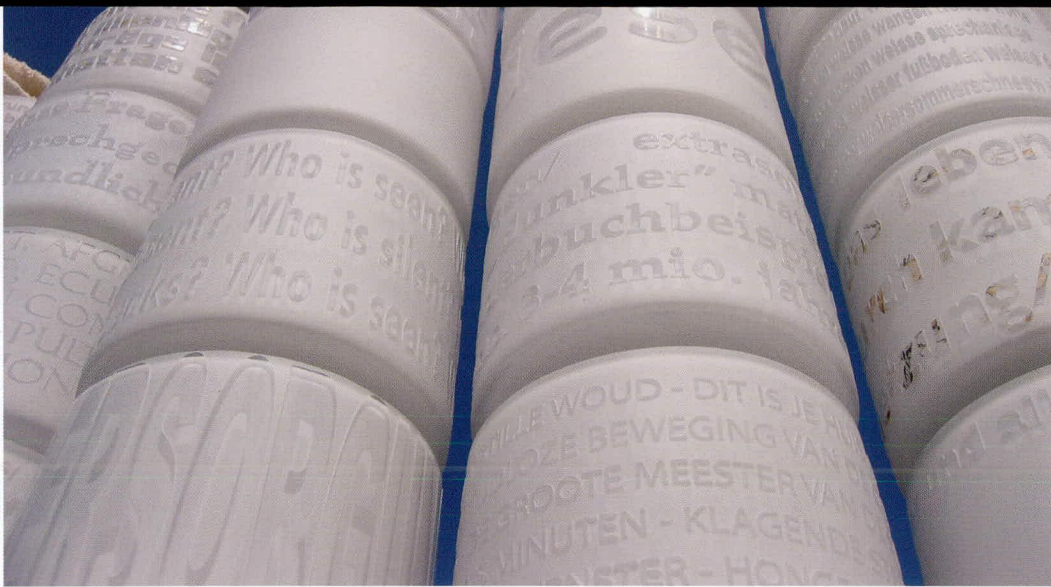
p. 079 ►

staat op elke zijde een letter, bij 1986 zijn de kralen rond en loopt de tekst rondom door. Voor de tentoonstelling lijkt de laatste het meest geschikt.

1986 verwijst naar de kernramp in Tsjernobyl die plaatsvond toen ze elf was en die veel indruk maakte. Ze heeft het werk met het geld van het startstipendium gemaakt. Het is twee meter hoog en bestaat uit een roestvrijstalen constructie waarop de losse kralen worden geschoven. De vorm waarin ze het werk opbouwt varieert van een flauwe boog tot een cirkel. De kralen zitten los en kunnen

worden gedraaid, zo ontstaan steeds nieuwe **combinaties** van tekst. De teksten die erop staan geven vanuit verschillende perspectieven commentaar op de kernramp. Er zijn persoonlijke associaties van Maurer, krantenkoppen, wetenschappelijke feiten over Tsjernobyl en kernenergie en verhalen die ze op internet vond van mensen die bij het opruimen na de ramp betrokken waren. De teksten zijn op het witte glas gezandstraald, een wit op wit dat verwijst naar de onzichtbaarheid van radioactiviteit.

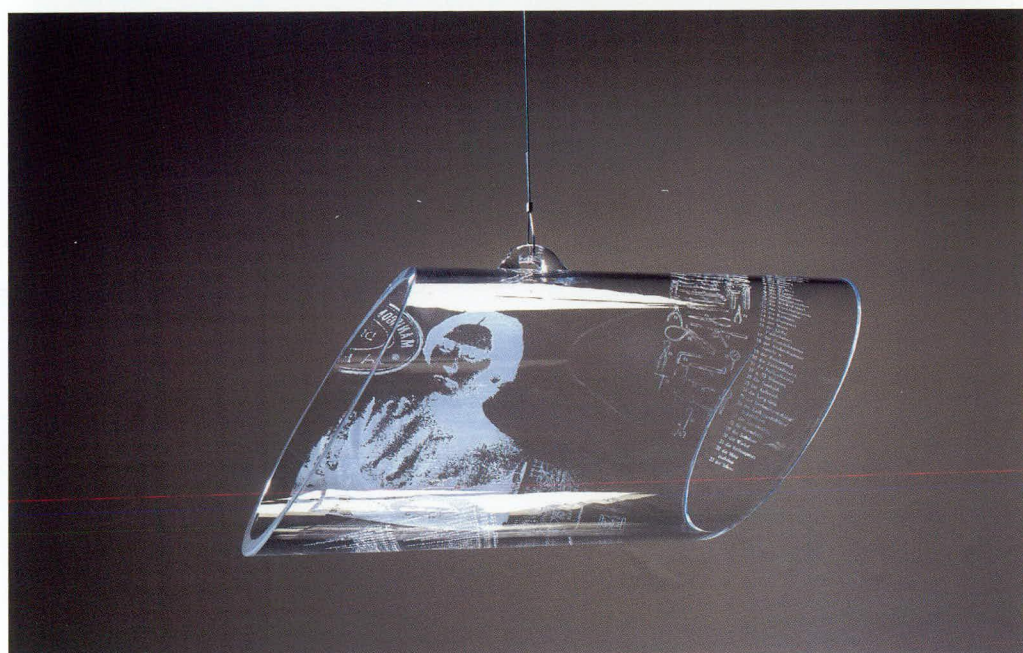

1986 • 2007 • installatie

Toekomst • 2009 • installatie

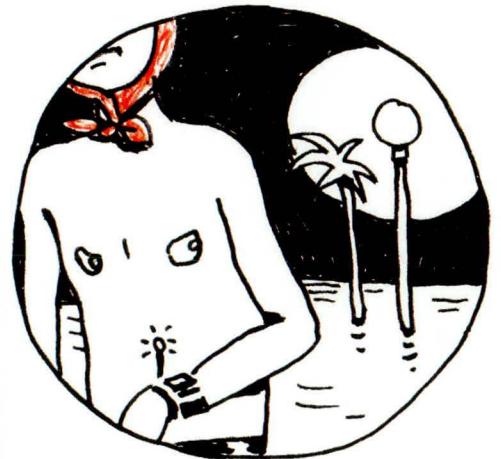
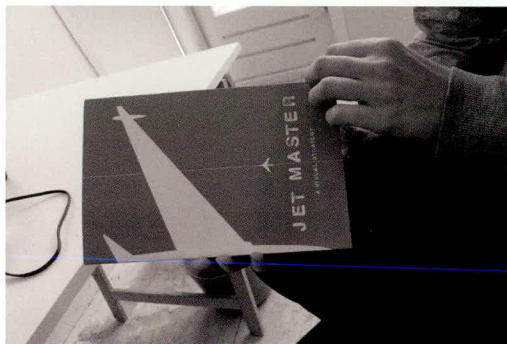

The Spectacle • 2006 • installatie

IDAN HAYOSH

www.idanhayosh.com

Anna Bas backer • [verontrustend](#) •
Rietveld Academy

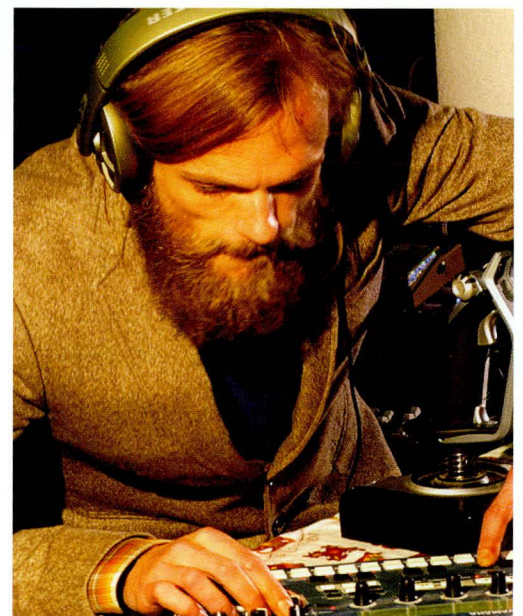
p. 011 ►

**23 februari, 11.30 uur
Amsterdam**

In een leegstaande woning in de Tweede Jan Steenstraat ontmoeten we Idan Hayosh, die in 2005 afstudeerde aan de Rietveld Academie. Hayosh groeide op in Israël, waar het militaire een vast gegeven was in het dagelijks leven. Het zou de grondtoon in zijn werk worden. Hayosh maakt installaties met licht en geluid. Vóór licht en geluid. 'Everything is in your face for me', zegt hij. Hij toont het boek *Jet Master* dat hij met Corina Künli en Salome Schmuki maakte. Het staat vol met foto's van militaire vliegtui-

gen met een uitgesteld wapenarsenaal. Hayosh verzamelt deze beelden, die hij veelal op internet vindt. Het heeft iets verontrustends zoals de wapens in wel-overwogen symmetrische composities om het vliegtuig liggen. Een trots machtsvertoon, alsof het alleen maar mooi is. Dezelfde composities gebruikt Hayosh als uitgangspunt voor zijn installaties: lampen, speakers en brandblussers staan strak in het gelid. Net als in de foto's combineert hij schoonheid en dreiging in één beeld.

Vanaf een cd laat hij ons wat werk zien. Op het cd-doesje staat: please play very

Tom Verbruggen • [heftig](#) • [performance / installatie](#)

loud! We schuiven uit voorzorg onze stoelen al een beetje achteruit. De installaties zijn inderdaad **heftig**. Oogverblindend en oorverdovend, letterlijk. Hele felle lampen gaan in snel tempo aan en uit en daarbij klinkt hard een doorringende bromtoon. Het geluid dat de elektriciteit van de lampen maakt wordt versterkt afgespeeld. Dat geldt voor de installaties met lampen, maar het kan nog pittiger: *Stator* is een opstelling met twee vliegtuigmotoren en twee speakers, het geluid is een constante brom die even hard klinkt als een Boeing 747.

**26 februari,
Utrecht**

Hayosh komt in het museum kijken waar hij een installatie zou kunnen maken.

Een aparte ruimte vindt hij prettig omdat hij uit ervaring weet dat zijn werk heel storend kan zijn in een groepstentoonstelling. De keuze valt op CM Studio, waarvoor hij een ontwerp maakt dat geïnspireerd is op een landingsbaan, met 114 lampen en 80 brandblussers.

Optioneel is daarnaast nog een lezing die Hayosh in het museum zou kunnen geven over de licht- en geluidseffecten bij rockconcerten. Met behulp van tl-buizen laat Hayosh daarin zien hoe je het geluid van een flinke explosie kunt nabootsen. Het is duidelijk: de bijdrage van Hayosh wordt een knaller.

Roos van Soest • **verontrustend** •
Rietveld Academy

p. 063 ►

Awoiska van der Molen • **verontrustend** •
heftig

p. 068 ►

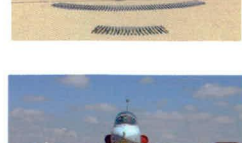
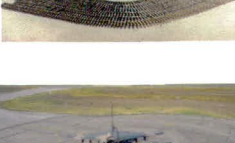
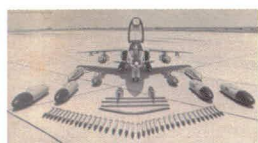
Jonas Staal • heftig • performance / installatie

p. 079 ►

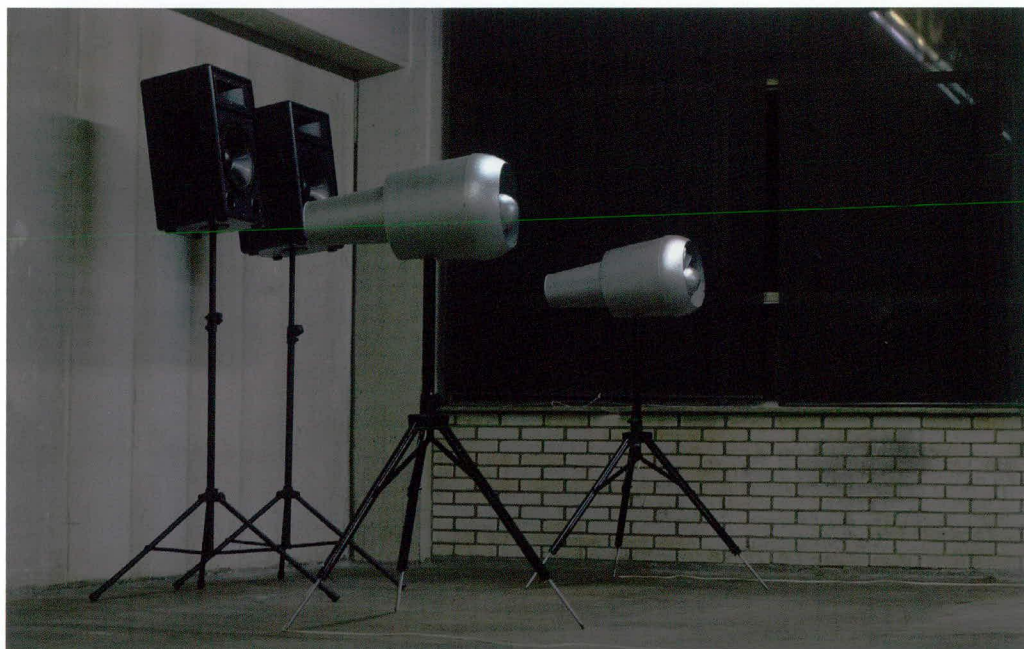
Gijs Kast • verontrustend • heftig

p. 133 ►

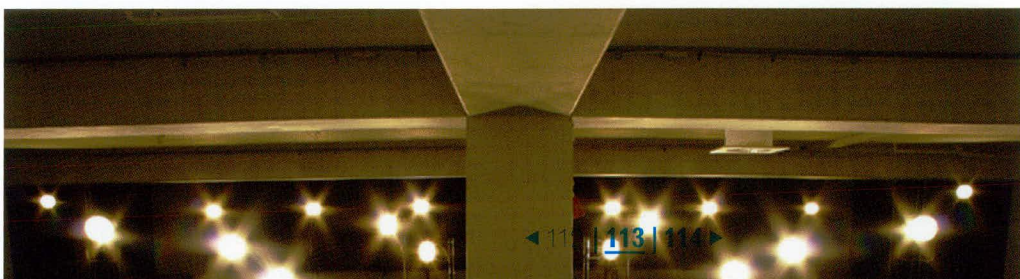

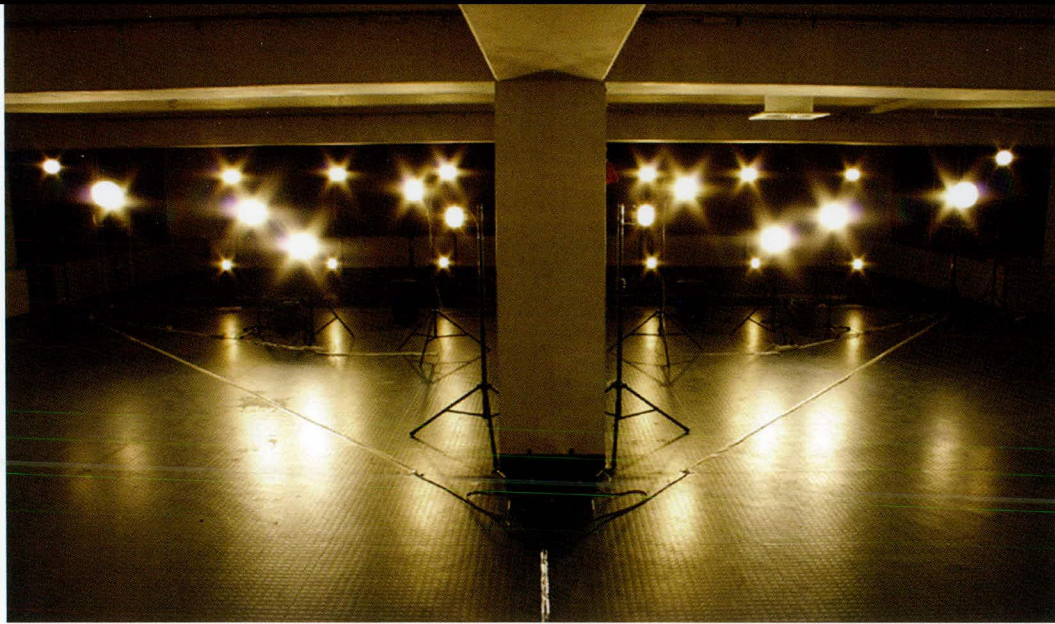

beelden uit *Jet Master* • 2008 • gevonden foto's

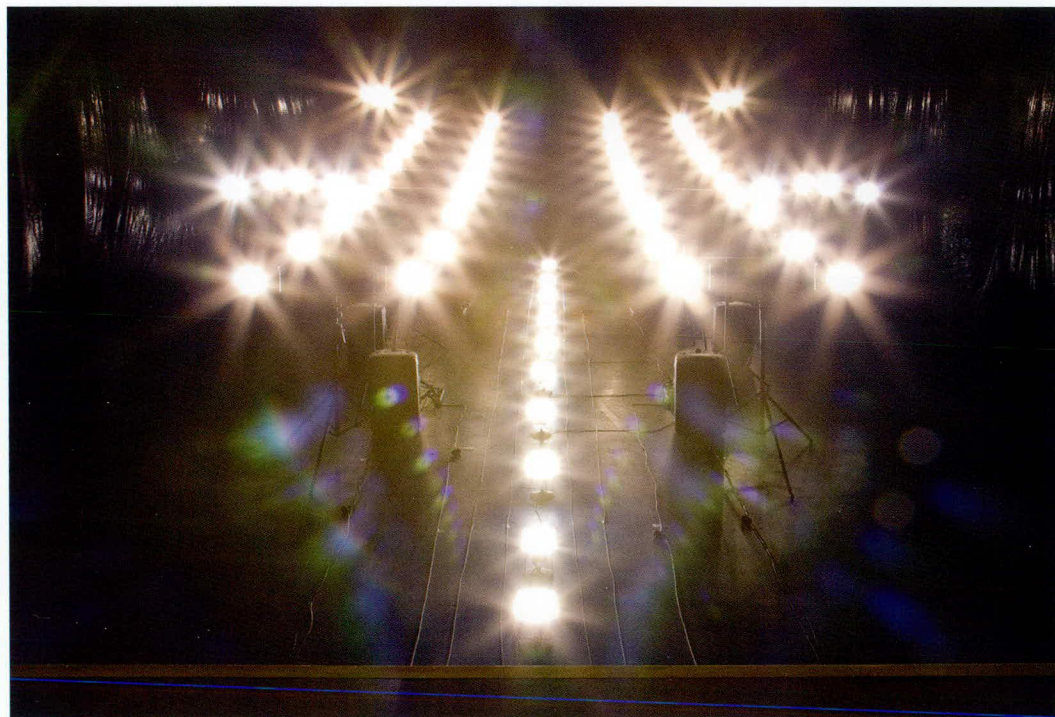

Stator • 2006 – 2007 • geluidsinstallatie

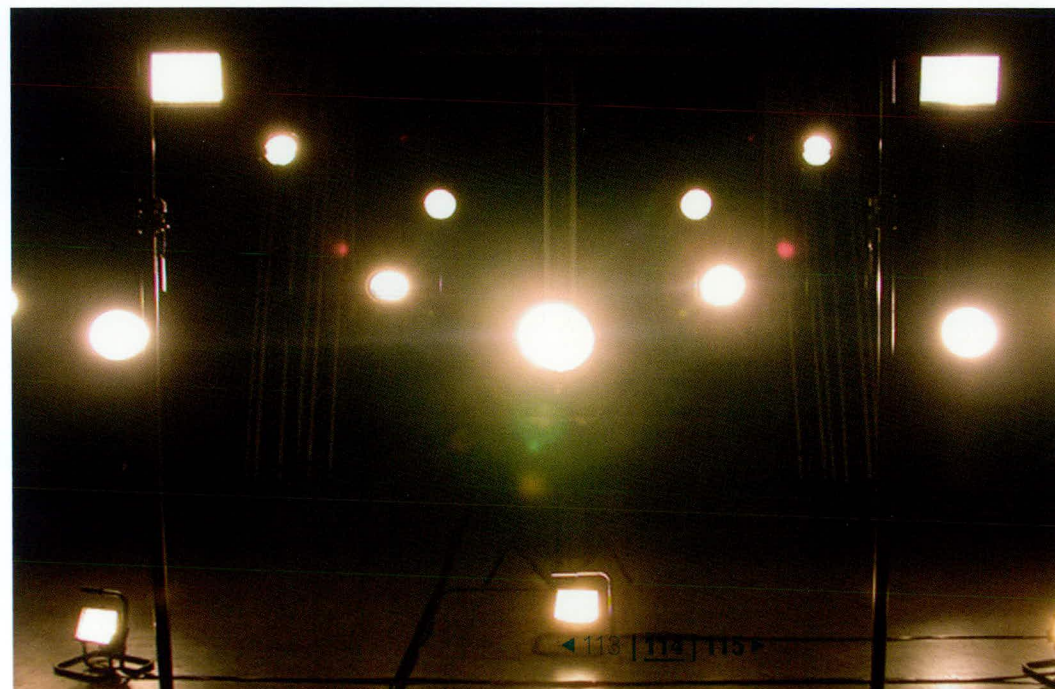

Untitled (Lamps #9) • 2007 • geluidsinstallatie

Runway (Lamps #11) • 2008 – 2009 • geluidsinstallatie

Untitles (Lamps #5) • 2005 • geluidsinstallatie

einde

JENNIFER PETTERS- SON

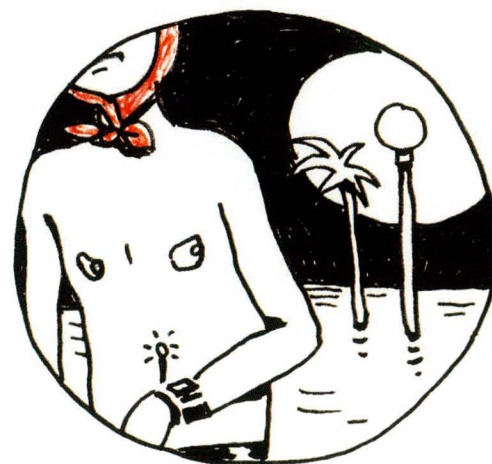

www.jenniferpettersson.com

23 februari,
Amsterdam

Eindelijk binnen bij *de Volkskrant*! Zo lijkt het even, want de naam staat nog op het dak van het pand aan de Wibautstraat. Maar binnen zijn nu ateliers, onder andere van Jennifer Pettersson. Zij studeerde in 2002 af aan de Rietveld Academie en maakt documentaires, video en foto's.

We bekijken de documentaire *Ontheemd*, over hulpverleners in den vreemde. De vader van Pettersson werkte als ontwikkelingswerker in Tanzania en ze stoorde zich aan het geïdealiseerde beeld van de hulpverleners: 'Het zijn niet alleen engelen, maar ook avonturiers en eenzame mensen'. De film duurt 59 minuten en laat zes hulpverleners in Zuid-Soedan aan het woord over hun werk voor de VN en hun persoonlijke leven. Naarmate de film vordert komt je steeds dichterbij de desillusies in hun werk en privé-leven,

Anna Bas Backer • documentaire •
Rietveld Academy

p. 011 ►

de eenzaamheid en het gevoel nergens thuis te zijn.

Het romantische beeld van ontwikkelingshulp wordt door de film onderuit gehaald. De huisvesting van de ontwikkelingswerkers bestaat uit witte containers met in zwart de letters UN erop, die nooit echt een thuis kunnen worden. De resultaten van de ontwikkelingshulp zijn soms mager. Al rekent de ene organisatie een project sneller tot een succes dan de andere, het lijkt allemaal een druppel op een gloeiende plaat. Wat motiveert mensen om daar hun eigen leven aan op te offeren? *Ontheemd* laat de soms ont-nuchterende antwoorden op die vraag zien. Een mooie film om in de tentoonstelling op te nemen.

Pettersson blijkt in al haar werk heel sterk in het vastleggen van hoe de mens met het leven kan worstelen. In de film

Het leven is ergens anders wachten vier bewoners van het gebouw De Paperclip in Rotterdam tot problemen zijn opgelost en hun leven weer verder gaat. In de *1 minuut radiodocumentaires* voor Villa VPRO laat ze mensen aan het woord die elk zo hun eigen struikelblokken in het bestaan hebben. Een vrouw probeert zich beter te voelen door elke avond drie leuke dingen van die dag te bedenken, een terminale kankerpatiënt vraagt zich af of het nog zin heeft om zoals altijd twee tubes tandpasta te kopen als hij misschien nog maar lang genoeg leeft voor een tube. De monologen lijken soms te absurd om waar te zijn maar het zijn bestaande verhalen. 100% echt. We kiezen er een aantal uit voor *Recht voor zijn Raap*. Net als de films is het confronterend werk dat de realiteit laat zien zoals die is.

Miranda Cleary • echt • fotografie

p. 017 ►

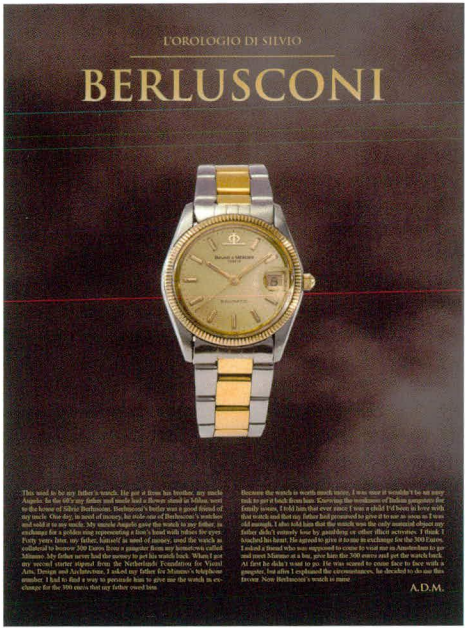
Ton van Zandvoort • confronterend • documentaire • film / video

p. 027 ►

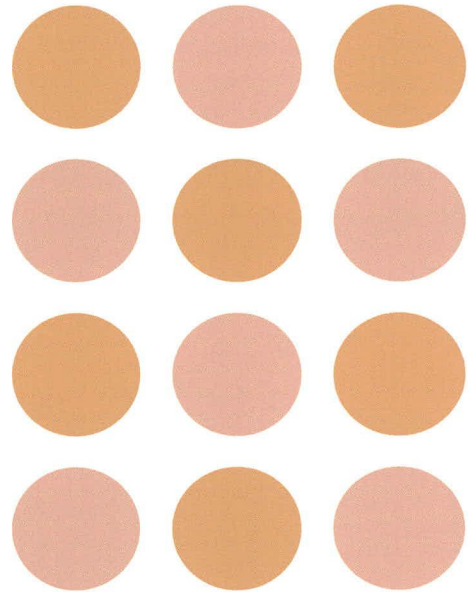
Rob Hornstra • confronterend • verhaal • documentaire • fotografie

p. 038 ►

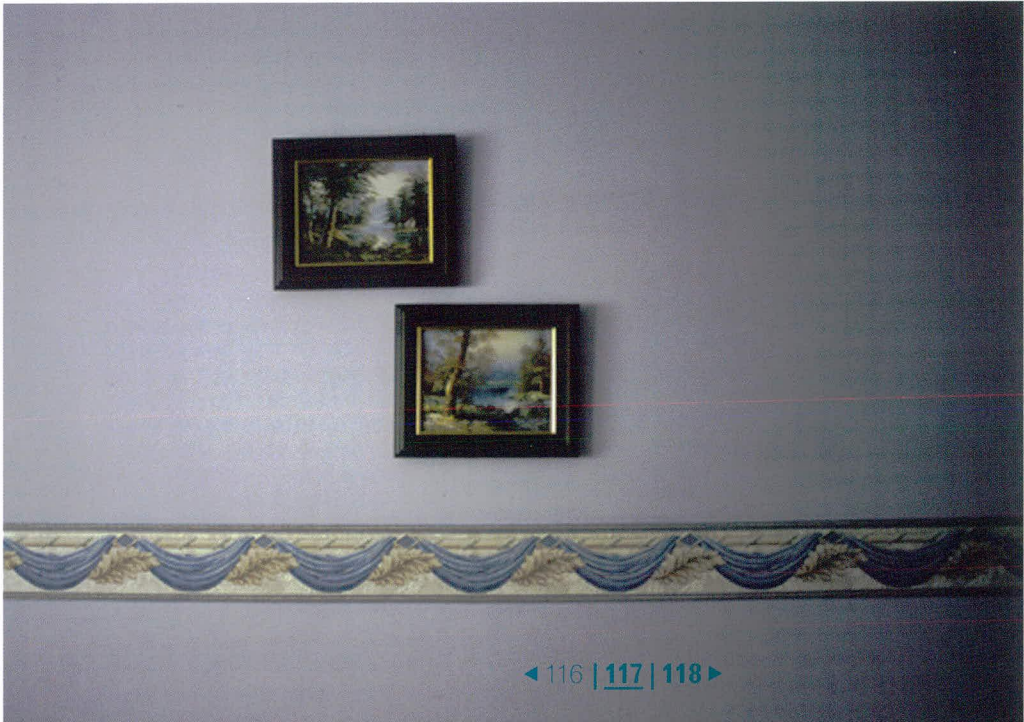
Alberto De Michele • [nuchter](#) • [echt](#) • [film](#) / [video](#)

p. 049 ▶

Reineke Otten • [nuchter](#) • [verhaal](#) • [fotografie](#)

p. 102 ▶

D R I E L E U K E D I N G E N

6 september

Ik ben alleen naar de sportschool gegaan ondanks dat mijn vriendin heeft afgebeld, ik heb mijn administratie op orde gebracht, ik heb mijn kledingkast opgeruimd...

Elke avond voor ik ga slapen lig ik in bed nog even na te denken, en dan laat ik altijd nog even de dag de revue passeren, en dan probeer ik altijd drie leuke dingen te herinneren die ik die dag heb meegemaakt.

Leuk geslaagd in de uitverkoop, ik heb een leuk sms'je gekregen, ik heb een complimentje gekregen van een collega...

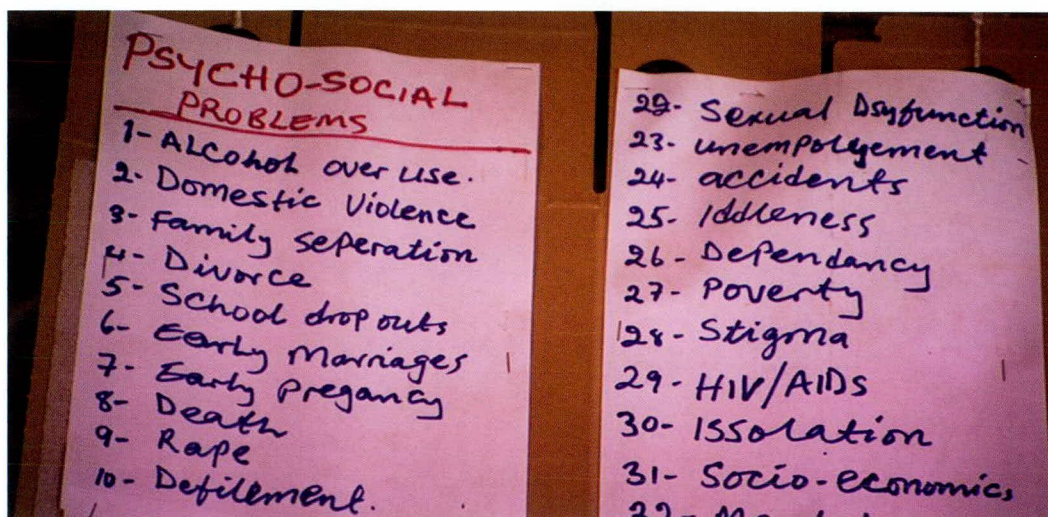
Ja, het is niet altijd even makkelijk hoor, iets te bedenken, soms ben ik daar best wel even mee bezig. Maar er zijn ook wel eens dagen dat ik met gemak vier of vijf momenten kan bedenken. En er zijn ook dagen dat ik niks kan bedenken, dus dan probeer ik uit mijn reserve te putten, en dan denk ik daar aan ja. Eigenlijk speel ik een beetje vals. Een klein beetje. Maar goed, het helpt.

Tekst 1 Minuut drie leuke dingen • 2009

Rogier Klomp • [confronterend](#) • [echt](#) • [documentaire](#)

[p. 127](#) ►

ATELIER N

		IDENTIFICATION NUMBER B87 012	
		SHEEP ID NUMBER SHEEP001	
FLOCKS PASSPORT 		BREED MERINO/SWETLAND	
DATE OF BIRTH 04.02.2000		SEX FEMALE	
BREEDING NUMBER 7031		DATE OF DEATH 13.10.2005	
REGION SHROPSHIRE		FLOCK NAME FLOCKS, THE NETHERLANDS	
WEIGHT 88.5 KG			

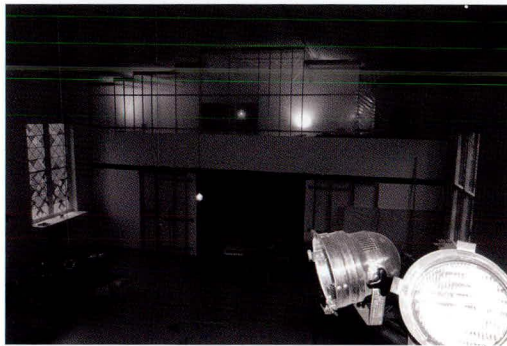
p. 084 ►

19 februari,
Eindhoven

Lonny van Rijswijk en Nadine Sterk hebben hun werkplaats in een leegstaand modern kerkgebouwtje 'De vier apostelen' in Eindhoven. In ruil voor het gebruik van de ruimte organiseren ze af en toe iets voor de buurt en mag ook de gemeente er gebruik van maken voor ontvangsten.

Van Rijswijk vertelt hoe het allemaal begonnen is met het polderservies. Met Sterk werkte ze al een hele tijd in Peru. Het mooie daar was dat de mensen met **lokaal materiaal** werkten en dat vanuit die beperking ook de creativiteit ontstond. Ze schepten 's ochtends klei en maakten er dezelfde dag een vaas van. Als afstudeerproject voor de Design Academy in Eindhoven is Van Rijswijk dat ook in Nederland gaan doen. Met een emmer en een schep trok ze de polders in op zoek naar klei. Daarin bleken vele verschillen, in kleur en textuur. Ze maakte er kop en schotels van die elk een eigen kleur hebben, afhankelijk van de grond waaruit ze zijn gemaakt.

Na dit eerste servies van het afstudeerproject *Uit de klei getrokken* zetten Van Rijswijk en Sterk als Atelier NL hun werk voort. Het **proces** van klei opgraven en tot grondstof voor keramiek maken vertaalden ze in *De Kleimachine*, maar er kwam ook een nieuw servies. *Polderkeramiek* ontstond in 2008 in de NoordOostpolder, waar ze te gast waren in het atelier van de ontwerpers Makkink en Bey. Het legt een directe **relatie tussen de herkomst van de klei en het eindproduct**. Een aardappelschaal is gemaakt van klei waarop aardappelen worden geteeld, een tulpenvaas komt uit de bollenstreek. Een geo-code op het keramiek verwijst naar de plaats waar de klei vandaan komt en er is een serie portretten gemaakt van de boeren die het land bewerken.

Demakers van • **productieproces** •
producten • Design Academy

p. 092 ►

Ook bij het eindexamenwerk van Nadine Sterk is de link tussen grondstof en eindproduct inzichtelijk. Zij maakte *Sleeping Beauty*, een lamp die zichzelf breidt. Een grote klos garen en een ronde breimachine vormen het begin van een lampenkap, naarmate de machine verder breed wordt de klos kleiner en de kap groter. Het verstrijken van de tijd wordt zichtbaar. Helaas is er geen exemplaar beschikbaar voor de tentoonstelling.

Andere **producten** zijn al even verbluffend van eenvoud: een radio waar je met een slinger aan moet blijven draaien om te kunnen luisteren, zodat het een bewuste bezigheid wordt; of een tijdmachine die elke minuut die voorbijgaat in getallen op een papierstrook typt. Als een tastbaar bewijs van verstreken tijd.

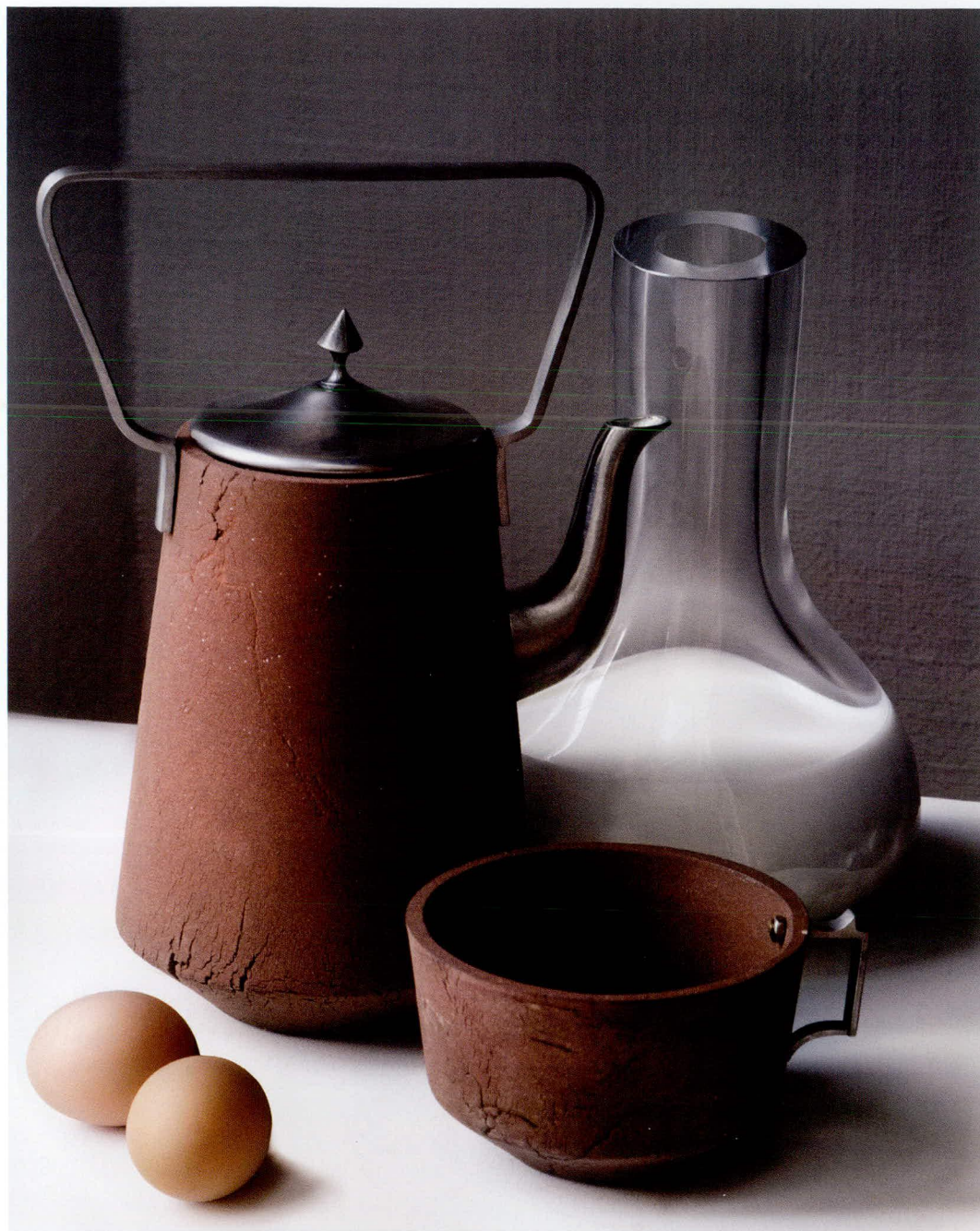
Clay Service • 2009 • for Royal Tichelaar Makkum

Clay Service • 2009 • for Royal Tichelaar Makkum

Clay Service • 2009 • for Royal Tichelaar Makkum

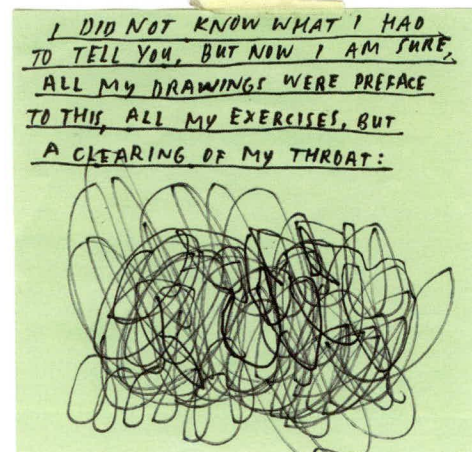
project *Drawn from Clay-Noordoostpolder* • 2008 • (foto's: Paul Scala)

einde

VAN BERGEN

www.jeroenvanbergen.com

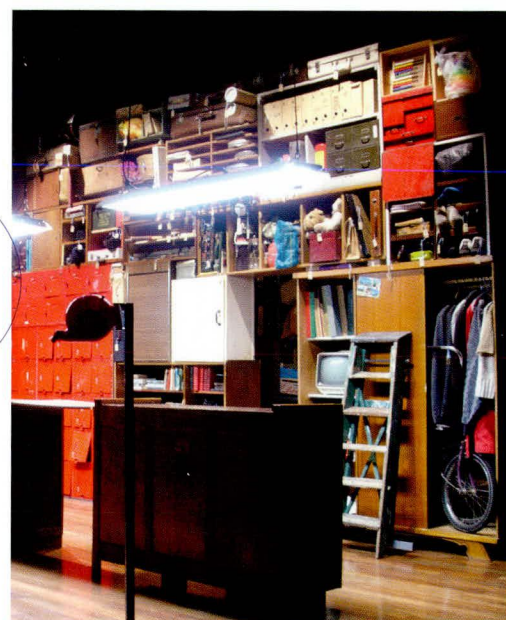
Marijn van Krey • [kris kras door elkaar](#)

p. 073 ►

**19 februari,
Maastricht.**

Na een paar ontspannen uurtjes in de trein fietsen we door Maastricht. Jeroen van Bergen heeft zijn atelier in een oude brandweerkazerne. De ruimte staat bomvol, er is slechts een kleine loopruimte vrij. Het midden van de ruimte is gevuld met een opstelling van zijn werk: modellen van torens en gebouwen, gepresenteerd op de kisten waarin ze vervoerd worden. Alle gebouwen zijn wit, met zwarte ramen die in een regelmatig patroon over de gevels zijn verdeeld. In groepen gepresenteerd doet de modellen aan een stad denken, 'Manhattan is zeker een bron van inspiratie', geeft Van Bergen toe. Reizen en de ruimtelijke ervaring van steden en gebouwen zijn vaak het startpunt van zijn werk.

De schaal is belangrijk in het werk. Alle modellen zijn gebouwd op basis van een vaste maateenheid: de afmetingen van een standaard toiletruimte zoals die in het bouwbesluit zijn vastgelegd: 110 cm breed, 90 cm lang en 260 cm hoog. Daarmee begon hij te werken op de Academie Beeldende Kunsten in Maastricht, acht jaar geleden. Aanvankelijk met individuele gebouwtjes. De eerste was Frituur, uit 2002, bestaand uit vier modules. Na de frituur ontstonden nog meer gebouwen en later ook straten, kleine dorpen en meer stedelijke bouwsels. Vorm en restvorm zijn zorgvuldig op elkaar afgestemd en bepalen samen de ruimte. Het zijn kwetsbare werken die in kisten vervoerd worden. Gaandeweg maakte Van Bergen de kisten steeds meer tot onderdeel van de presentatie. Het zou mooi zijn als hij op de tentoonstelling een kleine stad kan bouwen. De sloppenwijk Barrio de Chabolas 001, uit 2009 is ook prachtig om te

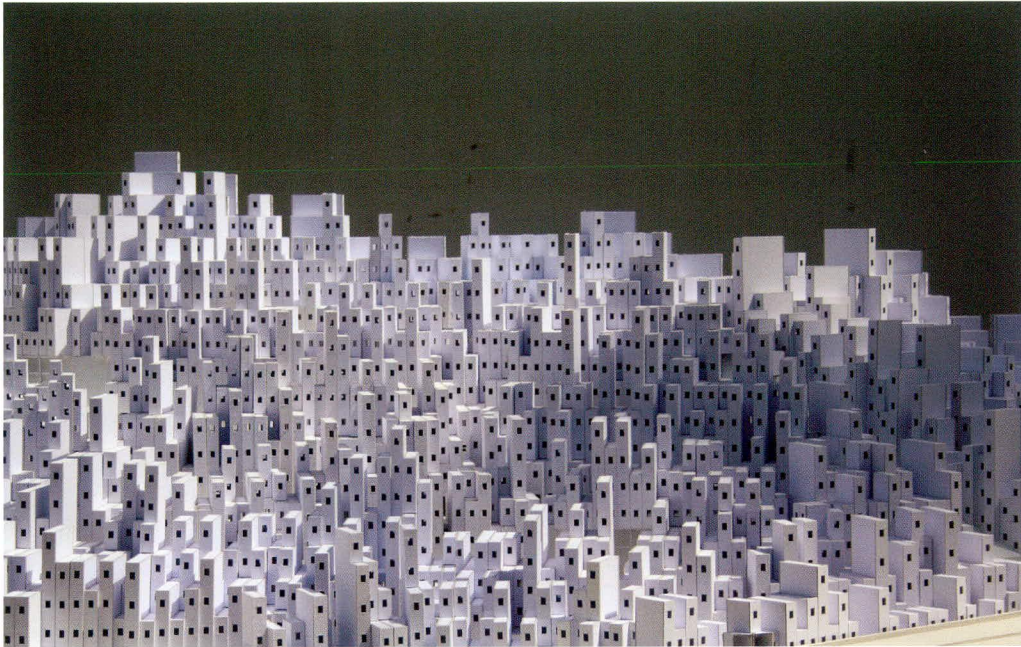
Wikke van Houwelingen •
[kris kras door elkaar](#)

p. 142 ►

laten zien: een mierenhoop van minuscule huizen kris-kras door elkaar.

Behalve de installatie met torens en gebouwen zijn er heel veel teksten en tekeningen. Schetsen van gebouwen, straten en plattgeronden en vellen vol met aantekeningen. In zijn atelier hangt de wand naast de werktafel vol met knipsels, plaatjes en schrijfsels. Van Bergen maakt de indruk van een klassiek type kunstenaar, die zich volledig kan onderdompelen in zijn werk.

In de kelder van de brandweerkazerne heeft hij nog een grotere opslag en werkplaats, daar staan nog meer kisten met werken en de siliconen mallen waarin hij de nieuwste torens in kunsthars giet. Helemaal achterin ligt een roodblauwe Rietveldstoel, dat kan geen toeval zijn, het werk van Van Bergen zal zich thuisvoelen in Utrecht.

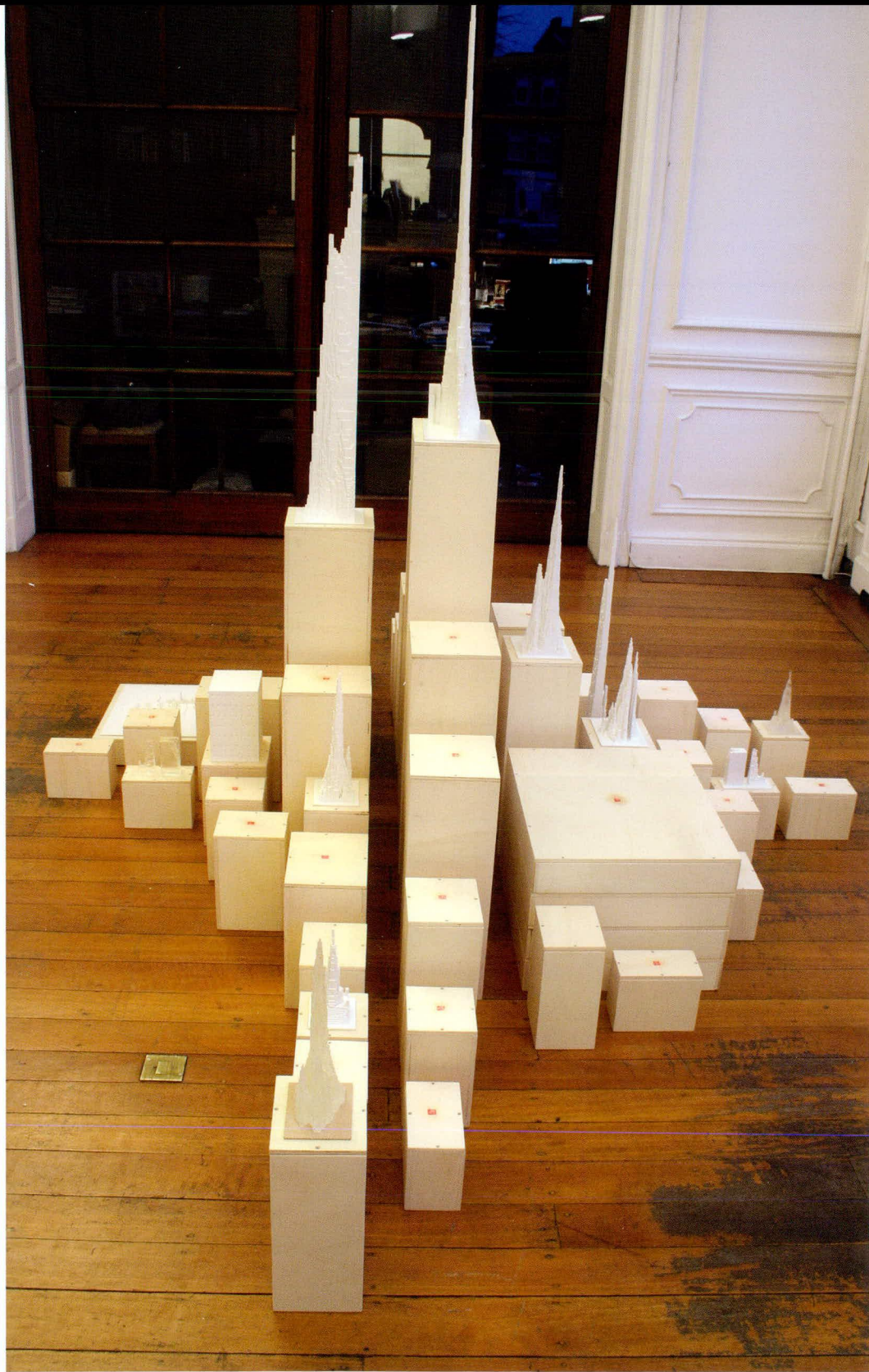

Barrio de Chabolas • 2009 • installatie

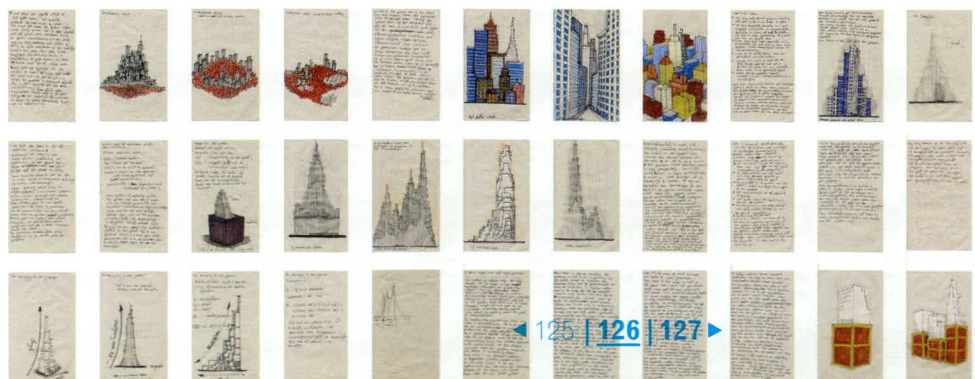

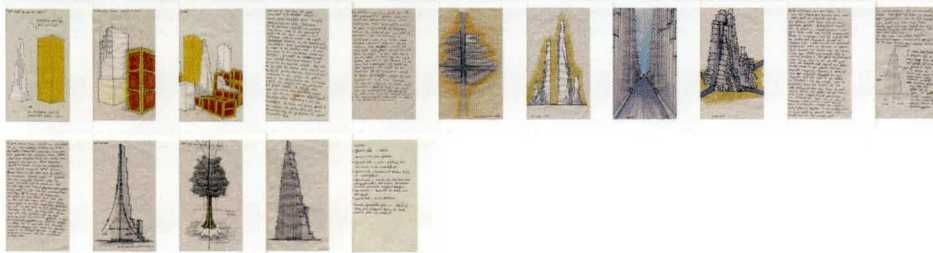
Frituur • 2002 • installatie

Kisten compositie stadsplan 001 • 2010 • installatie

Tekeningen, schetsen en teksten 004 toren • 2010

einde

ROGIER KLOMP

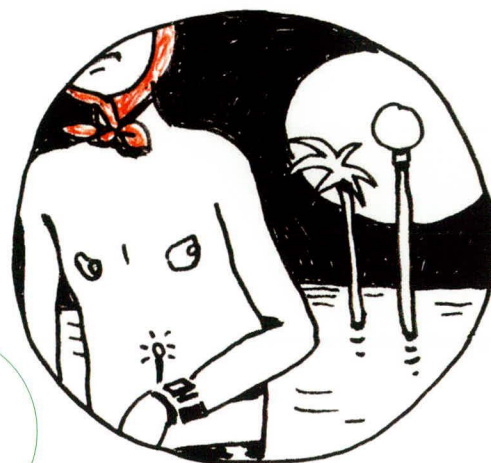

www.thisispropaganda.com

17 feb.
Amsterdam Noord

Bij kunstruimte Rhizomatic treffen we Rogier Klomp. Hij heeft er deze maand een tentoonstelling en test er verschillende methoden van het presenteren van video uit. De beamers wijzen alle kanten op en projecten schaduwen en videobeelden op de muur, op de vloer en op het meubilair. Klomp organiseert ook debatten met o.a. Joris Luyendijk over de werking van de media. Hij maakt documentaires en animaties maar ook illustraties en spotprenten over politieke onderwerpen voor *NRC next* en *NRC Handelsblad*.

De media en het waarheidsgehalte van wat ze vertellen vormen een belangrijk thema in zijn werk. Eerder maakte hij een 'documentaire' over een complottheorie rond de landing op de maan. Nu werkt hij aan een film over het feit dat de

Anna Bas Backer • illustraties • documentaire

p. 011 ►

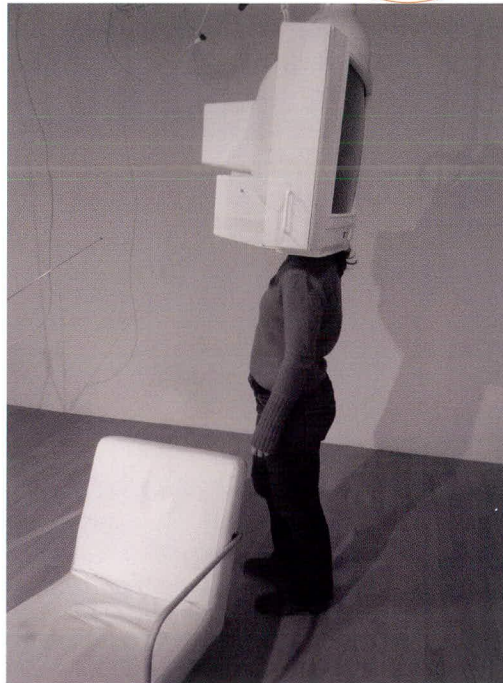

media wereldwijd voor 80% in handen zijn van zes bedrijven en dat keuzevrijheid dus een illusie is. Het is een geanimeerde documentaire die in het eerste deel de mediawereld analyseert. De analyse is realistisch, maar daarna fantaseert de documentaire verder over hoeveel macht de mediabedrijven (zouden kunnen) hebben. Rogier: "Het gaat me ook om de *mindfuck*, in die zin spreekt *Recht voor zijn Raap* me wel aan, dat je mensen aan het denken zet." Het lijkt een goede film te worden en erg **confronterend**. Het maakt je bewust van het feit dat de media elk hun eigen versie van de waarheid vertellen.

Dat doet ook een **installatie** die in Rhizomatic hangt: een uitgehold tv-toestel dat je over je hoofd trekt. Binnenin kijk je naar een klein lcd-scherm en hoor je twee speakers naast je oren. De video-film die getoond wordt gaat ook over de werking van de media en hoe ze je oordeel beïnvloeden. De twee speakers laten elk een andere boodschap horen (positief en negatief) en dat komt niet altijd overeen met wat je ziet. Welke van de drie delen vertelt de waarheid? Deze *Propaganda-machine* willen we zeker laten zien in de tentoonstelling, eventueel met de nieuwe film erin.

Het filmpje van Mickey Mouse die in elkaar geslagen wordt door een rat mag ook niet ontbreken. Het is exemplarisch voor het werk van veel deelnemers: recht voor zijn raap, confronterend. Voor Klomp was deze animatie iets leuks dat hij met een vriend even tussendoor maakte. Het

past in de **webcultuur** van deze tijd dat zo'n tussendoortje gewoon naast het serieuze werk op zijn **website** staat. De komst van de sociale media op internet zorgen steeds meer voor een **mix** van persoonlijke en zakelijke informatie.

Propagandamachine 2.0 • 2010 • installatie

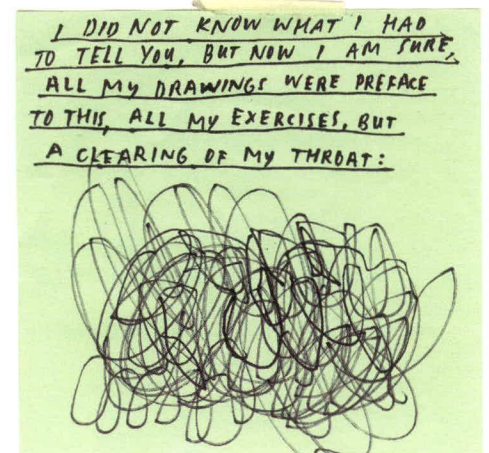
Miranda Cleary • **mixen** • **echt**

p. 017 ►

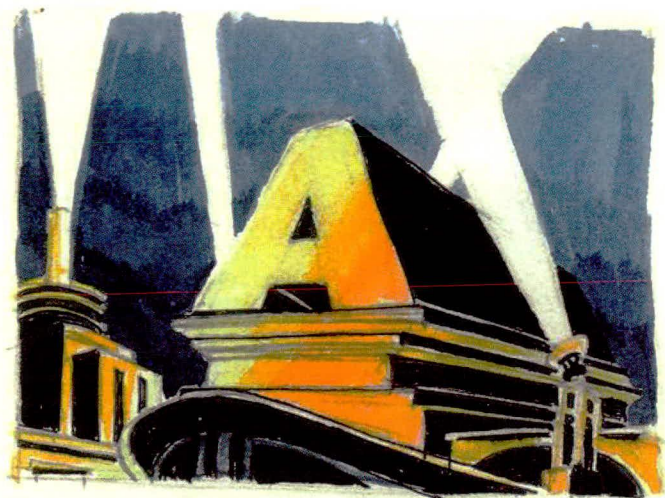

Ton van Zandvoort • **confronterend** • **documentaire**

p. 027 ►

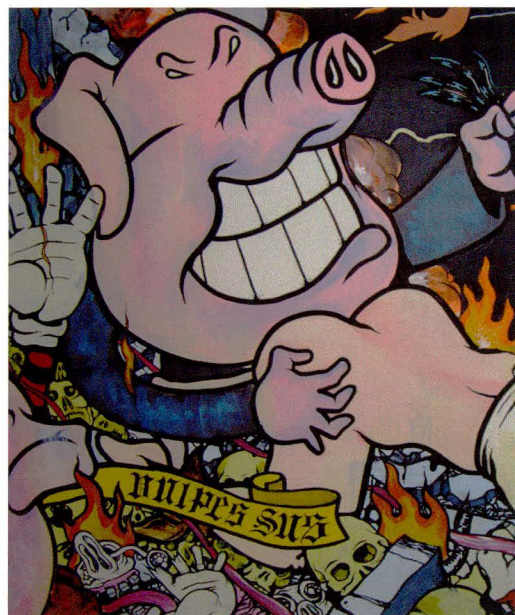

Marijn van Kreijl • **mixen** • **illustraties**

Jennifer Pettersson • [confronterend](#) • [echt](#)

p. 115 ▶

Sjocosjon • [mixin](#) • [illustraties](#)

p. 146 ▶

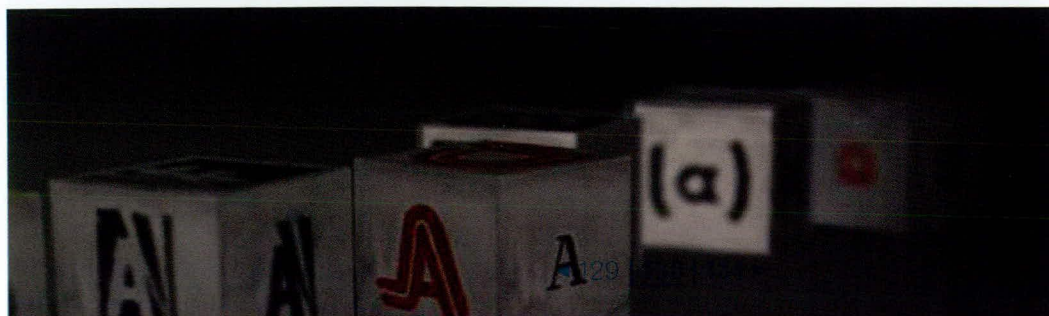
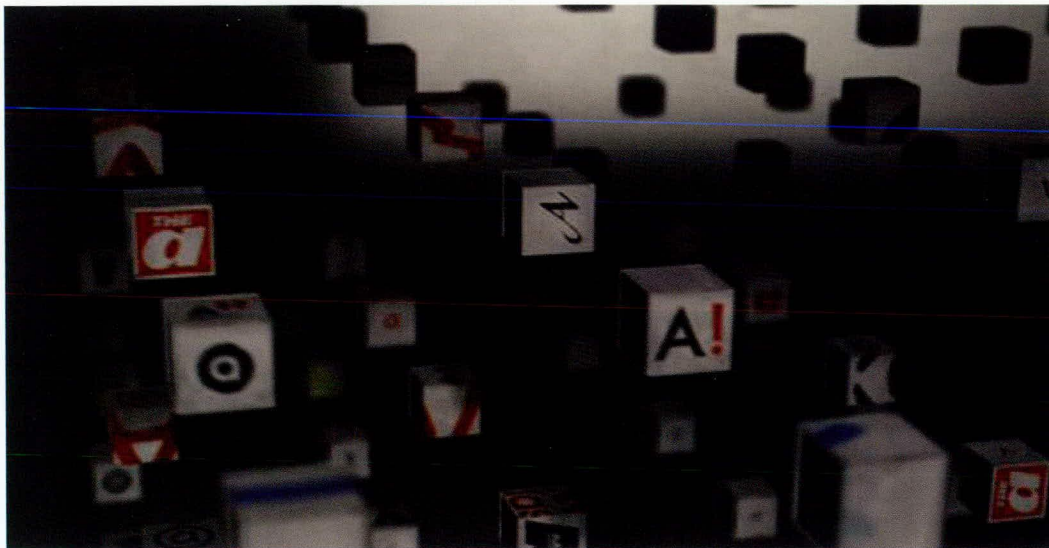

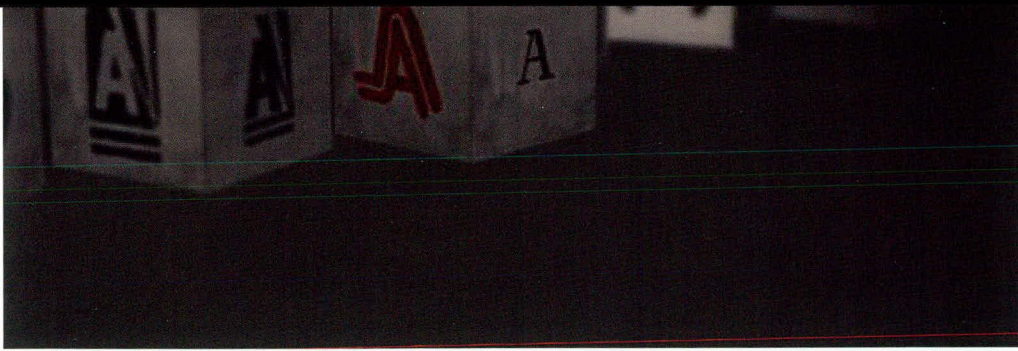

René van Engelenburg

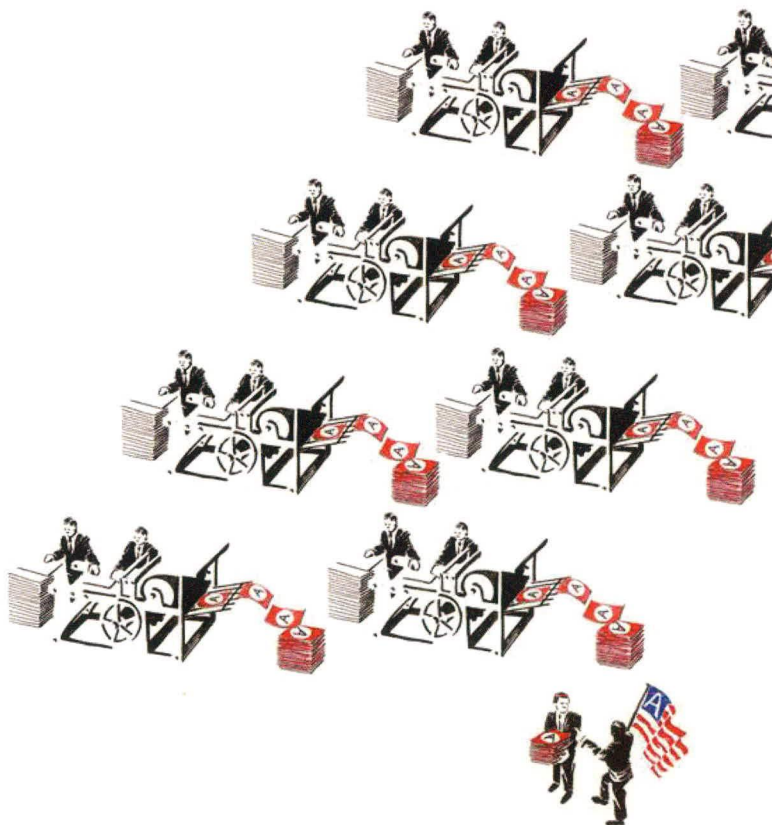
p. 138 ►

Dit is A • 2010 • animatiefilm i.s.m. Bart-Jan Kazemier

Dit is A • 2010 • animatiefilm i.s.m. Bart-Jan Kazemier

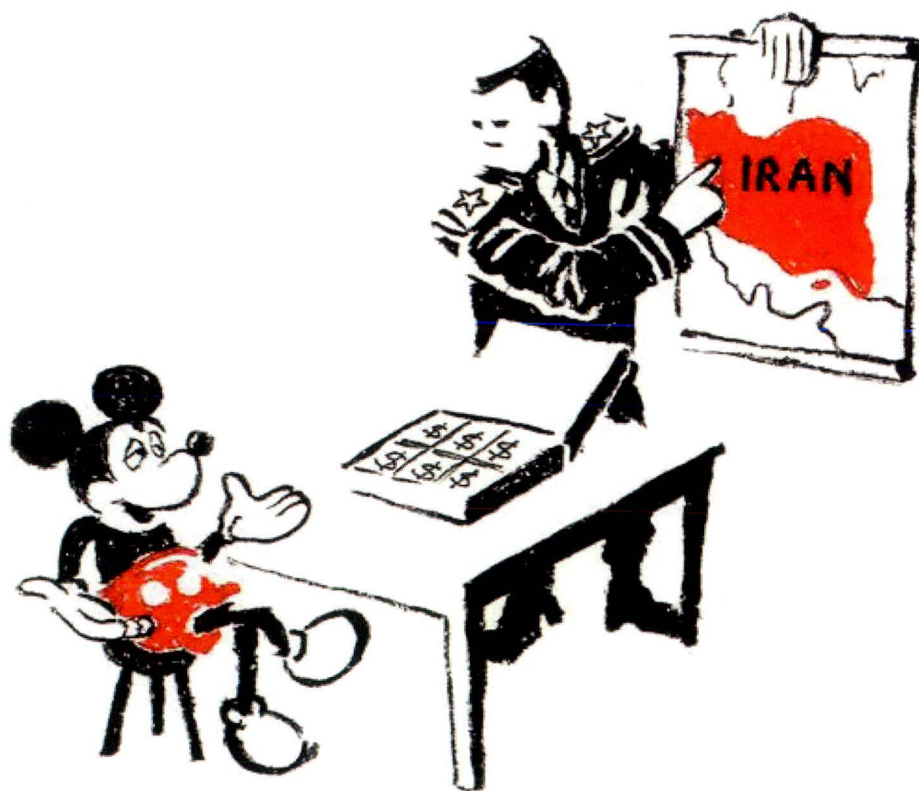

Dit is A • 2010 • animatiefilm i.s.m. Bart-Jan Kazemier

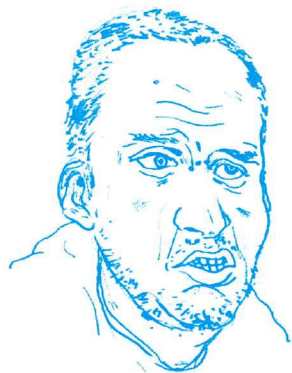
Dit is was Mickey • 2009 • animatiefilm i.s.m. Bart-Jan Kazemier

Can you sell this war?

Can you sell this war? • 2008

GIJS KAST

www.gijskast.com

**17 februari,
Amsterdam, woonhuis**

Op een scheefgezakte etage ontmoeten we Gijs Huijgen ofwel Gijs Kast. Hij studeerde in 2008 af aan de Design Academy in Eindhoven met het project *Böhn Hase*, een zwarte gids van Eindhoven. Het boekje is gevuld met prachtige, rauwe tekeningen van 'beunhazen' die verschillende diensten aanbieden. Theo de stucadoor, Bertina en Annie voor het borduurwerk, Richard de tuinman en vele anderen zijn met pagina-grote advertenties vertegenwoordigd in de gids. Kast won er een Designaward mee. De originele tekeningen werkte hij uit in zeefdrukken, er kwamen kleurvlakken en soms patronen bij.

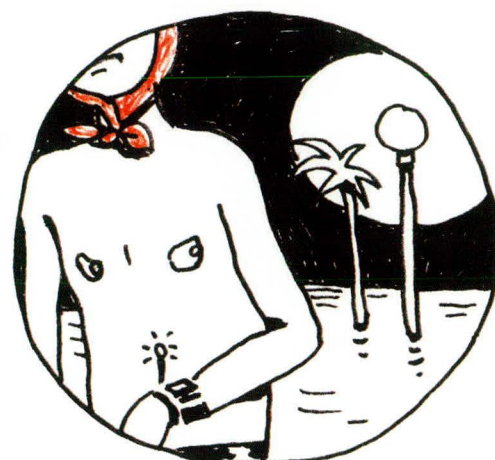
Momenteel maakt hij illustraties voor verschillende bladen en kranten, waaronder *Volkskrant Magazine* en hij werkt aan een aantal portretten voor een brochure van theatergezelschap De Mug met de Gouden Tand. Daarnaast werkt hij aan een serie over shows en beurzen. Samen met een vriend bezoekt hij

evenementen als een hondenshow en 'De sterkste man van Antwerpen', en maakt hij portretten van de bezoekers. "De campingsfeer op zo'n hondenshow is echt een goudmijn voor mij", zegt hij.

Soms wordt zijn werk wel te naargeestig gevonden, met name bij opdrachten moet hij wel eens wat al te realistische details (lees: pukkels, vlekken, rimpels) uitgummen. Recht voor zijn raap vindt hij een goede typering van zijn werk; hij vertaalt het als "iets dat heel intens is, waar je niet omheen kunt." Dat maakt zijn tekeningen ook geschikt om te gebruiken in het affiche. Hij portretteert alle deelnemers op basis van foto's die her en der van hen beschikbaar zijn.

Op de tentoonstelling zijn twee series te zien van de shows die Kast bezocht. Momenten van glorie en mistroostigheid wisselen elkaar af. De verwachtingsvolle blik van de eigenaar van een hond of het ingespannen gezicht van een man die de sterkste van Antwerpen wil zijn. Maar ook de nietige figuren die er een beetje troosteloos bij staan, waarschijnlijk net tussen twee gloriemomenten in. Ook zij zijn genadeloos recht voor zijn raap vastgelegd. Zonder bijschaven: het is wat het is.

Anna Bas Backer • samenwerken • tekening

p. 011 ►

Awoiska van der Molen • naargeestig • indringend

p. 068 ►

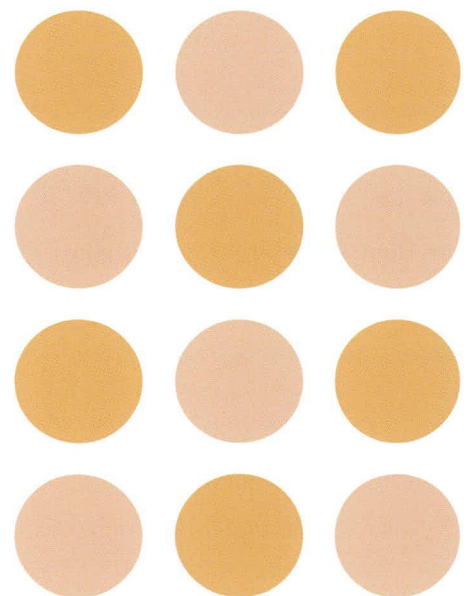

p. 084 ►

Jonas Staal • samenwerken • intens

p. 097 ►

Reineke Otten • samenwerken •
Design academy

p. 102 ►

Full Pull • 2008

Idan Hayosh • naargeestig • intens

p. 110 ▶

Also: Alencador
0672235804

Theo • 2008

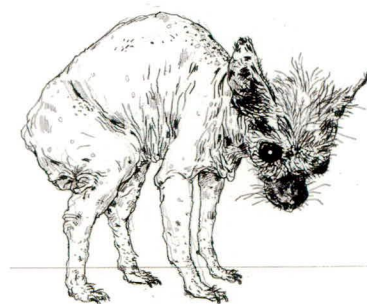

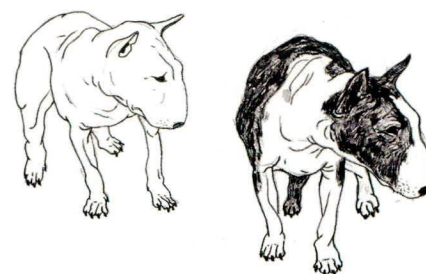
Pikey • 2009

Cheer • 2009

Chiwawa • 2009

Pittbull • 2009

einde

RENÉ VAN ENGELLEN- BURG

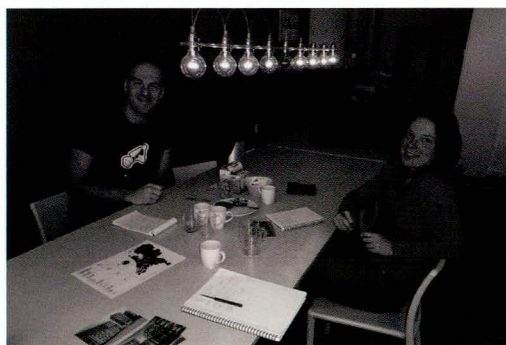

www.renevanengelenburg.com

**17 februari,
Amsterdam, kantoor**

Toe maar, een fijn kantoortje aan het Damrak! Daar zit René van Engelenburg met zijn studio en Stichting Pleinmuseum. Van Engelenburg studeerde in 2002 als **architectonisch** ontwerper af aan de Rietveld Academie in Amsterdam met een opblaasbare versie van het Rietveldpaviljoen. Daarna volgde hij de masteropleiding architectuur en **media** aan het Sandberginstituut.

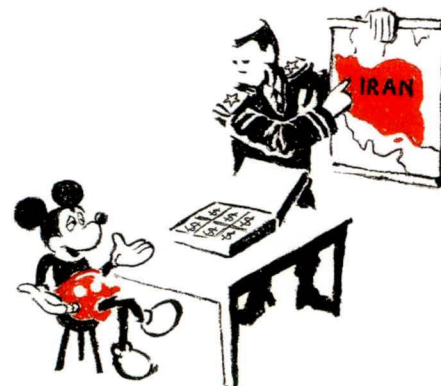
Van Engelenburg maakt tentoonstellingsontwerpen en tijdelijke projecten in de openbare ruimte. Beleving, communicatie en interactie staan centraal. Een eerste groot project was het *Pleinmuseum*: een

reizend tentoonstellingspaviljoen met hedendaagse kunst dat in verschillende steden te zien was. Het tweede grote initiatief was *Dropstuff.nl*, een platform voor mediakunst en digitale cultuur. Met de kreet 'drop ya stuff' nodigt Dropstuff uit tot het aanleveren van digitale kunstwerken, een deel wordt uitgezonden op de website, op het grote led-paviljoen of op de kleine mediazuilen – hotspots – die bij verschillende instellingen staan.

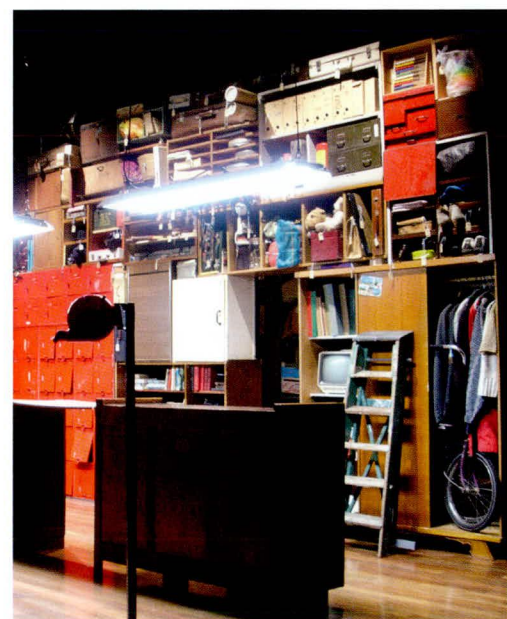
Na twee jaar *Dropstuff* wil hij met het project een nieuwe richting inslaan, naar meer interactie. De gedachte is games te ontwikkelen die je tussen twee locaties kunt spelen, of tussen een *Dropstuff*-scherm en je computer of telefoon. Nu reageert het scherm bijvoorbeeld wel op beweging of komen er sms-berichten in beeld maar als kijker heb je niet echt invloed. Dat moet veranderen. *Dropstuff* moet de komende jaren echt interactief worden en verder uitgroeien tot een netwerk

Can you sell this war?

Rogier Klomp • **media**

p. 127 ►

Wikke van Houwelingen

◀ 137 | **138** | 139 ▶

p. 142 ►

van publieke schermen die geen reclame uitzenden maar alleen kunst en cultuur.

Stichting Pleinmuseum wil tien hotspots realiseren op stations, en daarnaast bij musea en onderwijsinstellingen. Er is nu geld om twee locaties te ontwikkelen: Leiden en Utrecht. Deze zomer zou het scherm op station Utrecht Centraal van start moeten gaan. In combinatie met *Recht voor zijn Raap* is dit een mooie gelegenheid het nieuwe, *Dropstuff* te presenteren. Het mobiele paviljoen is vanaf half augustus beschikbaar en zou dan een aantal weken op de Neude kunnen staan. In de tentoonstelling komt een projectie van het paviljoen en een zuil met touchscreen. Bezoekers aan het paviljoen wil hij als een hologram in het museum laten verschijnen.

Nu de inhoud nog: Van Engelenburg wil nieuwe interactieve games laten ontwerpen voor *Dropstuff*. Via een *pitch* of oproep nodigt hij Utrechtse ontwerpers uit hiervoor in te zenden. Utrecht profileert zich graag als gamestad, er is een goede opleiding en er zijn veel mediabedrijfsjes; het moet dus geen probleem zijn een mooie game te realiseren. Over die details praten we een andere keer verder. Van Engelenburg stuurt ons met de lift naar beneden en we komen vanuit het sobere kantoor terecht in een kleurrijke uitdragerij van souvenirs, t-shirts, sjaaltjes en andere prullaria. Wat een feestelijk karwei is dit toch.

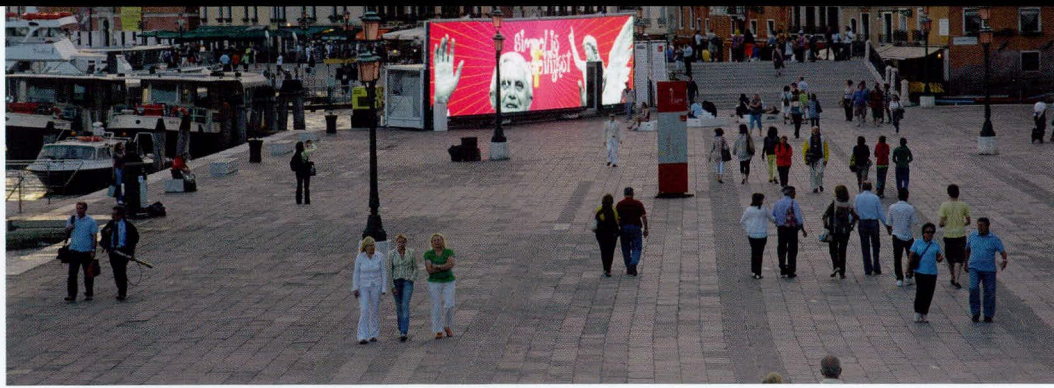
Marc Koehler

p. 159 ►

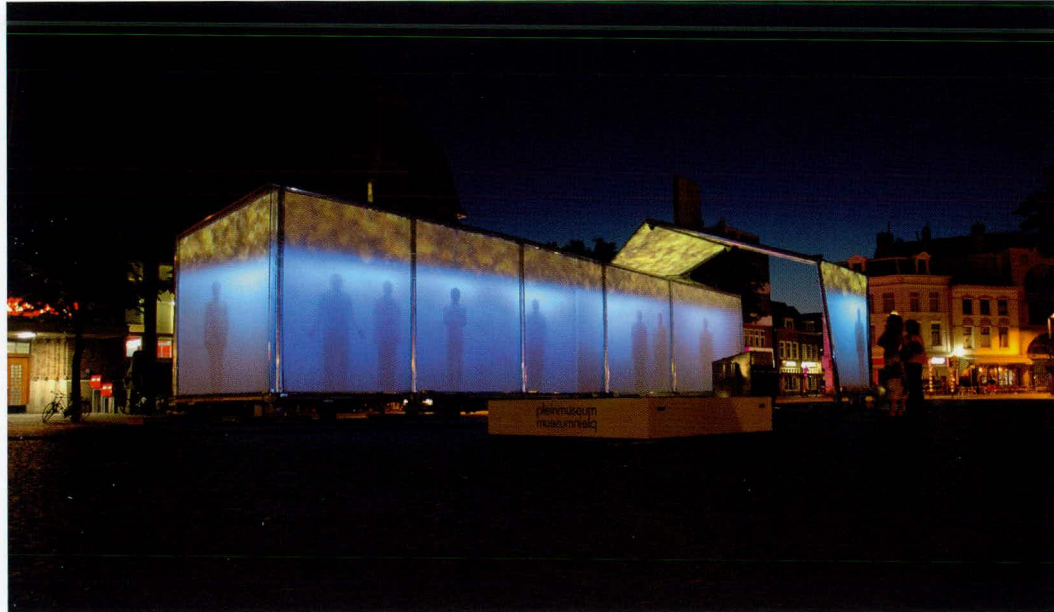

Dropstuff • ongoing • media installatie

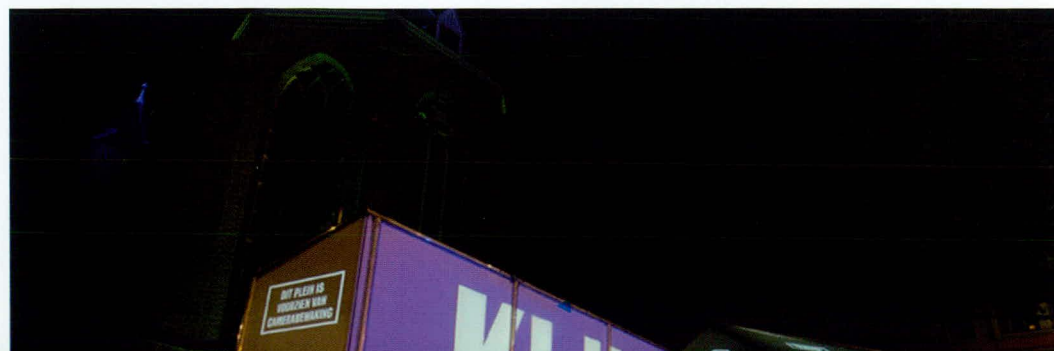
Dropstuff • ongoing • media installatie

Pleinmuseum • 2004 – 2007 • mobiel tentoonstellingspaviljoen

Pleinmuseum • 2004 – 2007 • mobiel tentoonstellingspaviljoen

Pleinmuseum • 2004 – 2007 • mobiel tentoonstellingspaviljoen

Onzichtbaar Werk • 2008 • tentoonstellingsontwerp

Blaas de Rietveld op • 2002 • installatie

einde

INTER- MEZZO

13 feb.
Utrecht, Centraal Museum

So. That whas fun. Opening van Alexander van Slobbe. Met Marc Koehler de ruimten van de tentoonstelling bekeken en wat ideeën besproken voor de inrichting. Bijvoorbeeld spelen met de schaal van de werken: alles ordenen op grootte. Omdat de werken zo divers zijn is een inhoudelijke ordening misschien niet evident. Presentatie op formaat is meer In Your Face en kan ook onverwachte combinaties opleveren. Een andere gedachte is een maquette van de tentoonstelling als start neerzetten en de poppen uit de maquette lifesize ook in de

tentoonstelling laten terugkeren. Spelen met schaal, alsof je in een maquette rondloopt.

Andrew van Sticky is er ook. Sticky is het ontwerpbureau dat de software voor het interactief decor van het Nationaal Ballet heeft ontworpen. We fantaseren over een systeem dat de beweging van de bezoekers volgt en registreert welk kunstwerk het meest en het langst bekeken wordt.

Marc en Andrew maken kennis met Edwin Jacobs die nog even toelicht wat In Your Face voor hem betekent. Het is werk dat je - ongeacht techniek of discipline -

meteen pakt. Het raakt je direct, zoals de animatie met Mickey Mouse van Rogier Klomp. "It's The hook", zegt Edwin.

einde

WIKKE VAN HOUWE- LINGEN

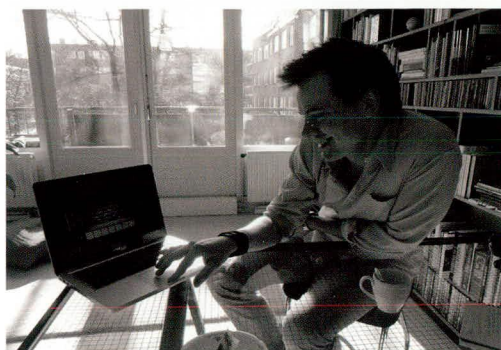

www.wikke.nu

**12 feb,
Amsterdam**

Wikke van Houwelingen is theatervormgever. In zijn etage aan de Govert Flinckstraat laat hij ons op de computer een reeks imponerende decors zien. Voor zijn afstudeerproject aan de masteropleiding theatervormgeving van het Frank Mohr Instituut in Groningen maakte hij in 2006 een toneel dat gevuld is met hangende objecten. Het was een wirwar van allerlei voorwerpen waar de acteurs doorheen dwaalden. De voorstelling ging over de keuzevrijheid van jongeren. Het decor was het **woud aan mogelijkheden** waar je uit kunt kiezen, vormgegeven als een bevroren explosie of de binnenkant van iemands hoofd.

Het transformeren van de ruimte is een rode draad in het werk van Van Houwelingen. Zijn decors zijn zo **intens** en **gelaagd** dat de oorspronkelijke ruimte onherkenbaar is. Het decor voor *Hoog* bestond uit een berg papier van 20.000 kilo, de acteurs speelden op het papierlandschap en het publiek kon niet alles overzien. Ook in de vormgeving van het decor van *Hond* was veel te zien. Het was een weergave van de leefruimte van reclameman Albert, die op een vakantie eiland in de Middellandse Zee van zijn verslavingen af probeert te komen met hulp van twee vrienden. De achtergrond was een kleurrijk en druk behang, vol posters en beschreven met oneliners. De kreten slaan op het drugsgebruik van de hoofdpersoon, maar ook op de belevingswereld van de huidige generatie dertigers:

'Geluk is niet genoeg, ik eis euforie'.

In de komende periode werkt Wikke van Houwelingen aan een inrichting in TENT voor de museumnacht en aan een decor voor een stuk over fietsen en zelfmoord (!). Daarna kan hij aan de slag in het Centraal Museum. Daar krijgt hij projectkamer 4 tot zijn beschikking om deze als bijdrage aan *Recht voor zijn Raap* te transformeren tot een Wikke van Houwelingen. In plaats van een toneelstuk zou hier het verhaal van het museum het uitgangspunt kunnen zijn, eventueel ook met werken uit de collectie.

**april,
Utrecht,**

Wikke komt naar het museum met een voorstel voor de inrichting van de projectkamer. Hij wil het stuk *De Hamletmachine* van Heiner Müller als uitgangspunt nemen voor zijn **installatie**. *De Hamletmachine* is gebaseerd op *Hamlet*, maar gaat vooral ook over (de geschiedenis van) het theater en acteren, er zitten talloze verwijzingen in en het is geen lineair verhaal maar een reeks van associaties. Dat is althans wat **Google** mij over het stuk vertelt.

Van Houwelingen vertaalt dit **hergebruik** en putten uit de theatergeschiedenis naar een puinlandschap: 'De berg puin draagt een groot verleden met zich mee en er zal iets heel nieuws uit groeien. Er gaat een **dreiging** van uit, het zijn **rauwe** plekken vol van afbraak en verlatenheid, en tegelijk voel je de mogelijkheden en de creativiteit.' Drie weken lang duikt Van Houwelingen met een assistent in de ruimte onder om deze onherkenbaar te transformeren tot een fictief decor voor *De Hamletmachine*.

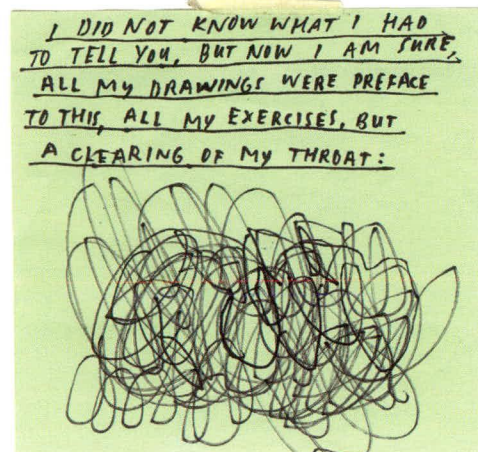
Iris van Herpen • **wirwar** • **intens**

p. 033 ►

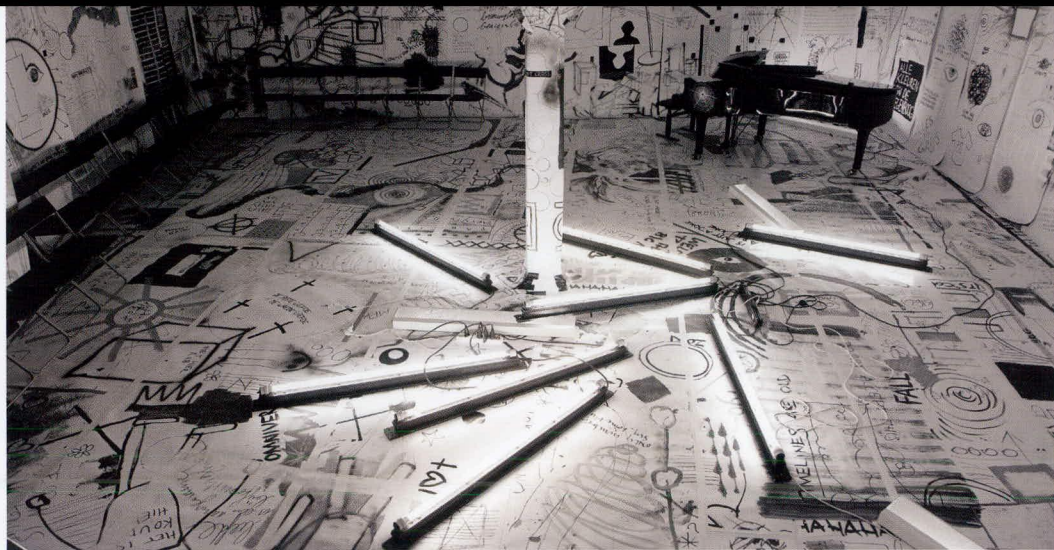

Tom Verbruggen • **wirwar** • **intens**

p. 054 ►

Marijn van Kreijl • **mixen** • **hergebruik**

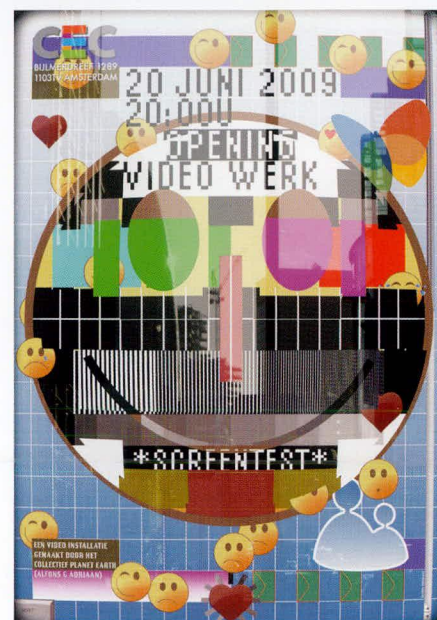
Harawi • 2009 • (foto: Thijme Breukers)

RaceMilieuMoment • 2006 • (foto: Thijme Breukers)

Hond • 2009 • (foto: Thijme Breukers)

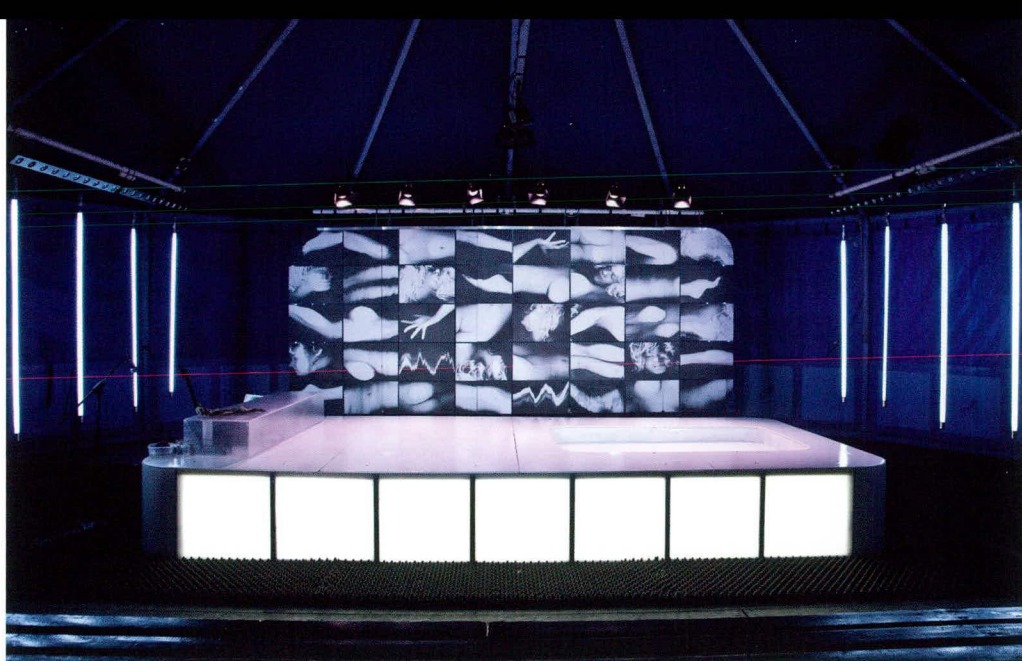
Alfons Hooikaas mixen • gelaagd

p. 153 ►

René van Engelenburg

p. 138 ►

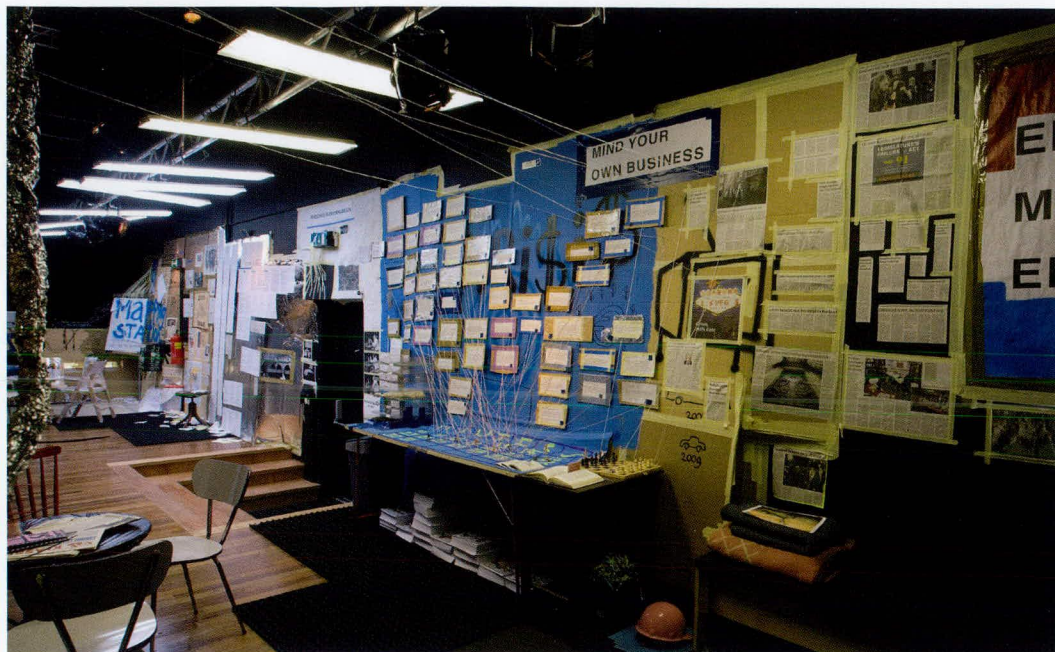

Pool (no water) • 2009 • (foto: Thijme Breukers)

Zoek • 2007

Crisis in Frascati • 2009 • (foto: W. Sluyterman van Loo)

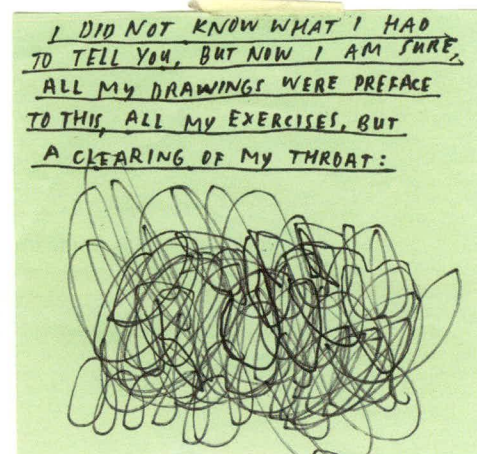
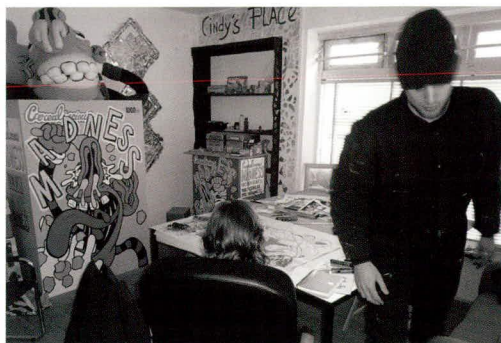
De Weerzinwekkende • 2009 • (foto: Thijme Breukers)

einde

SJON

www.sjocosjon.com

Marijn van Kreijl • [mixin](#) • [tekening](#)

p. 073 ►

18 januari, Amsterdam

Bij het Fonds BKVB lachen we om de *Intimidatiecursus* op de website van Sjosjon. Een training in vier delen waarbij hij als Johnny Da Silva de cursisten leert collega Amsterdammers te intimideren met taalgebruik, lichaamstaal en brutaal gedrag. Is dit ook toepasbaar in Utrecht?

12 februari, Amsterdam

Op naar Sjosjon. Tenminste dat dachten we. Totdat we zijn naam niet vonden bij de bel en op het adres van de volgende afspraak bleken te staan. Aldus veel van Amsterdam gezien vandaag.

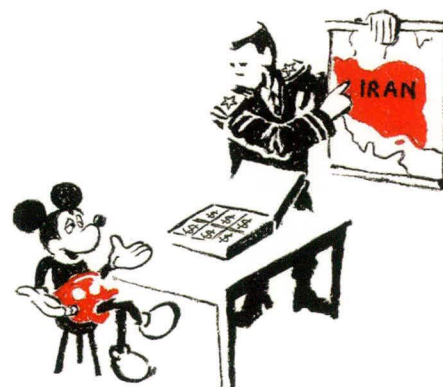
Jonas van Praag alias Sjosjon heeft zijn atelier in een leegstaande (onverwarmde) benedenwoning. We hebben het over de *Intimidatiecursus*, "Maar dat is al een oud werk van 2004 of 2005, in die [video](#) ben ik ook veel jonger en knapper." Aanleiding voor de cursus was dat hij merkte dat zijn accent buiten Amsterdam reacties opriep, dat mensen daar-

door een bepaalde verwachting van hem hadden. Met dergelijke verwachtingspatronen speelt hij ook in zijn nieuwste werk: grote [tekeningen](#) in zwart en rood op krantenpapier, die elementen uit de populaire [beeldcultuur combineren](#) op een [confronterende manier](#). Symbolen die groepen zichzelf toe-eigenen om hun [identiteit](#) te definiëren zijn hier het uitgangspunt. Er is een tekening in wording van een halfnaakte cowgirl met mooie rondingen en aan de muur hangt een vel met een breed grijnzende Marrokaan met de armen vol tattoos.

Bij het Fonds BKVB deed hij onlangs een aanvraag om onderzoek te doen naar de overeenkomst tussen hoe Amerika Irak wil veroveren en hoe Nike een marktaandeel in de sport wil veroveren. Propaganda en marketing maken gebruik van dezelfde technieken. Dergelijke mechanismen fascineren Sjosjon.

Op de website had ik al gezien dat hij goede muurschilderingen en graffiti maakt. Voor de tentoonstelling vinden we dat de beste optie. We gaan voor een muurschildering die zo vet wordt dat het museum het zal uithakken om te bewaren.

Can you sell this war?

Rogier Klomp • [mixin](#) • [tekening](#)

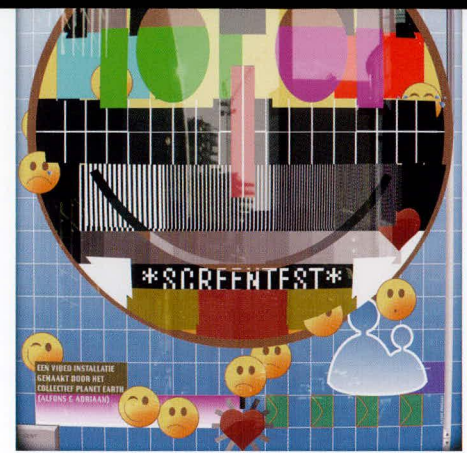
p. 127 ►

18 februari,
Utrecht

Sjocosjon bezoekt het museum en laat een eerste schets voor zijn muurschildering zien. Hij combineert daarin twee bekende figuren uit Utrechtse (sub) culturen met elkaar. De ene is 'The Legendary Wheely', een jonge Marrokaan uit Kanaleneiland die beroemd werd op Youtube met een filmpje van de wheely die hij met zijn scooter maakte. De ander is een held uit het verleden: Willibrord, die trots op zijn paard als standbeeld in

het centrum van Utrecht staat. Zonder gene mixt Sjocosjon deze twee totaal verschillende culturen tot een nieuw beeld: *St. Wheelybrord*. Een gewaagde combinatie, die echter feilloos de overeenkomst tussen beide aangeeft: elke groep heeft zijn eigen symbolen en rituelen om zich te onderscheiden van anderen. In de versie van Sjocosjon is Willibrord getransformeerd tot een zelfbewuste, hedendaagse cultheld.

Alfons Hooikaas mixen • identiteit • symboliek

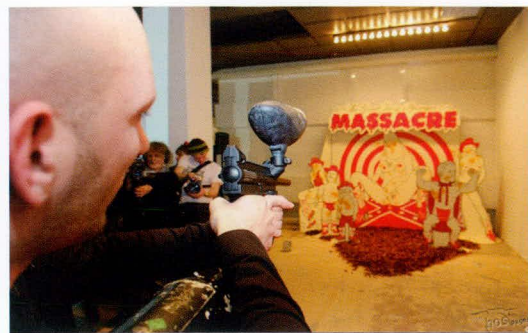
p. 153 ►

Muurschildering in de Jardim Botânico, Rio de Janeiro • 2010

Muurschildering in de Jardim Botânico, Rio de Janeiro • 2010

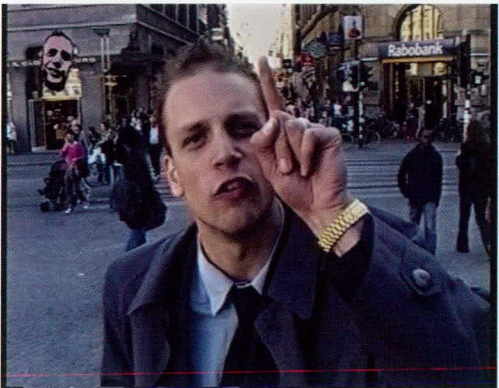
The Great Jerry Springer Massacre • 2010 • tentoonstelling

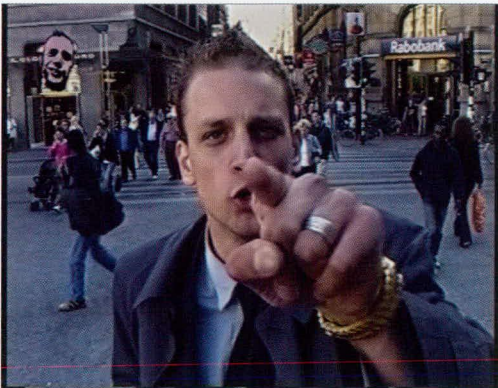
*The Great Jerry Springer Massacre • 2010 •
tentoonstelling*

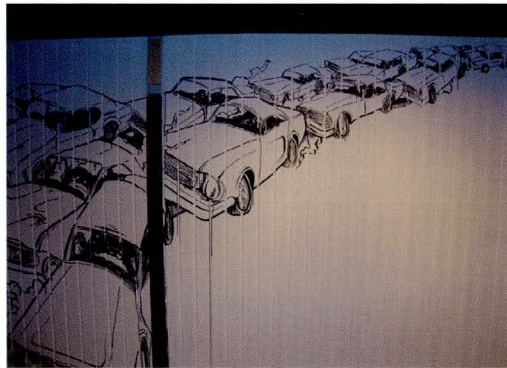
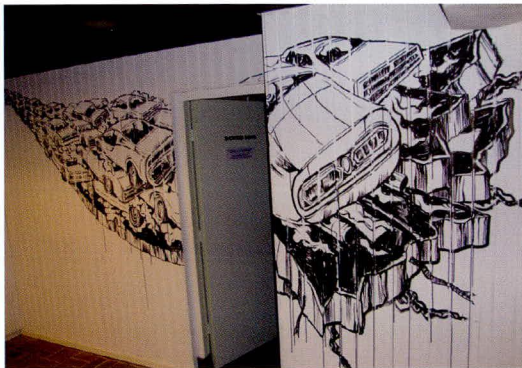
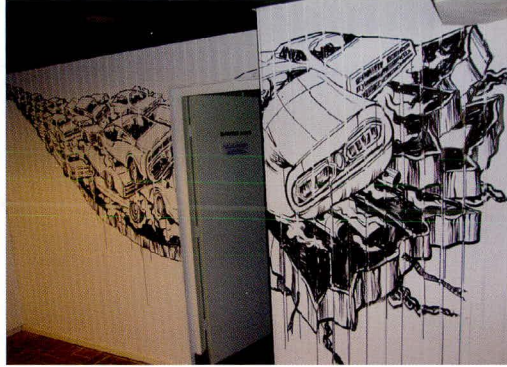
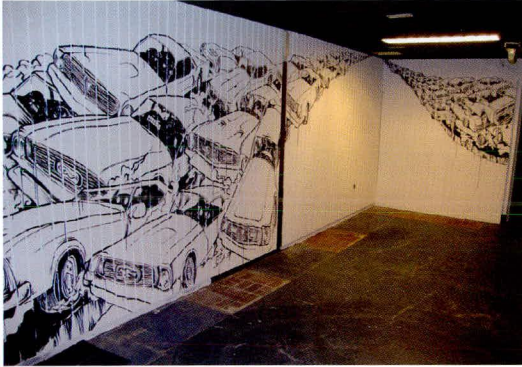

*The Great Jerry Springer Massacre • 2010 •
tentoonstelling*

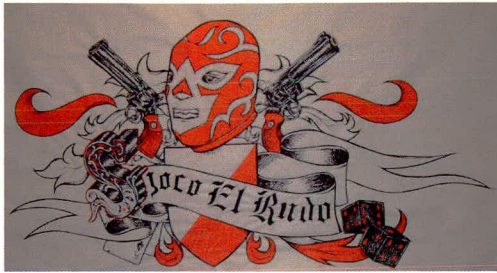
Intimidatiecursus • 2004 • film

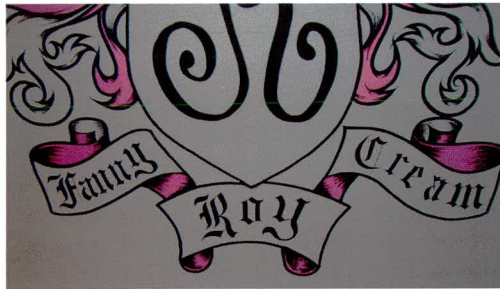

Muurschildering voor de sociëteit De Sauna

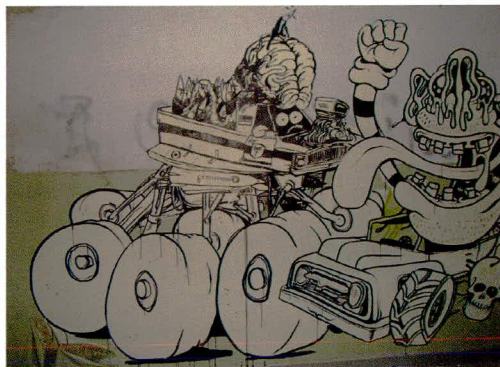
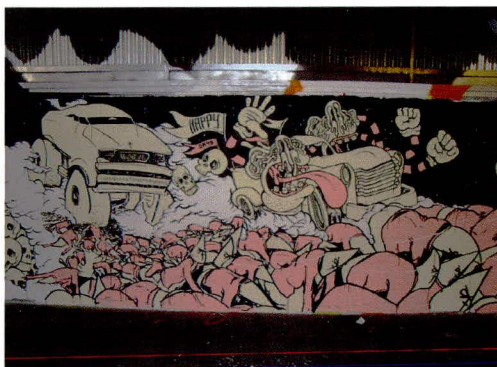
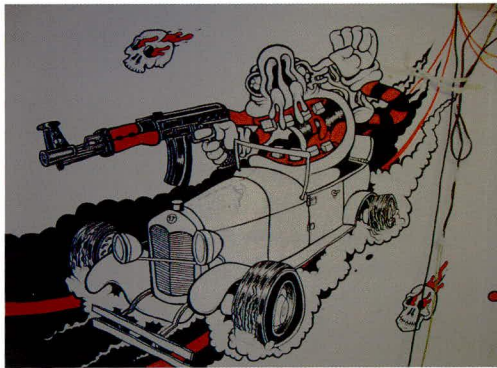

Uit de serie *Sjoco El Rudo and The Mokum Suicide Squad* • 2010

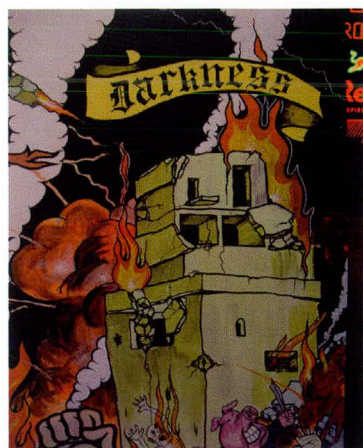
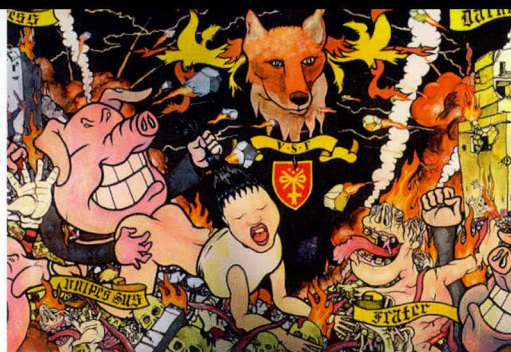

Muurschildering *KWIJT* in het nieuwe *KWIJT* kantoor

The Dying Year Of A Twenty Something

Vulpes Sus Frater; Sickness & Darkness

In Godsnaam Gelukkig • 2010 • muurschildering Centraal Museum

einde

ALFONS HOOIKAAS

www.hooikaas.com

**Woensdag 10 feb. 14.00 uur,
Amsterdam**

Na een barre tocht door de sneeuw komen we aan bij Alfons Hooikaas, die zijn studio heeft in een tot ateliers verbouwde boot aan de Stavangerweg. Op het terrein eromheen troosteloze containerwoningen die herinneren aan Oostduitse woonkazernes. Maar dat kan ook aan het weer liggen. De studio is onderin de boot. We horen het water tegen de wand klotsen.

Op de website van Hooikaas was niet veel recent werk te zien. De vormgeving van kledinglabels en een pr campagne voor het merk Jut en Jul en enkele boeken: de eindexamencatalogus van ArtEZ en een weergave van het ontwerpproces voor dit boek in een dagboek van 300 dagen. Het betekent gelukkig niet dat er niet meer is gemaakt. In 2006-2007 deed Hooikaas de vormgeving van het curatoriaal programme van De Appel: het is fris en direct, met kleurplaten als affiches

en een website die werkt als een prik-bord. Ook maakte hij in 2006 de publicatie van de Koninklijke Prijs voor Vrije Schilderkunst, die in vorm een persiflage is op de klassieke kunstcatalogus. En hij werkte met Peter Greenaway samen aan diens boek *Fort Asperen Ark, A Peter Greenaway Flood Warning*. Momenteel werkt hij vooral aan [websites](#).

Hooikaas studeerde in 2004 als grafisch ontwerper af aan [ArtEZ in Arnhem](#) en won daarbij een aantal awards. Hij liep stage bij Nick Bell in London. In de typering recht voor zijn raap herkent hij zich: "Directe communicatie vind ik belangrijk". Toch is het werk ook [ge-laagd](#), verschillende beelden, [illustraties](#) en informatie plaatst hij over elkaar heen en bestaande [symbolen mixt](#) hij tot een nieuw geheel. Bijvoorbeeld in een groot [affiche](#) van een sterrenhemel waarop sterren en manen uit alle vlaggen van de wereld weer terug gebracht worden naar hun oorspronkelijke omgeving.

We vragen Hooikaas de publicatie bij de tentoonstelling vorm te geven. Dat wil hij wel, "maar moet dat een klassieke catalogus worden?" Nee dat hoeft niet. Sterker nog, het mag geen klassieke catalogus worden! Het boek zou eerder het gevoel moeten hebben van een avondje [googlen](#) op de bank.

6 mei 2010, Utrecht

Hooikaas presenteert zijn eerste schetsontwerp voor de publicatie, de flyer en het affiche bij de tentoonstelling. Met Koehler werkt hij samen aan de typografie voor de tentoonstelling. Ze vinden elkaar ook in het denken over wat de deelnemers aan de tentoonstelling bindt. Is hier sprake van nieuwe generatie

Iris van Herpen • [mixin](#) • [ArtEZ Arnhem](#)

p. 033 ►

Felix Weigand • [affiches](#), [flyers](#), [boeken](#)

p. 044 ►

kunstenaars en ontwerpers, met gemeenschappelijke kenmerken? Daar wil hij ook graag onderzoek naar doen, verbanden zichtbaar maken.

Zoals in al zijn ontwerpen is er ook in dit geval sprake van veel en van verschillende lagen naast elkaar. Het blog wordt uitgangspunt voor de catalogus, het

bepaalt de volgorde waarin de kunstenaars aan bod komen en zorgt voor een verticale ordening. Verschillende soorten informatie komen in kolommen naast elkaar en er wordt over en weer gelinkt naar andere beelden en teksten. Het is een uitstekende vertaling van het virtuele van internet in de vorm van een boek.

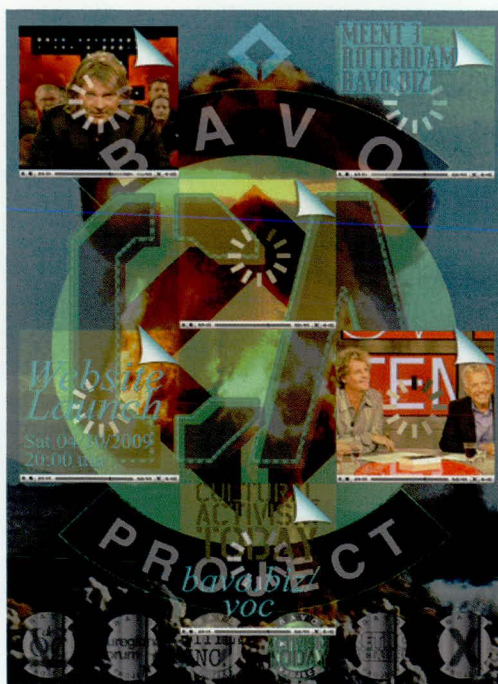
Job Wouters • mixen • affiches, flyers, boeken

p. 079 ▶

Sjocosjon • mixen • identiteit • symboliek

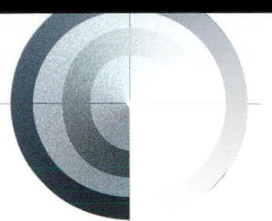
p. 146 ▶

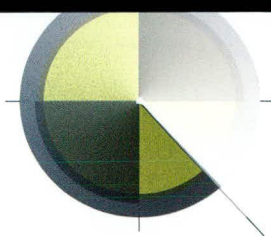
BAVO Research • 2009 • Logo-systeem en affiches

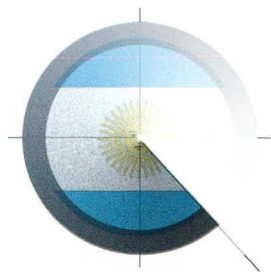
RIALTO

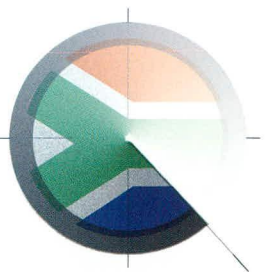
RIALTO
CLASSIC

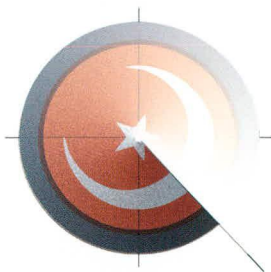
TEST
SCREEN

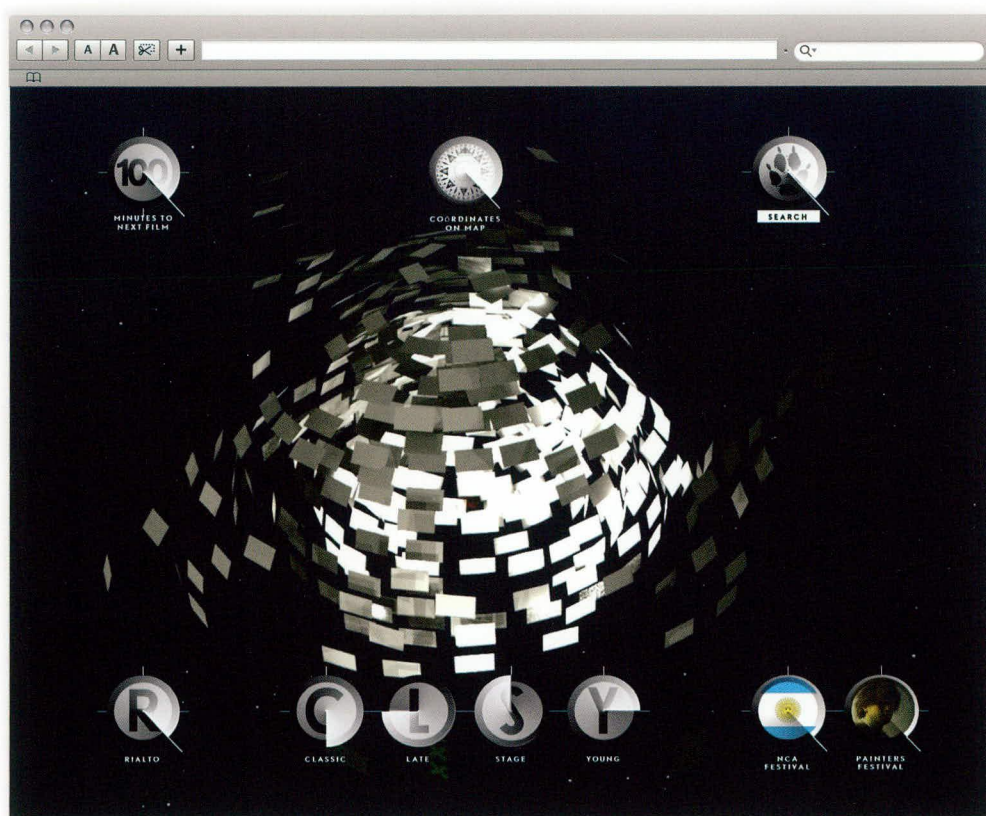
CINE NUEVO
ARGENTINA

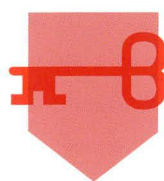
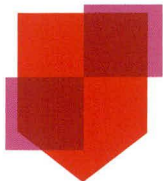
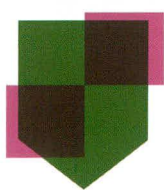
SOUTH AFRICA
IN THE PICTURE

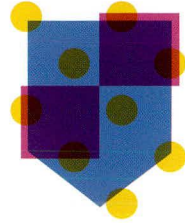
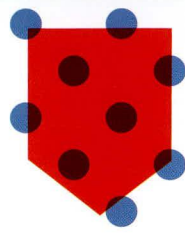

CINE
TURKEY

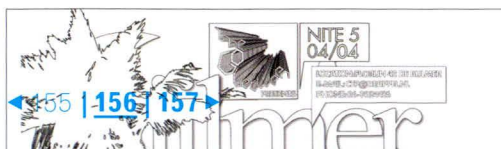
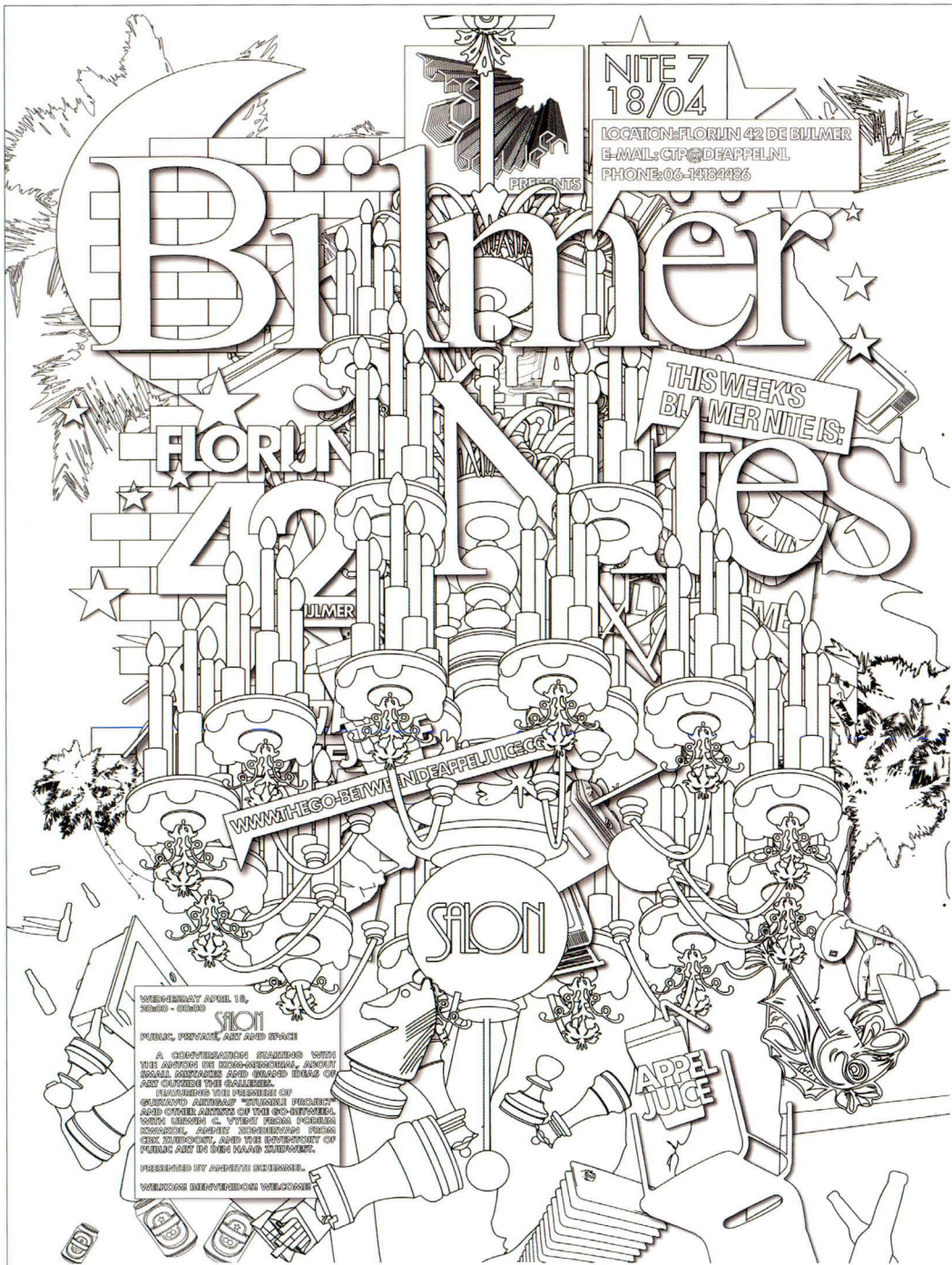

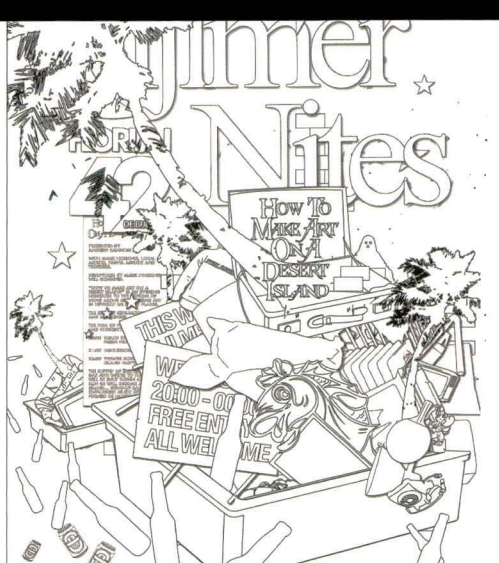
Rialto cinema • 2007 • Logo-systeem en website

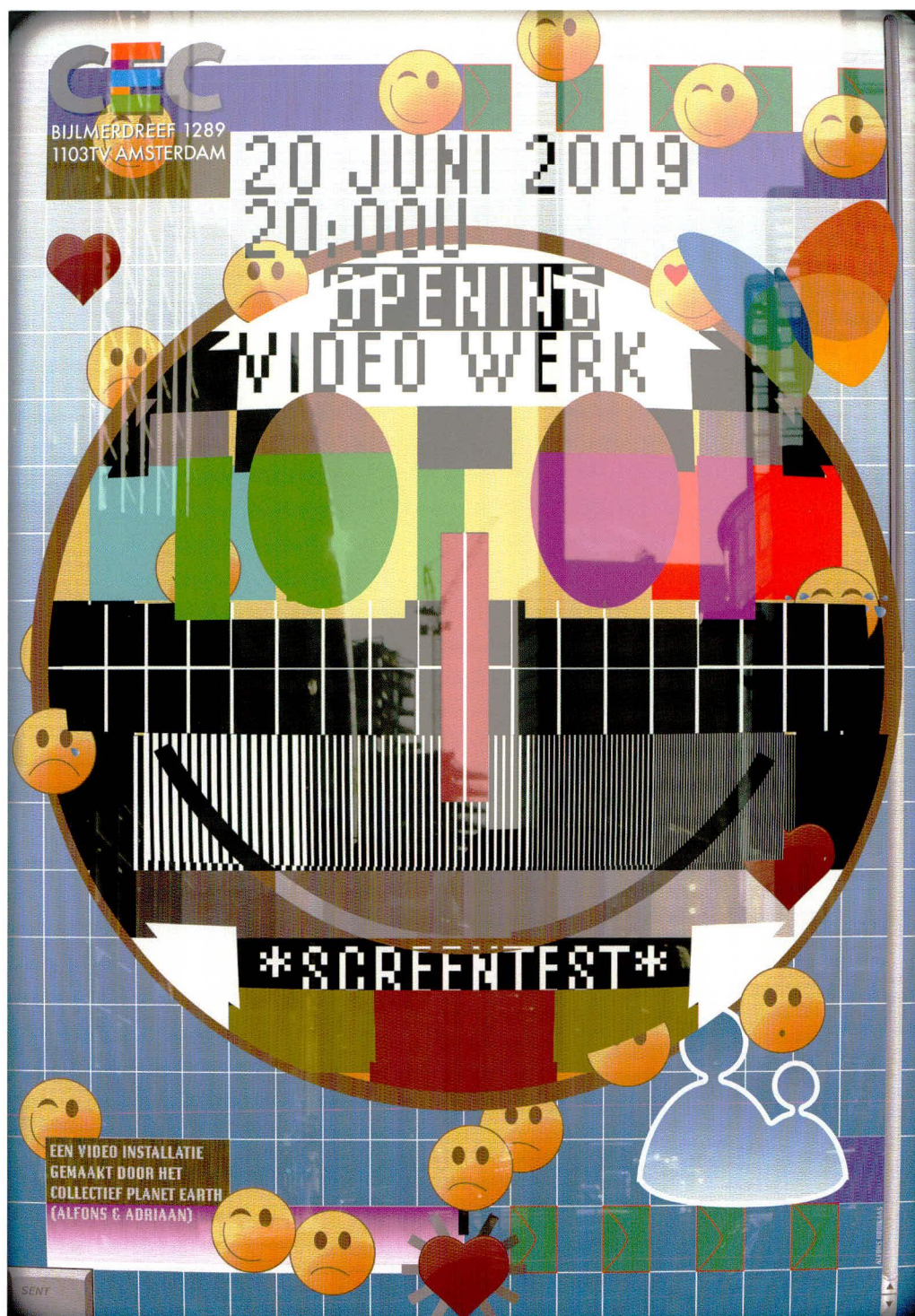

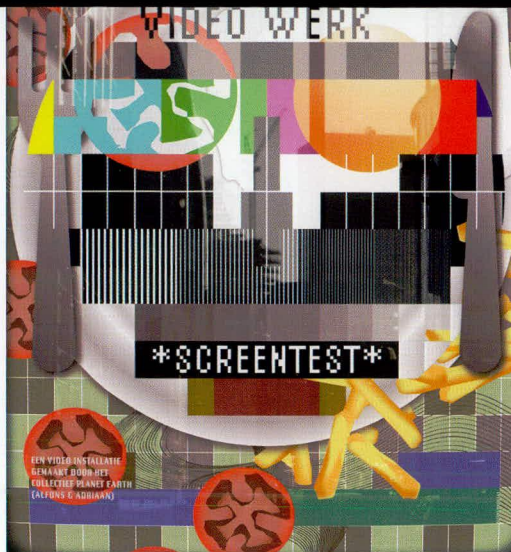
Modulair Logo-systeem • 2010

Bijlmer Nites • 2007 • Afficheserie

* SCREENTEST * • 2010 • affiche serie

Flagstars • 2010 • affiche

einde

MARC KOEHLER

www.marckoebler.nl

LOLA • [mixin](#) • [architectuur](#)

p. 089 ►

**10 februari 11 uur,
Amsterdam**

Daar gaan we! Met Camiel op weg naar de eerste atelierbezoeken voor *Recht voor zijn Raap*. Op de fiets door Amsterdam, wind en sneeuw trotserend. Ik voel me heel Hollands.

Marc Koehler ontvangt ons in zijn studio in een kunstverzamelgebouw aan de Tolstraat. Hij beschikt er over een grote lichte ruimte en een kleinere kamer die hij de 'sweatshop' noemt. Er wordt daar hard gewerkt. Koehler reageert enthousiast op onze vraag of hij de vormgeving van de tentoonstelling wil doen.

Hij studeerde [architectuur](#) in Amsterdam en Lissabon en behaalde in 2003 met lof zijn master aan de TU delft. Sinds 2004 geeft hij ook les aan de TU en in 2005 startte hij zijn eigen bureau Marc Koehler Architects.

We bekijken wat van zijn werk. Maquettes van een cultureel centrum in Lokeren (B) waarbij hij een deel van het oude gebouw opneemt in het nieuwe. Een woonhuis in IJburg van zwarte baksteen met reliëf in de gevel zodat planten het gebouw op den duur overgroeien. Koehler werkt bij het ontwerpen vanuit de omgevingsfactoren en het gebruik van een project en streeft naar een zintuiglijke ervaring van ruimte. "Het gaat om het creëren van ruimtelijke voorwaarden voor een verbonden, [multifunctionele](#) en [aanpasbare](#) omgeving die op vele manieren kan worden bewoond en [toegeëigend](#) en waarin stad, natuur en gebruik samenvloeien." Hij noemt dit 'domestic landscape'. Deze openheid is voor hem de essentie van een duurzame en sociale architectuur.

Koehler probeert telkens tegenstellingen te verenigen: "Ik zoek een combinatie van Hollandse [nuchterheid](#) en Japanse

René van Engelenburg

p. 138 ►

gevoeligheid. In de typering recht voor zijn raap herken ik me wel, maar ik zou het liever positiever formuleren: mijn werk is wel bold, maar niet schreeuwerig of eendimensionaal. In de communicatie ben ik wel aan het zoeken: moet het stoer of breekbaar, of kan het ook allebei?"

Van zijn werk willen we enkele maquettes laten zien. Hij stelt voor een stop-motion film te maken van een virtuele reis door een architectonisch landschap, opgebouwd uit maquettes van recente projecten. De titel van de film is *Supermodel/ Domestic Landscape*.

Voor de vormgeving van de tentoonstelling gaan de gedachten in de richting van een 'light garden', een landschap dat steeds veranderd door de spots die in

willekeurige volgorde de kunstwerken verlichten. Het landschap is een verbindend element tussen de zeer uiteenlopende werken in de tentoonstelling en nodigt de bezoeker uit tot het kiezen van een eigen route.

11 mei, Utrecht

Het definitief ontwerp voor de tentoonstelling is vastgesteld. We vragen Marc geen wijzigingen meer aan te brengen. Of dat lukt is de vraag, want in zijn hoofd lijken de ideeën eindeloos over elkaar heen te buitelen en gaat het ontwerpen altijd maar door. Het is een vloeiend proces dat niet in een rechte lijn op een einddoel afstevent maar heel lang **flexibel** blijft. Het eindresultaat is evenwel een rustig en consistent geheel.

Community Center • 2010 • Heuvelland, Belgium

Book staircase • Amsterdam

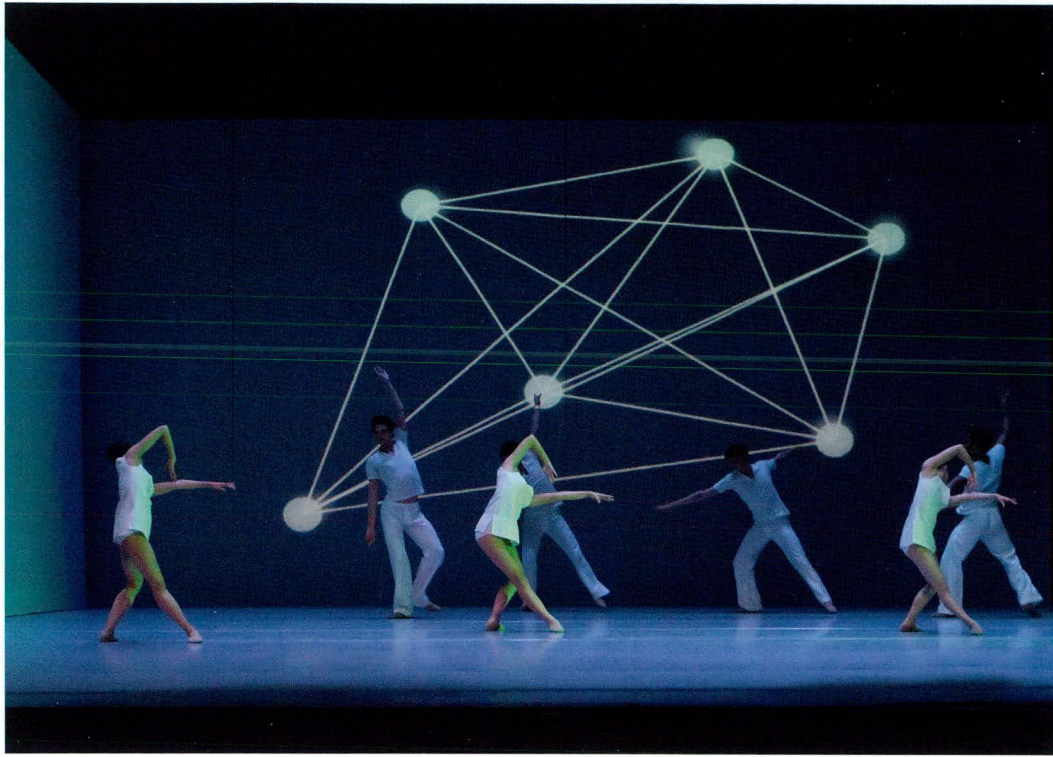
House M • Almere

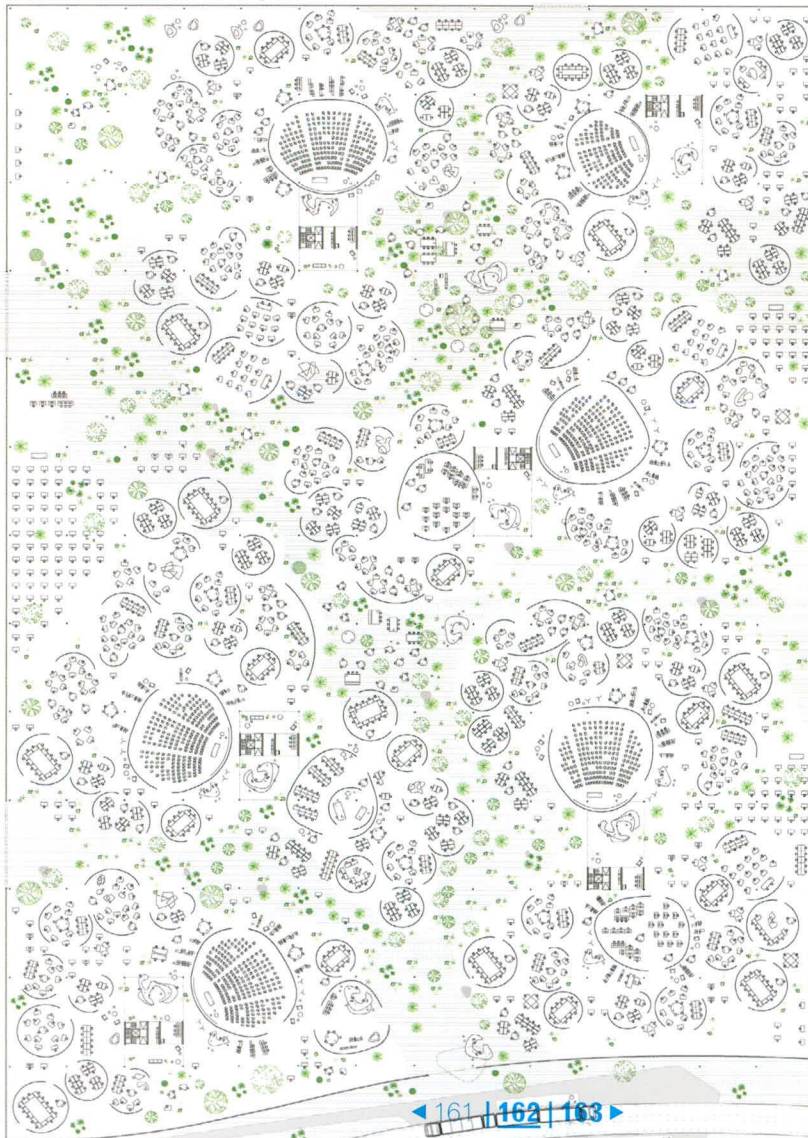
Beach House • 2010 • Terschelling

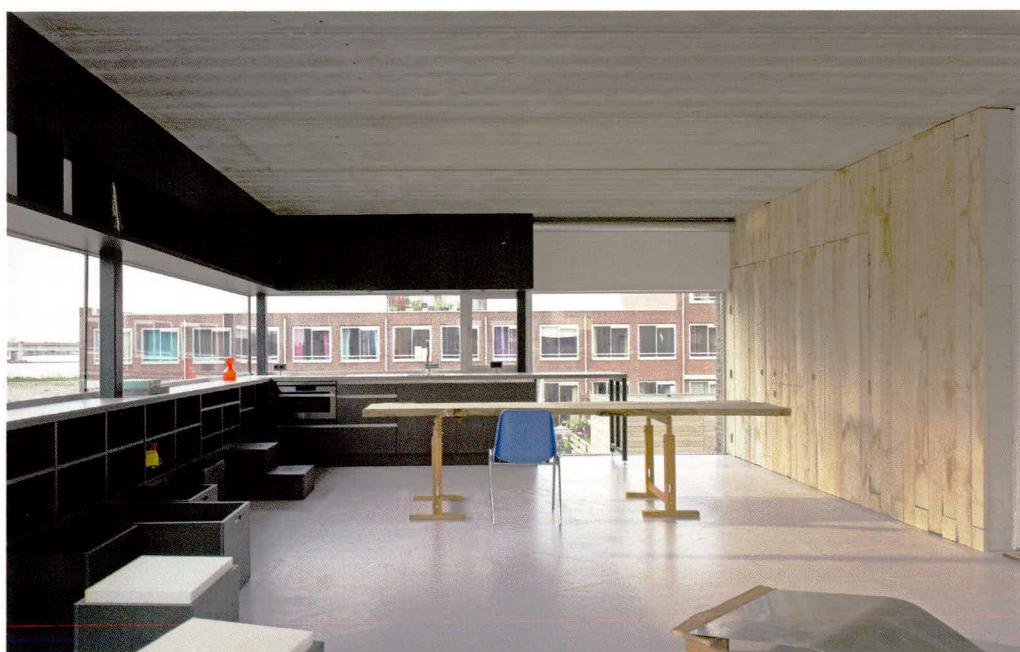
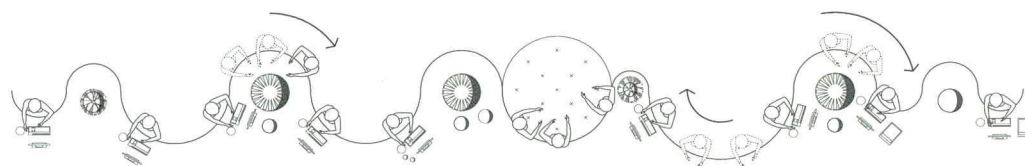

Floating Beach Pavilion • Lithse Ham

Behavioral Patterns • Het National Ballet

IJburg House • Amsterdam

einde

FOOTER

MAKERS

Anna Bas Backer

p.011 ▶

Miranda Cleary

p.017 ▶

Monica Kluckova

p.022 ▶

WERKWIJZE

Samenwerken

p.011 ▶, p.022 ▶,

p.038 ▶, p.079 ▶,

p.084 ▶, p.089 ▶,

p.097 ▶, p.102 ▶,

p.133 ▶,

MEDIUM

Comics / tekeningen / illustraties

p.011 ▶, p.073 ▶,

p.123 ▶, p.127 ▶,

p.133 ▶, p.146 ▶,

OPLEIDING

Rietveld Academie

p.011 ▶, p.022 ▶,

p.063 ▶, p.079 ▶,

p.106 ▶, p.110 ▶,

p.115 ▶, p.138 ▶,

PLATFORM

facebook / internet / google / websites / virtueel

p.005 ▶, p.017 ▶,

p.098 ▶, p.110 ▶,

<u>Ton van Zandvoort</u> p.027 ▶	<u>Mixen, vele, combi- neren, wirwar, gelaagd</u> p.017 ▶, p.033 ▶, p.038 ▶, p.054 ▶, p.058 ▶	<u>(muur) Schildering / Schilderij</u> p.017 ▶, p.054 ▶, p.058 ▶	<u>HKU</u> p.017 ▶, p.038 ▶, p.058 ▶	p.154 ▶, p.143 ▶, p.153 ▶
<u>Iris van Herpen</u> p.033 ▶				<u>media</u> p.017 ▶, p.127 ▶, p.138 ▶
<u>Rob Hornstra</u> p.026 ▶		<u>documentaire</u> p.027 ▶, p.038 ▶, p.115 ▶, p.127 ▶	<u>AKV St. Joost</u> p.027 ▶, p.054 ▶, p.068 ▶	
<u>Felix Weigand</u> p.044 ▶			<u>ArtEZ Arnhem</u> p.033 ▶, p.153 ▶	<u>WEBSITES</u>
<u>Alberto De Michele</u> p.049 ▶		<u>fotografie</u> p.017 ▶, p.038 ▶, p.068 ▶, p.102 ▶, p.115 ▶	<u>Rijkakademie</u> p.049 ▶, p.073 ▶	<u>ventilationshaft.net</u> p.011 ▶
<u>Tom Verbruggen</u> p.054 ▶	<u>Identiteit</u> p.097 ▶, p.146 ▶, p.153 ▶	<u>mode</u> p.022 ▶, p.033 ▶	<u>KABK</u> p.058 ▶, p.079 ▶	<u>mirandacleary.com</u> p.017 ▶
<u>Joep Overtoom</u> p.058 ▶		<u>film / video</u> p.027 ▶, p.049 ▶, p.115 ▶, p.146 ▶	<u>Design academy</u> p.084 ▶, p.092 ▶, p.102 ▶, p.119 ▶, p.133 ▶	<u>tonvanzantvort.nl</u> p.027 ▶
<u>Roos van Soest</u> p.063 ▶	<u>dreigend / duister / naargeestig</u> p.011 ▶, p.058 ▶, p.063 ▶, p.068 ▶, p.110 ▶, p.133 ▶	<u>affiches, flyers, publicaties</u> p.044 ▶, p.079 ▶, p.153 ▶		<u>irisvanherpen.com</u> p.033 ▶
<u>Awoiska van der Molen</u> p.068 ▶		<u>performance / installatie</u> p.049 ▶, p.097 ▶, p.110 ▶		<u>borotov.nl</u> p.026 ▶
<u>Marijn van Kreijl</u> p.073 ▶		<u>producten</u> p.084 ▶, p.092 ▶, p.119 ▶	<u>Sandberg</u> p.102 ▶, p.138 ▶	<u>felixweigand.com</u> p.044 ▶
<u>Job Wouters</u> p.079 ▶	<u>humor / vrolijk</u> p.011 ▶, p.022 ▶, p.027 ▶, p.044 ▶, p.063 ▶	<u>architectuur (landschap)</u> p.089 ▶, p.138 ▶, p.159 ▶		<u>albertodemichele. com</u> p.049 ▶
<u>Christien Meindertsma</u> p.084 ▶				<u>toktek.org</u> p.054 ▶
<u>LOLA</u> p.089 ▶	<u>confronterend</u> p.027 ▶, p.038 ▶, p.084 ▶, p.097 ▶, p.115 ▶, p.127 ▶			<u>joepovertoom.nl</u> p.058 ▶
<u>De Makers Van</u> p.092 ▶				<u>roosvansoest.com</u> p.063 ▶
<u>Jonas Staal</u> p.097 ▶				<u>awoiska.nl</u> p.068 ▶
<u>Reineke Otten</u> p.102 ▶	<u>indringend / heftig / intens</u> p.027 ▶, p.033 ▶, p.054 ▶, p.068 ▶, p.097 ▶, p.110 ▶, p.133 ▶, p.142 ▶			<u>marijnvankreijl.nl</u> p.073 ▶
<u>Katrin Maurer</u> p.106 ▶				<u>jobwouters.com</u> p.079 ▶
<u>Idan Hayosh</u> p.110 ▶				<u>christienmeindertsma .com</u> p.084 ▶
<u>Jennifer Pettersson</u> p.115 ▶	<u>sober / eenvoud</u> p.044 ▶, p.049 ▶, p.092 ▶			<u>lolaweb.nl</u> p.089 ▶
<u>Atelier NL</u> p.119 ▶				<u>demakersvan.com</u> p.092 ▶
<u>Jeroen van Bergen</u> p.123 ▶	<u>verzameling</u> p.044 ▶, p.102 ▶, p.110 ▶			<u>jonasstraal.nl</u> p.097 ▶
<u>Rogier Klomp</u> p.127 ▶				<u>reinekeotten.com</u> p.102 ▶
<u>Gijs Kast</u> p.133 ▶	<u>nuchter</u> p.049 ▶, p.102 ▶, p.115 ▶, p.159 ▶			<u>katrinmaurer.com</u> p.106 ▶
<u>René van Engelenburg</u> p.138 ▶				<u>idanhayosh.com</u> p.110 ▶
<u>Wikke van Houwelingen</u> p.142 ▶	<u>symboliek</u> p.068 ▶, p.146 ▶, p.153 ▶			<u>jenniferpettersson. com</u> p.115 ▶
<u>Sjocosjon</u> p.146 ▶	<u>opdracht</u> p.044 ▶, p.079 ▶, p.153 ▶			<u>ateliernl.com</u> p.119 ▶
<u>Alfons Hooikaas</u> p.153 ▶				<u>jeroenvanbergen. com</u> p.123 ▶
<u>Marc Koehler</u> p.159 ▶	<u>verhaal</u> p.038 ▶, p.089 ▶, p.102 ▶, p.115 ▶			<u>thisispropaganda. com</u> p.127 ▶

echt, realiteit,
waarheid, rauw
p.017 ▶, p.049 ▶,
p.115 ▶, p.119 ▶,
p.127 ▶,

hand (gemaakt /
geprint / intensief)
p.022 ▶, p.033 ▶,
p.073 ▶, p.079 ▶,
p.084 ▶, p.092 ▶,

productieproces /
materiaal
p.022 ▶, p.033 ▶,
p.084 ▶, p.092 ▶,
p.119 ▶,

gijskast.com
p.133 ▶
renevanengelenburg.com
p.138 ▶
wikke.nu
p.142 ▶
sjocosjon.com
p.146 ▶
hooikaas.com
p.153 ▶
marckoebler.nl
p.159 ▶

einde

COLOFON

**Dit boek ver-
schijnt bij de
tentoonstelling:**

RECHT VOOR
ZIJN RAAP.
Stip 2010 en kunst nu

19 juni t/m 12
september 2010
in het Centraal
Museum

Redactie:
Marjolein Sponselee,
Alfons Hooikaas

Teksten:
Lex ter Braak,
Marja Bosma,
Marjolein Sponselee
(blog)

Vormgeving:
Alfons Hooikaas

Portretten:
Gijs Kast

Isbn:
978-90-76936-25-3

© 2010 Centraal
Museum, auteurs
en kunstenaars

Tentoonstelling:
Concept
Edwin Jacobs,
Marja Bosma en
Marjolein Sponselee,

**Selectie
kunstenaars:**
Staf Centraal Mu-
seum onder leiding
van
Edwin Jacobs:
Ninke Bloemberg
Marja Bosma,
Maarten Brinkman,
Renger de Bruin,
Liesbeth Helmus,
Errol van de Werdt,
Ida van Zijl.

Samenstelling
Marjolein Sponselee

**Tentoonstel-
lingsvormgeving**
Marc Koehler
Architects

(Marc Koehler,
Tjerk de Boer &
Miriam Tocino)

**Typografie en
plattegrond**
Alfons Hooikaas

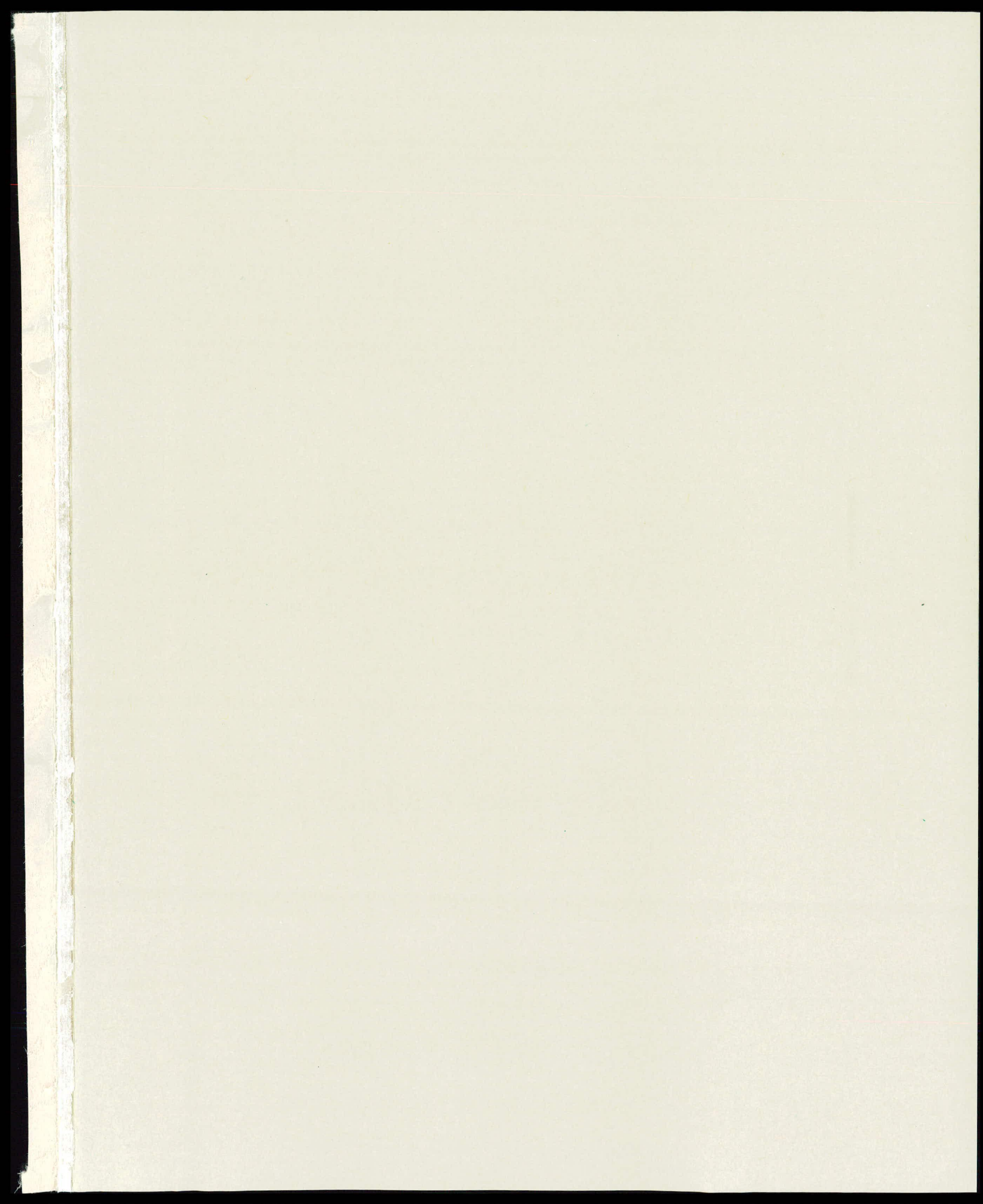
Lichtadvies:
Wijnand van der
Horst en Ruud
Pouwels

Projectcoördinatie:
Camiel van Lenteren

**Met speciale
dank aan:**
Fonds BKVB
Lex ter Braak
Mirjam Beerman
Marleen Stuivenberg

C C
C
C C
centraal
museum

ANNA BAS BACKER

MIRANDA CLEARY

MONIKA KLUCKOVA

TON VAN ZANTVOORT

IRIS VAN HERPEN

ROB HORNSTRA

FELIX WEIGAND

ALBERTO DE MICHELE

TOM VERBRUGGEN

JOEP OVERTOOM

ROOS VAN SOEST

AWOISKA VAN DER MOLEN

MARIJN VAN KREIJ

JOB WOUTERS

CHRISTIEN MEINDERTSMA

LOLA

DEMAKERSVAN

JONAS STAAL

REINEKE OTTEN

KATRIN MAURER

IDAN HAYOSH

JENNIFER PETTERSSON

ATELIER NL

JEROEN VAN BERGEN

ROGIER KLOMP

GIJS KAST

RENÉ VAN ENGELBURG

WIKKE VAN HOUWELINGEN

SJOCOSJON

ALFONS HOOIKAAS

MARC KOEHLER

9 789076 936253

centraal
museum

